

Wójt Gminy Wieprz

(WYŁOŻENIE DO WGLĄDU PUBLICZNEGO)

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DO
ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY WIEPRZ**

Instytut Rozwoju Miast

Kraków, maj 2014

ZESPÓŁ AUTORSKI PROGNOZY:

mgr Wiktor Głowacki
mgr Janusz Komenda
mgr Magdalena Zalasieńska

Kierownik Zakładu

mgr Wiktor Głowacki

Dyrektor Instytutu

dr inż. Ireneusz Jędrychowski

Spis treści:

1. Wstęp – podstawa formalna opracowania prognozy	...5
2. Zakres prognozy oddziaływania na środowisko	...5
3. Główne cele prognozy	...5
4. Powiązania formalne i merytoryczne prognozy z innymi dokumentami	...6
5. Zastosowane metody przy opracowaniu prognozy	...7
6. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania	...8
7. Ocena możliwości oddziaływań transgranicznych w wyniku realizacji postanowień projektowanego dokumentu	...9
8. Charakterystyka stanu środowiska gminy Wieprz	.10
9. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji postanowień projektowanego dokumentu	.39
10. Identyfikacja czynników mających wpływ na środowisko, dobra materialne i dobra kultury	.46
11. Ocena potencjalnych zmian stanu środowiska obszaru gminy w przypadku nierealizowania postanowień projektowanego dokumentu	.47
12. Ocena uwzględnienia przez projektowany dokument celów oraz sposobów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym	.48
13. Kierunki zmian w zagospodarowaniu terenów gminy Wieprz w wyniku realizacji postanowień zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	.49
14. Przewidywane, znaczące oddziaływania na środowisko w wyniku realizacji postanowień zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	.68
15. Przewidywane oddziaływania wynikające z realizacji zmiany studium na Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy”	.75
16. Przewidywane oddziaływania wynikające z realizacji zmiany studium na pozostałe obszary i obiekty podlegające ochronie na podstawie ustawy <i>o ochronie przyrody</i>	.78
17. Rozwiązania eliminujące, ograniczające lub kompensujące negatywne oddziaływania na środowisko	.79
18. Ustalenia projektu zmiany studium a predyspozycje dla kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej określone w opracowaniu ekofizjograficznym	.79
19. Propozycje rozwiązań alternatywnych do zawartych w projekcie zmiany studium	.85
20. Wnioski złożone do prognozy oddziaływania na środowisko	.86
20. Streszczenie	.86

1. Wstęp – podstawa formalna opracowania prognozy

Konieczność opracowania prognozy oddziaływania na środowisko dla studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy wynika wprost z zapisów art. 51 *ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2008 r., Nr 199, poz. 1227 z późniejszymi zmianami), który mówi, że takie dokumenty jak studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin wymagają przeprowadzenia procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z art. 46 wymienionej wyżej ustawy.

Równocześnie zgodnie z art. 53 ustawy opracowujący prognozę oddziaływania na środowisko uzgodnił zakres prognozy z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Krakowie oraz z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Wadowicach.

2. Zakres prognozy oddziaływania na środowisko

Zakres prognozy oddziaływania na środowisko wynika z zapisów art. 51 i 52 *ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* oraz z uzgodnień zaproponowanego przez organ sporządzający prognozę zakresu tej prognozy wydanych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie (znak: OO.411.2.19.2012.MZi z dnia 30 listopada 2012 roku) oraz Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wadowicach (znak: PSE/NS/NZ/437/4/779/13 z dnia 1 marca 2013 roku).

W związku z powyższym niniejsza prognoza generalnie została opracowana zgodnie z zaproponowanym oraz uzgodnionym zakresem i z układem treści według art. 51 *ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*.

Zakres przestrzenny analizowanej zmiany studium obejmuje cały obszar gminy Wieprz w jej granicach administracyjnych. W związku z tym zakres przestrzenny niniejszej prognozy generalnie pokrywa się z zakresem zmiany studium, z uwzględnieniem potencjalnych oddziaływań wykraczających poza granice gminy Wieprz.

3. Główne cele prognozy

Formalny cel opracowania prognozy zawarty jest w art. 46 i art. 51 *ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, ponieważ zgodnie z zapisami tego aktu prawnego, aby przeprowadzić procedurę strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków za-

gospodarowania przestrzennego gminy Wieprz koniecznym jest opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko skutków realizacji ustaleń zawartych w tym projekcie.

Celem ideowym opracowania prognozy jest wykazanie, w jakim stopniu idea zrównoważonego rozwoju, a w tym ochrona środowiska, zostały uwzględnione w projektowanym dokumencie i jakie mogą być konsekwencje tak negatywne jak i pozytywne dla środowiska w wyniku realizacji działań zawartych w projekcie zmiany studium.

Celami pośrednimi opracowania prognozy są:

- ocena możliwości oddziaływań trans granicznych;
- ocena potencjalnych zmian stanu środowiska gminy;
- identyfikacja obszarów objętych przewidywanym, znaczącym oddziaływaniem na środowisko i jego elementy składowe;
- zaproponowanie rozwiązań, które zapobiegałyby, ograniczały lub przyrodniczo kompensowały negatywne oddziaływania na środowisko;
- propozycja rozwiązań alternatywnych do zawartych w projekcie „Studium”.

4. Powiązania formalne i merytoryczne prognozy z innymi dokumentami

Oczywistym powiązaniem formalnym dla niniejszej prognozy jest projekt „Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wieprz”. Również o charakterze powiązań formalnych z prognozą są takie dokumenty jak:

- uzgodnienie zakresu prognozy przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie;
- uzgodnienie zakresu prognozy przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wadowicach;
- ustawa z dnia 3 października 2008 roku *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*;
- pozostałe ustawy i rozporządzenia dotyczące problematyki ochrony środowiska i ochrony przyrody;
- Strategia Rozwoju Gminy Wieprz na lata 2007 - 2015 przyjęta uchwałą Nr XV/70/07 Rady Gminy Wieprz z dnia 10 października 2007 roku.

Merytorycznie prognoza w swoich treściach powiązana jest z takimi dokumentami jak:

- Ekofizjografia Gminy Wieprz, Wieprz 2013;
- Program Ochrony Środowiska przyjęty uchwałą Nr XXIV/130/04 Rady Gminy Wieprz z dnia 10 listopada 2004 roku;
- Plan Gospodarki Odpadami przyjęty uchwałą Nr XXIV/130/04 Rady Gminy Wieprz z dnia 10 listopada 2004 roku.

a także pośrednio odpowiednie dokumenty szczebla lokalnego, powiatowego, wojewódzkiego i krajowego:

- obecnie obowiązujący Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Sołectw Gminy Wieprz wraz z Prognozą Oddziaływania na Środowisko;

- materiały Urzędu Gminy Wieprz, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach;
- operaty wodnoprawne do dochodzeń wodno prawnych;
- raporty o Stanie Środowiska Województwa Małopolskiego;
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych;
- mapy glebowe, geologiczno-gospodarcze, hydrograficzne, sozologiczne, hydrogeologiczne i inne.

Dla oceny wpływu ustaleń projektu zmiany studium na cele i przedmiot ochrony obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000, **Dolina Dolnej Skawy (PLB 120005)** wykorzystano następujące opracowania:

- „Wyniki Inwentaryzacji Awifauny na Terenie Proponowanego Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków PLB 120005 (IBA PL 125) Dolina Dolnej Skawy”, *Malczyk, 2008*;
- „Waloryzacja Przyrodnicza Doliny Skawy (od zapory w Świnnej Porębie do ujścia do rzeki Wisły) (gmina i miasto Wadowice, gmina Wieprz, gmina i miasto Zator)” *Śmieja, Ledwoń, Gacek, Wróbel, Zontek, 2007*.

5. Zastosowane metody przy opracowaniu prognozy

Przyjęte metody przy opracowaniu niniejszej prognozy były prostą konsekwencją charakteru analizowanego dokumentu. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego kładzie nacisk na uwarunkowania rozwoju gminy, kształtowanie struktury przestrzennej i politykę przestrzenną, a w dalszej kolejności na uszczegółowienia wybranych elementów polityki kształtowania przestrzeni w gminie jak: inwestycje celu publicznego, obszary rozmieszczenia wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji, obszary ograniczonego użytkowania.

Ze względu na stopień szczegółowości informacji zawartych w „Studium” i wielkość obszaru poddanego analizie gdzie są znaczne zróżnicowania w występujących problemach, konieczne było przyjęcie dla opracowania prognozy skutków realizacji ustaleń zawartych w projekcie zmiany studium tak metod subiektywnych jak i w miarę możliwości metod obiektywnych. W przypadku braku szczegółowych danych, szczególnie jednoznacznych prognoz rozwoju gospodarczego, posługiwano się metodami subiektywnymi, a więc prognozowaniem eksperckim lub wykorzystaniem podobieństw zjawisk, czyli metody analogii, bazując na dotychczasowym doświadczeniu autorów prognozy, szczególnie w zakresie znajomości konsekwencji dla środowiska wynikających z proponowanych przekształceń funkcjonalnych w przestrzeni gminy.

Tam gdzie dane na to pozwalały stosowano metody obiektywne, czyli pozwalające na mierzenie konsekwencji realizacji kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. W pierwszym rzędzie korzystano z wybranych wskaźników charakteryzujących stopień zmian, na przykład w procencie tych zmian w porównaniu do stanu pierwotnego lub przez porównanie z wielkościami określonymi normami dotyczącymi danego zjawiska czy też przez porównania z dotychczasowymi dokumentami planistycznymi.

Jako punkt wyjścia dla niniejszej prognozy przyjęto stan istniejący środowiska, zaś, jako podstawowe źródło informacji na temat stanu istniejącego środowiska wykorzystano opracowanie ekofizjograficzne wykonane w 2013 roku.

W niniejszej prognozie uwzględniono również istniejący, znajdujący się częściowo w granicach gminy Wieprz obszar Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy”.

6. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

W projekcie zmiany studium określone zostały kierunki zagospodarowania przestrzennego dla terenów wyodrębnionych na rysunku studium.

Sformułowano również następujące zasady ochrony i polityki przestrzenne gminy Wieprz odnoszące się do:

- ochrony środowiska przyrodniczego gminy;
- ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, krajobrazu kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej;
- rozwoju komunikacji;
- rozwoju infrastruktury technicznej;
- rozwoju infrastruktury społecznej i gospodarki gruntami.

Zaproponowane w projekcie zmiany studium wskaźniki ilościowe i jakościowe pozwolą określić stopień realizacji poszczególnych działań i związane z tym zmiany w środowisku.

W ramach prac nad niniejszą prognozą dokonano ich oceny i weryfikacji. Zamieszczone w projekcie zmiany studium propozycje wskaźników monitorowania jego realizacji są wystarczające i nie wymagają uzupełnienia. Pozwolą one na przeprowadzenie dokładnej oceny efektywności realizacji studium.

Zgodnie z art. 32 *ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2012 r., poz. 647 z późniejszymi zmianami), co najmniej raz w czasie kadencji rady wójt gminy dokonuje między innymi oceny i analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy.

W ramach wymienionej wyżej analizy powinna nastąpić ocena realizacji postanowień i zapisów studium poprzez:

- określenie wskaźników odpowiadających założonym celom;
- ocenę dynamiki zmian poszczególnych parametrów.

Proponuje się objąć analizą skutków realizacji postanowień „Studium”, a później „monitoringiem” określonym w art. 55, ust. 3, pkt 5 *ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* następujące komponenty środowiska:

- zachowanie najcenniejszych obiektów i siedlisk przyrodniczych;
- powierzchnię biologicznie czynną;
- powierzchnię urządzonych terenów zieleni i rekreacyjnych;

- liczbę obiektów sportowych;
- liczbę obiektów infrastruktury społecznej (użyteczności publicznej);
- długość sieci wodociągowych i kanalizacyjnych;
- gęstość sieci komunikacyjnej (długość zmodernizowanych ulic);
- zmniejszenie emisji CO₂ na skutek przeprowadzonych termomodernizacji, stosowania paliw ekologicznych;
- zmniejszenie ilości osób narażonych na ponadnormatywny hałas.

Monitoring skutków dla środowiska, jakie może wywołać realizacja zapisów powinien koncentrować się na następujących zagadnieniach:

- nadzorze w trakcie wdrażania zapisów studium, w celu sprawdzenia zgodności wykonywanych prac, przedsięwzięć itp. ze środkami łagodzenia oddziaływań na środowisko, które wynikają z przepisów szczególnych,
- regularnej i okresowej kontroli oddziaływania wykonanych inwestycji na środowisko naturalne z jednoczesnym porównaniem wyników tego monitoringu z oddziaływaniami przewidywanymi w momencie przyjęcia projektu do realizacji, w tym zapisanych w niniejszej prognozie oddziaływania na środowisko.

Szczegółowe warunki monitoringu powinny być opracowywane na etapie przygotowania dokumentacji dla poszczególnych elementów infrastruktury, zagospodarowania terenu, w tym szczególnie dla inwestycji mających wpływ na środowisko. Powinny także zawierać zestaw odpowiednich wskaźników umożliwiających nadzór nad prawidłową realizacją zadania. Zbiór takich indykatorów powinien obejmować wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania.

W zakresie monitoringu poszczególnych elementów środowiska odpowiedzialne są jednostki i instytucje związane z gospodarką wodną, zarządy dróg, starostwa powiatowe, urzędy wojewódzkie, a w zakresie ochrony przyrody Lasy Państwowe, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska oraz inne jednostki wspomagające, zatrudniające ekspertów w dziedzinie ochrony środowiska, na przykład Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska i inne. Raporty o stanie i jakości poszczególnych elementów środowiska powinny być przekazywane do Urzędu Gminy.

7. Ocena możliwości oddziaływań transgranicznych w wyniku realizacji postanowień projektowanego dokumentu

Gmina Wieprz jest położona w odległości około 40 km na północ od granicy polsko-słowackiej.

W granicach obszaru zmiany studium brak jest dużych zakładów przemysłowych z wysokimi źródłami emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz brak jest źródeł ścieków o znaczących ilościach i dużych ładunkach zanieczyszczeń odprowadzanych do lokalnych cieków. Obszar zmiany studium znajduje się w całości w zlewni Wisły i nie ma tu cieków odprowadzających swe wody poza granice kraju. Ustalenia analizowanej zmiany studium również nie

przewidują realizacji przedsięwzięć, które mogłyby znacząco oddziaływać na stan środowiska poza granicami Polski.

Nie ma, zatem podstaw do przewidywania znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko w wyniku realizacji ustaleń analizowanej zmiany studium.

8. Charakterystyka stanu środowiska gminy Wieprz

8.1. Różnorodność biologiczna

Różnorodność biologiczna to zróżnicowanie wszystkich żywych organizmów występujących w ekosystemach lądowych, morskich i słodkowodnych oraz w zespołach ekologicznych, których są częścią. Dotyczy to różnorodności w obrębie gatunku, pomiędzy gatunkami oraz różnorodności ekosystemów. Różnorodność biologiczna nie jest sumą wszystkich ekosystemów, gatunków i ras zwierząt, roślin dziko żyjących i udomowionych, lecz jest cechą określającą zróżnicowanie między tymi taksonami i w ich obrębie. Zasoby biologiczne, oznaczają użytkowane przez ludzi komponenty różnorodności biologicznej. Wiele gatunków żyjących w naturalnych ekosystemach ma dwojaki charakter. Z jednej strony kształtują różnorodność biologiczną ekosystemów, w których żyją, a z drugiej stanowią zasób biologiczny eksploatowany przez człowieka (drzewa, zioła, ryby, runo leśne).

Struktura przyrodnicza obszaru gminy Wieprz jest złożona i obejmuje zróżnicowane siedliska. Wzajemny układ przestrzenny siedlisk, stopień odporności różnicuje wartości przyrodnicze i ekologiczne obszaru.

Zróżnicowanie przestrzenne ekosystemów występujących na terenie gminy Wieprz odzwierciedla strukturę użytkowania gruntów.

Siedliska najwyższego, w skali gminy, potencjału bioróżnorodności stanowi dolina Wieprzówki przebiegająca w przybliżeniu południkowo przez całą gminę, a w szczególności jej północna część w miejscowościach Przybradz i Gierałowice. Na wysoki potencjał bioróżnorodności doliny składa się współwystępowanie na niewielkim obszarze bardzo zróżnicowanych ekosystemów. W korycie Wieprzówki występują ekosystemy kamieńców nadrzecznych stanowiące naturalny pomost pomiędzy ekosystemem cieków wodnych a dalej od niego położonymi ekosystemami typowo lądowymi. Znajdują się tu kompleksy stawów rybnych ze zbiorowiskami roślinności wodnej. Fragmentarycznie w pobliżu koryta Wieprzówki zachowały się zadrzewienia wierzbowo topolowe i zarośla wiklinowe będące pozostałością ekosystemów łąkowych. Mozaikę ekosystemów dopełniają kompleksy wilgotnych łąk na niższych terasach oraz pola uprawne na terasach wyższych a także zadrzewienia i niewielkie lasy na zboczach doliny.

Nieco mniejszym potencjałem bioróżnorodności odznaczają się obszary leśne gminy. Ze względu na wielowiekową gospodarkę człowieka zajmują one obecnie powierzchnię około 809 ha, co stanowi jedynie około 9 % powierzchni gminy. Obecnie wszystkie lasy państwowe na terenie gminy posiadają status lasów ochronnych na mocy Zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa Nr 240 z dnia 8 listopada 1995 roku,

jako lasy stanowiące drzewostany uszkodzone na skutek działania przemysłu i zarazem lasy wodochronne. Łączna powierzchnia lasów ochronnych na terenie gminy Wieprz wynosi 232,86 ha. Pozostałe lasy (w tym prywatne) również mogą zostać uznane za ochronne, wymaga to jednak podjęcia odpowiednich starań przez właścicieli.

Stosunkowo największym potencjałem bioróżnorodności charakteryzują się następujące kompleksy leśne:

- kompleks leśny w Gierałtowickach – porastający łagodne północne stoki garbów pogórskich w zachodniej części miejscowości Gierałtowiczki; w mieszanym drzewostanie dominuje sosna, a ponadto w zależności od ekspozycji i warunków siedliskowych występuje brzoza, grab, buk, dąb, domieszki jaworu i lipy; dna głębokich jarów porastają lasy łąkowe z olchą czarną i jesionem;
- kompleks leśny w Nidku – porastający lej źródłowy ciek wodnego bez nazwy w południowej części tej miejscowości; w mieszanym drzewostanie dominuje sosna i brzoza; ponadto nad korytem ciek wodnego rosną olchy i nielicznie jesiony;
- kompleks leśny we Frydrychowicach – porastający fragment wierzchowiny Pogórza Wielickiego i doliny potoku w południowo-zachodniej części tej miejscowości; rzeźba terenu jest tu bardzo urozmaicona. W drzewostanie zdecydowanie dominuje świerk i olcha; inne gatunki występują w niewielkich ilościach.

Ponadto mniejsze i bardziej rozczłonkowane lasy występują w Gierałtowicach (przysiółek Brzosa) oraz na pograniczu Wieprza i Frydrychowic. Niewielkie łaski i zadrzewienia występują na trudnych do uprawy gruntach na całym obszarze gminy.

Ekosystemy pól uprawnych i trwałych użytków zielonych są najbardziej rozpowszechnione na terenie gminy. Ich potencjał bioróżnorodności jest zróżnicowany. Najcenniejsze pod tym względem są łąki wilgotne i okresowo mokre występujące w dolinach cieków wodnych. Najczęstszym typem łąk są łąki rajgrasowe występujące na całym obszarze gminy. Potencjał bioróżnorodności pól uprawnych jest uzależniony od występowania zadrzewień śródpolnych i od intensywności użytkowania.

W terenach osadniczych gminy występują ekosystemy silnie przekształcone antropogenicznie. Występują tu zbiorowiska roślinności ruderalnej oraz synantropijne gatunki zwierząt.

8.2. Ludzie

Liczba mieszkańców w gminie Wieprz wynosiła w 2013 roku 12 169 osób. Zróżnicowanie liczby mieszkańców w poszczególnych miejscowościach gminy przedstawia tabela nr 1.

Poniższe dane bardzo dobrze odzwierciedlają nierównomierne zaludnienie obszaru gminy. Występuje tutaj wyraźna koncentracja ludności w sąsiedztwie miasta Andrychów (miejscowość Wieprz). W miarę oddalania się od miasta zaludnienie gminy maleje (Frydrychowice i Gierałtowice a następnie Nidek, Przybradz i Gierałtowiczki. W okresie ostatnich kilku lat systematycznie wzrasta liczba ludności w gminie Wieprz. Utrzymuje się też dodatni przyrost naturalny oraz generalnie (za wyjątkiem lat 2005 i 2010) dodatnie saldo migracji.

Tabela 1. Liczba ludności w gminie Wieprz w 2013 roku według miejscowości.

Lp.	Miejscowość	Liczba ludności
1.	Frydrychowice	2869
2.	Gierałtowice	1286
3.	Gierałtowiczki	456
4.	Nidek	1377
5.	Przybradz	1003
6.	Wieprz	5178
Gmina ogółem		12169

Źródło: Urząd Gminy w Wieprzu.

8.3. Zwierzęta

Przyrodnicze bogactwo obszaru gminy Wieprz tworzą między innymi stawy, rzeka Wieprzówka, liczne strumienie, połącie łąk, lasy mieszane na wzgórzach a grądy i łągi u ich stóp. Stanowią ostoję wielu gatunków ptaków środowiska wodnego i lądowego, chronionych owadów i płazów.

W części terenu obejmującej fragmenty Pogórza, teren jest pagórkowaty – wprawdzie z niskim procentem lesistości, lecz z dużą mozaikowością pól, lasów, śródpolnych lasków i zadrzewień. W takim urozmaiconym krajobrazie z reguły bardziej dogodne warunki do bytowania znajduje większa liczba gatunków zwierząt niż w krajobrazach jednorodnych.

Wśród zwierząt bezkręgowych najliczniej reprezentowaną grupę stanowią **owady**. Spośród **chrząszczy** występują liczne gatunki z rodzajów biegaczy i tęczników podlegających ochronie ze względu na ich użyteczność. Stwierdzono tu obecność ponad 30 cennych gatunków chrząszczy w tym 11 objętych ochroną. Najpopularniejszy rząd owadów stanowią **motyle**. Jednymi z najpospolitszych gatunków motyli są: bielinek kapustnik, rusałka pawik, rusałka pokrzywnik, listkowiec cytrynek oraz ponad 20 innych gatunków motyli.

Ryby występują zarówno w stanie dzikim w Wieprzówce i w jej większych dopływach jak również są hodowane w licznych stawach hodowlanych. Podstawowym gatunkiem hodowlanym jest karp. Inne gatunki występujące w stawach hodowlanych to amur, sandacz, tołpyga i lin. Świat ryb dziko żyjących na terenie gminy jest narażony na zmienne warunki bytowania ze względu na częste gwałtowne powodzie na Wieprzówce powodujące zmiany w kształtowaniu koryta oraz prace regulacyjne prowadzone w korycie rzeki po powodziach. Spośród gatunków ryb dziko żyjących należy wymienić pstrąga potokowego, klenia, jelca i okonia.

Płazy reprezentowane są głównie przez dość powszechnie występujące żaby: wodną i trawną. Lokalnie, chociaż coraz rzadziej, obecna jest ropucha szara. W lasach Pogórza notowane jest występowanie kumaków.

Gady. Pospolitym gatunkiem na terenie gminy jest zaskroniec zwyczajny, występujący w miejscach wilgotnych, w okolicach cieków wodnych. Lokalnie występuje żmija zygzakowata. W miejscach kamienistych i nasłonecznionych notowano obecność jaszczurki żyworodnej i jaszczurki zwinki.

Ptaki stanowią najcenniejszy walor przyrodniczy gminy Wieprz. Największa różnorodność ptactwa występuje w dolinie Wieprzówki i w otoczeniu stawów rybnych w północnej części gminy. Tutaj też skład gatunkowy awifauny został najlepiej rozpoznany w związku z utworzeniem Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy” (kod: PLB120005). Według *Wyników inwentaryzacji awifauny na terenie proponowanego Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków PLB 120005 (IBA PL 125) Dolina Dolnej Skawy* (Malczyk P., 2008), w części obszaru Natura 2000 znajdującej się w granicach gminy Wieprz stwierdzono występowanie następujących gatunków ptaków: perkozek, wodnik, trzciniak, bączek, strumieniówka, turkawka, łabędź niemy, żuraw, czajka, gąsiorek, bąk, błotniak stawowy, srokosz, brzęczka, remiz, kłaskawka kłaskawka, bocian biały, zimorodek, krakwa, kokoszka, mewa śmieszka. Zidentyfikowane miejsca występowania poszczególnych gatunków ptaków przedstawiono w części kartograficznej opracowania.

W przypadku pozostałej części gminy brak jest również szczegółowych informacji. Niemniej jednak na podstawie informacji dotyczących awifauny regionów Pogórza Śląskiego i Pogórza Wielickiego można stwierdzić, że w biotopach leśnych stwierdzono obecność między innymi gatunków drapieżnych, na przykład myszołowa zwyczajnego oraz sowy, puszczyka a także sikor, zięb, dzięciołów i innych. W biotopie pól otwartych notowano powszechnie występowanie skowronka polnego, gąsiorka, trznadla, a lokalnie także bażanta i rzadziej kuropatwy. W otoczeniu człowieka, w zabudowie osiedli mieszkalnych, notowano gniazdowanie około 30 gatunków ptaków, obserwowanych również w biotopach parków lub większych zadrzewień, w tym: gawrona, oknówki, jerzyka, sierpówki i płomykówki, do tej grupy ptaków należy również bocian biały.

Ssaki. Spośród gatunków tej grupy zwierząt wymienić można występowanie na terenie gminy licznych gatunków reprezentujących rozmaite rzędy zwierząt, między innymi drapieżnych, gryzoni itd. Spośród drapieżników na terenie gminy występuje lis oraz szereg gatunków łasicowatych między innymi borsuk, kuna leśna i domowa, łasica łąska i tchórz. Kuna leśna występuje w lasach pogórskich i stała się gatunkiem dość częstym w wielu, nawet małych, kompleksach leśnych. Tchórz, zwłaszcza na Pogórzu, występuje dość licznie, przeważnie w pobliżu zabudowań. Łasica łąska częściej występuje na Pogórzu i nie jest tu rzadkim gatunkiem. Spośród gryzoni, w środowisku leśnym i parków podworskich, występują dość liczne wiewiórki. W otoczeniu rzek i strumieni, a nawet rowach melioracyjnych występuje piżmak. Wśród parzystokopytnych na omawianym obszarze pospolicie występuje sarna w większych kompleksach leśnych rzadziej występuje dzik. Gatunkiem charakterystycznym dla terenów rolnych jest zając szarak.

8.4. Rośliny

Według geobotanicznego podziału Polski obszar gminy należy do Krainy Pogórza należącej do Działu Karpat Zachodnich. Urozmaicona rzeźba i budowa geologiczna Pogórza wpływa także na różnorodność zbiorowisk roślinnych. Wzdłuż dolin dużych rzek rozwijają się zarośla wiklin i łągów wierzbowo-topolowych. Nad mniejszymi potokami częste są łągi olszowo-jesionowe, a zwłaszcza charakterystyczny dla Pogórza pogórski łąg. W geobotanicznym podokręgu Pogórza Lessowego bardziej rozpowszechnione są siedliska grądowe, bardziej rozległe są też siedliska rozmaitego typu łągów i olesów. Na grzbietach wzgórz częste są bory mieszane. Na wierzchołkach wyższych wzniesień miejscami wykształca się kwaśna buczyna.

Lasy zajmują jedynie niewiele ponad 9 % powierzchni gminy, przeważnie w wyższych położeniach Pogórza. Zostały one w znacznym stopniu przekształcone w wyniku wyrębów leśnych i wprowadzenia gatunków drzew szpilkowych, zwłaszcza sosny i świerka.

W związku z przeobrażeniami krajobrazu szereg zbiorowisk naturalnych uległo zniszczeniu, a ich miejsce zajęły zbiorowiska wtórne, antropogeniczne. Należy tu przede wszystkim zaliczyć zbiorowiska synantropijne, rozwijające się zarówno na polach w uprawach zbożowych i okopowych jak też i na siedliskach ruderalnych.

Duże znaczenie mają również znacznie rozprzestrzenione zbiorowiska półnaturalne, do których należą przede wszystkim łąki i pastwiska, a także część zbiorowisk leśnych, utrzymujące się głównie dzięki zabiegom gospodarczym; w skład ich wchodzi w większości gatunki rodzime [Towpasz, 1988].

Współcześnie zbiorowiska naturalne, do których zalicza się przede wszystkim lasy, zachowane są dotąd na siedliskach najmniej korzystnych dla gospodarki, jak na przykład strome zbocza, czy kamieniste gleby [Towpasz, 1988]. Jednakże pomimo, że wykształcone są one najczęściej fragmentarycznie, mają ogromne znaczenie wskaźnikowe, umożliwiające określenie potencjalnej roślinności naturalnej terenu.

Roślinność potencjalna

Potencjalna roślinność naturalna przedstawia stan szaty roślinnej terenu przed rozpoczęciem działalności człowieka, która mogłaby się wykształcić gdyby ta działalność została całkowicie zaniechana.

Według Atlasu [1988] potencjalna roślinność naturalna wykształcona by była jako zróżnicowana na kilka typów zbiorowisk:

- Zbiorowiska lasów dębowo-grabowych wilgotnych, czyli grądy niskie (*Tilio Carpinetum stachyestosum*) występowałyby na wyższych terasach i zboczach wzdłuż doliny Wieprzówki;
- Zbiorowiska lasów łągowych wierzbowo-topolowych (*Salici-Populetum*) występowałyby w dolinie Wieprzówki na terasach zalewowych;
- Drzewostany lasów dębowo-grabowych suchszych – grądy wysokie (*Tilio Carpinetum typicum*) zajmowałyby największą powierzchnię w północnej i środkowej części gminy;

- Bory mieszane dębowo-sosnowe (*Pino-Quercetum*) i kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*) występowałyby głównie na południowym-wschodzie gminy.

Roślinność rzeczywista

Zbiorowiska roślinne, które składają się na roślinność naturalną – to przede wszystkim różnego rodzaju lasy i zadrzewienia (zarośla), lokalnie występujące fragmenty suchych muraw na płytkich kamienistych glebach oraz zbiorowiska szuwarowe, wodne i torfowiska.

• Zbiorowiska naturalne

- Lasy wierzbowo-topolowe (*Salici-Populetum*). Fragmenty lasów wierzbowo-topolowych reprezentujące zespół *Salici-Populetum* rozwijają się głównie na glebach typu mad, na terasach zalewowych Wieprzówki. Zbiorowisko z udziałem olchy szarej i czarnej, gęsto podszyte krzewami wierzby, czeremchy zwyczajnej i bzu czarnego. W runie lepiężnik różowy i podagrycznik pospolity oraz pnącza: chmiel zwyczajny i kielisznik zaroślowy. Brzegi porastają zarośla wiklinowe *Salicetum triandro-viminilis* z *Salix viminilis* i *S. purpurea*. Współczesne niżowe łągi wierzbowo-topolowe należą do zbiorowisk najbardziej zniszczonych. O ich dawniejszym, szerszym rozmieszczeniu świadczą pojedyncze drzewa zachowane na łąkach i pastwiskach. Do zbiorowisk tych łatwo wnikają gatunki obcego pochodzenia.
- Łągi olszowo-jesionowe niżowe i podgórskie (*Circaeo-Alnetum*, *Carici remotae-Fraxinetum*) oraz olsy (*Carici elongatae-Alnetum*). Należą tu rozwinięte głównie w dolinie Frydrychówki zbiorowiska leśne siedlisk wilgotnych lub podmokłych, często ze stagnującą lub mało ruchliwą wodą gruntową. Stosunkowo najszersze rozmieszczone są niżowe łągi olchowo-jesionowe *Circaeo-Alnetum*, w których warstwę drzew buduje olsza czarna *Alnus glutinosa* i jesion *Fraxinus Excelsior*. Spośród roślin runa można wymienić między innymi rzeżuchę gorzką *Cardamine Amara*, turzycę *Carex remota*, ziarnopłon wiosenny *Ficaria verna* i inne. Licznie reprezentowana jest również warstwa mchów. Omawiany zespół występuje przeważnie, w niewielkich fragmentach terenu, w miejscach przez cały czas podtapianych, najczęściej na glebach mułowo-glejowych. Prawdopodobnie pierwotnie zespół ten pokrywał większe powierzchnie, dziś zajęte przez mokre łąki z rzędu *Molinietalia*. Podgórski łąg jesionowy *Carici remotae-Fraxinetum* przestrzennie odgrywa drobną rolę. Warstwę drzew buduje olsza czarna *Alnus glutinosa* i jesion *Fraxinus Excelsior*. W runie są między innymi turzycę, w tym *Carex pendula*, skrzyp olbrzymi *Equisetum maximum* i inne. Zbiorowisko to wykształca się na glebach mułowo-glejowych, a potencjalne siedlisko zespołu to niskie terasy potoków obecnie zajęte przez mokre łąki. Oles *Carici elongatae-Alnetum* ma charakter niżowy, wykształcając się lokalnie w bezodpływowych obniżeniach terenu, na glebach mułowo-błotnych i torfiastych. Drzewostan buduje tu również olsza czarna *Alnus glutinosa*. Natomiast na dnie lasu o strukturze kępkowej spotyka się na przykład porzeczkę czarną *Ribes nigrum* a także turzycę *Carex elongata* oraz karbieniec pospolity *Lycopus europaeus* i inne. Zbiorowisko to ulega ubożeniu i zanikowi wskutek wyrębu i osuszania terenu. Część potencjalnych siedlisk zajmują podmokłe i bagniste łąki.
- Lasy dębowo-grabowe wilgotne – grądy niskie (*Tilio-Zarpinetum stachyestosum*). Grądy niskie rozwijają się na siedliskach wilgotnych i żyznych, zwłaszcza na terasach nadzalewowych, najczęściej na glebach brunatnych, oglejonych. Drzewostan tworzą: dąb szypułkowy *Quercus robur*, grab *Carpinus betulus*, lipa drobno-

listna *Tilia mordata*, a miejscami także buk *Fagus silvatica* i klon polny *Acer campestre*. W podszyciu występują między innymi dereń *Cornus sanguinea*, czeremcha *Padus avium*, czarny bez *Sambucus nigra* i inne. W runie obok gatunków występujących w grądach takich jak między innymi bluszcz *Hedera helix*, jaskier *Ranunculus cassubicus* i gwiazdnica *Stellaria holostea* są też rośliny związane z bardziej wilgotnymi siedliskami, na przykład *Chrysosplenium alternifolium*, *Gagea lutea*, *Ficaria verna*. Zbiorowisko to obecnie wykształcone jest najczęściej w niewielkich płatach, gdyż większość odpowiadających mu siedlisk zajęta jest przez bardziej wilgotne łąki rajgrasowe z rzędu *Arrhenatheralia* i pastwiska.

- Lasy grabowo-dębowe suchsze – grądy wysokie (*Tilio-Carpinetum typicum* i inne). Grądy wysokie występują na terenie gminy w piętrze Pogórza, zarówno na zboczach jak i w miejscach połogów, na najbardziej żyznych siedliskach: pararendzinach, glebach brunatnych i płowych. W drzewostanie obok graba *Carpinus betulus* występują też oba dęby *Quercus robur* i *Q. Sessilis*, lipy *Tilia mordata* i *T. platyphollos*, klon polny *Acer campestre*, czereśnia *Cerasus avium*, a w niektórych płatach buk *Fagus silvatica* i jodła *Abies alba*. W podszyciu rośnie leszczyna oraz trzmieliny *Evonymus europaea* i *E. Verrucosa*. Runo jest bogate w gatunki zielne. Współcześnie grądy wysokie występują w niewielkich skrawkach, najczęściej na okrajkach dogodnych dla nich siedlisk. Natomiast większość ich siedlisk zajęta jest przez łąki świeże z rzędu *Arrhenatheralia* i pola orne [Towpasz, 1988].
- Bory mieszane dębowo-sosnowe (*Pino-Quercetum*) i kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*). Bory mieszane reprezentujące niżowy zespół *Pino-Quercetum* wykształcają się na słabo zbielicowanych piaskach lub też na glebach powstałych przez wietrzenie średnio ubogich piaskowców ciężkowickich (na Pogórzu). Warstwę drzew tworzą tu oba dęby *Quercus robur* i *Q. Sessilis*. Obok nich częsta jest sosna *Pinus silvestris*, spotyka się też brzozę i osikę *Populus tremula*. W podszyciu występuje jarzębina i leszczyna. Znaczna część siedlisk *Pinio Quercetum* obecnie jest zajęta przez pola uprawne. Lasy bukowe reprezentujące zespół *Luzulo-Fagetum* zbliżają się swoim charakterem do boru mieszanego, a zwłaszcza do jego wilgotniejszego wariantu z bukiem.

- **Drzewostany leśne**

Łączna powierzchnia lasów na terenie gminy wynosi 809 ha, co stanowi około 9 % powierzchni całej gminy. Obecnie wszystkie lasy państwowe na terenie gminy posiadają status lasów ochronnych na mocy Zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa Nr 240 z dnia 8 listopada 1995 roku, jako lasy stanowiące drzewostany uszkodzone na skutek działania przemysłu i zarazem lasy wodochronne. Łączna powierzchnia lasów ochronnych na terenie gminy Wieprz wynosi 232,86 ha. Pozostałe lasy (w tym prywatne) również mogą zostać uznane za ochronne, wymaga to jednak podjęcia odpowiednich starań przez właścicieli.

Do największych i najbardziej charakterystycznych kompleksów leśnych o wysokich walorach przyrodniczych należy zaliczyć:

- Kompleks leśny w Gierałtowickach – porastający łagodne północne stoki garbów pogórskich w zachodniej części miejscowości Gierałtowicki. W mieszanym drzewostanie dominuje sosna, a ponadto w zależności od ekspozycji i warunków siedliskowych występuje brzoza, grab, buk, dąb, domieszki jaworu i lipy. Dna głębokich jarów porastają lasy łąkowe z olchą czarną i jesionem.

- Kompleks leśny w Nidku – porastający lej źródłowy ciek wodnego bez nazwy w południowej części tej miejscowości. W mieszanym drzewostanie dominuje sosna i brzoza. Ponadto nad korytem ciek wodnego rosną olchy i nielicznie jesiony.
- Kompleks leśny we Frydrychowicach – porastający fragment wierzchowiny Pogórze Wielickiego i doliny potoku w południowo-zachodniej części tej miejscowości. Rzeźba terenu jest tu bardzo urozmaicona. W drzewostanie zdecydowanie dominuje świerk i olcha. Inne gatunki występują w niewielkich ilościach.

Ponadto mniejsze i bardziej rozczłonkowane lasy występują w Gierałtowicach (przysiółek Brzosy) oraz na pograniczu Wieprza i Frydrychowic. Niewielkie lasy i zadrzewienia występują na trudnych do uprawy gruntach na całym obszarze gminy.

- **Zbiorowiska nieleśne**

Wśród zbiorowisk nieleśnych gminy największe wartości przyrodnicze prezentują wilgotne łąki. Zachowały się dobrze wykształcone półnaturalne zespoły roślinności łąkowej, jak też liczne kompleksy łąkowe w obniżeniach terenu i dnach starorzeczy, gdzie mniejsza jest skuteczność systemu odwodnienia. Pozostałości zbiorowisk łągowo-nadrzecznych zachowały się w pobliżu koryta Wieprzówki w formie rozluźnionych zadrzewień wierzbowo-topolowych i zbiorowisk zarośli wiklinowych.

Pozostałe, niezabudowane obszary zajmują pola uprawne oraz łąki i pastwiska. W ostatnich latach postępuje proces zaniedbywania uprawy pól, wskutek czego wzrasta udział powierzchniowy odłogów. Zaznacza się niedobór zadrzewień śródpolnych i przydrożnych.

- **Naturalną roślinność** współtworzy szereg zespołów lub zbiorowisk roślinnych, które ze względu na niewielkie płyty występowania, nie odgrywają większej roli w ogólnym obrazie roślinności potencjalnej omawianego terenu, jednak prezentują cenne walory florystyczne. Należą do nich między innymi:

- Zbiorowiska roślinności wodnej reprezentowane głównie przez fragmenty zespołów *Myriophyllo-Nupharetum* i *Hydrochari-Stratiotetum* oraz szuwały turzycowe ze związku z *Magnocaricion*. Roślinność ta związana jest przede wszystkim z wodami stojącymi, może też sięgać w niższe położenia Pogórze.
- Ekosystemy kamieńców nadrzecznych stanowią rodzaj w pełni naturalnego pomostu między ekosystemem wodnym ciek i dalej od niego położonymi ekosystemami typowo lądowymi; obejmują teren, którego wielkość i kształt zmienia się przy każdym większym wezbraniu wody w rzece. Zasadlają go, pionierskie zbiorowiska roślinne tworzące się na żwirowiskach i kamieniskach nadrzecznych. Wkraczająca tutaj roślinność podlega intensywnym zmianom wskutek zachodzącej naturalnej sukcesji zbiorowisk roślinnych – od synuzji porostów, zbiorowisk mchów i traw, po zadrzewienia typu łąkowego, co wskazuje na kolejne fazy zarastania i jednocześnie utrwalaenia kamieńca. Wśród roślin utrwalaających kamieniste podłoże na uwagę zasługują rośliny rozłogowe, szczególnie trawy – kostrzewa czerwona i mietlica rozłogowa; występują tu także między innymi: podbiał; ziarnopłon wiosenny, trzcinnik i inne; na terenach kamienisk już utrwalaonych występują drzewa liściaste, głównie olsza szara, topola, jesiony i wierzby, obecny jest także bez czarna; siedliska kamieńców nadrzecznych stanowią bardzo cenny element ogólnego układu ekologicznego w terenie; jest to bowiem między innymi obszar łąkowy wielu gatunków zwierząt bezkręgowych, zwłaszcza przedstawicieli entomofauny, szczególnie wodnej, ziemno-wodnej, a także lądowej i bogate żerowisko dla najrozmaitszych gatunków zwierząt bezkręgowych i kręgowych.

- Torfowiska niskie z klasy *Scheuchzerio-Caricetea fuscae* obejmują zarówno zbiorowiska mezo- jak i eutroficzne. Spotykane są przede wszystkim jako płaty roślinności, częściej w partiach niżowych terenu, rzadziej w strefie pogórskiej gminy.
 - Zbiorowiska wtórne (antropogeniczne), które powstały głównie wskutek przekształceń roślinności w toku historycznych przemian szaty roślinnej spowodowanych jej użytkowaniem przez gospodarowanie człowieka.
 - Na miedzach śródpolnych występują zarośla z rzędu *Prunetalia*, pełniące szereg ważnych funkcji ekologicznych, między innymi stanowią remizy dla świata zwierząt związanego z terenami upraw roślinnych i łąk. Buduje je kilka gatunków krzewów, a zwłaszcza róża *Rosa canina*, tarnina *Prunus spinosa*, dereń *Cornus sanguinea*. Pozostałości dawnych zbiorowisk leśnych w nizinnej części gminy stanowią pojedyncze, śródpolne drzewa.
 - Łąki wilgotne i okresowo mokre z rzędu *Molinietalia* wykształcają się w dolinach rzek i potoków. Charakteryzują się na ogół stałym podtopieniem lub wysokim poziomem wody gruntowej.
 - Łąka rajgrasowa *Arrhenatheretum elatioris* jest najbardziej rozpowszechnionym typem łąki, spotykanym na całym terenie gminy w siedliskach żyznych i świeżych. W skład tego florystycznie bogatego zbiorowiska wchodzi wiele traw, między innymi *Festuca rubra*, *Dactylis glomerata*, *Briza media* oraz zioła dwuliścienne, na przykład *Chrysanthemum leucanthemum*, *Centraurea jacea* i inne.
 - Pastwiska życicowo-grzebienicowe *Lilio-Cynosuretum* zajmują stosunkowo niewielkie powierzchnie zlokalizowane wokół zabudowań, w sadach i przy drogach. W ich obrębie rosną gatunki znoszące wypas i wydeptywanie, na przykład *Trifolium repens*, *Plantago maior*, *Lolium perenne*, *Cynosurus cristatus* i inne.
- **Roślinność ruderalna**
Wykształca się powszechnie wokół zabudowań, a także wzdłuż szlaków komunikacyjnych (głównie zespół *Plarstagini-Lolietum*).
Występujące zróżnicowanie sposobu i form ukształtowania terenu i jego pokrycia tworzące swoistą mozaikę siedlisk umożliwiających rozwój rodzimej flory i fauny, zwiększają ogólną wartość i walory przyrodnicze omawianego terenu.
Pomiędzy różnymi rodzajami zbiorowisk roślinnych występujących na omawianym terenie wykształciły się strefy przejściowe roślinności, utworzone przez gatunki wnikające z obu sąsiadujących zbiorowisk. Tak wykształcone strefy kontaktu, czyli ekotony tworzą charakterystyczne nisze ekologiczne, cenne dla rozwoju rozmaitych gatunków roślin i zwierząt.

8.5. Wody podziemne i powierzchniowe

8.5.1. Wody podziemne

Według regionalnego podziału zwykłych wód podziemnych (Paczyński 1993, 1995) wody podziemne na tym obszarze zaliczane są do Regionu XIII przedkarpackiego, w którym wydzielony został Subregion XIII₂ – Rybnicko-Oświęcimski, obejmujący dolinę Wisły wraz

z ujściowymi odcinkami jej dopływów (północna część gminy) oraz Region XIV karpacki obejmujący pozostałą część gminy.

Wody podziemne w gminie Wieprz występują w dwóch rodzajach utworów geologicznych.

W południowej i wschodniej części gminy w utworach fliszowych trzeciorzędu i kredy (łupki i piaskowce) występują wody szczelinowe i w małym stopniu szczelinowo-porowe. Wodonośność tych utworów jest ograniczona i zależy od wzajemnych proporcji łupków i piaskowców. Według Mapy Hydrogeologicznej Polski, arkusz Bielsko-Biała (J. Chowaniec i inni, 1981) potencjalna wydajność typowego utworu studziennego w tych utworach wynosi od 0-2 m³/h w Wieprzu do 10-30 m³/h w Przybradzu i części Frydrychowic. Wydajność poziomu zależy nie tylko od porowatości i przepuszczalności, ale również od głębokości spękań tektonicznych. Do utworów o największej wydajności należy zaliczyć piaskowce, a najmniejszej warstwy łupkowe. Okresowo mogą występować braki wody. Temperatura wody waha się od 6 do 12°C i maleje wraz ze wzrostem wysokości nad poziom morza.

Znacznie zasobniejsze w wodę są na terenie gminy utwory czwartorzędowe – żwiry, piaski, piaski gliniaste i mułki w dolinie Wieprzówki i innych cieków. Są to wody porowe. Potencjalna wydajność typowego otworu studziennego wynosi tu kilkadziesiąt m³/h. Poziom zwierciadła wód podziemnych w utworach aluwialnych Wieprzówki nawiązuje do poziomu wody w rzece i w związku z tym podlega znacznym wahaniom. Poziom ten zasilany jest głównie opadami atmosferycznymi drogą bezpośredniej infiltracji, a w mniejszym stopniu również wodami spływającymi ze zboczy. W części Pogórskiej zawodnione utwory akumulacji rzecznej zalegają bezpośrednio na podłożu fliszowym, dzięki temu utrzymuje się kontakt tego poziomu z wodonośnym poziomem fliszowym. Wody tego poziomu wykazują również kontakt hydrauliczny z wodami powierzchniowymi w ciekach, a rzeki przeważnie spełniają rolę drenującą. Natomiast poza dolinami wody występują w piaskach gliniastych, glinach i lessach, przy czym wydajność jest tu znacznie mniejsza – od kilku do kilkunastu m³/h.

W celu ochrony zasobów użytkowych poziomów wód podziemnych przed zanieczyszczeniem oraz nadmierną eksploatacją, najbardziej zasobne zbiorniki spełniające określone warunki, zwłaszcza możliwość zaopatrzenia ludności w wodę, zostały uznane jako Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP) i objęte ochroną (Dz. U. Nr 232, poz. 1953 z 2002 roku).

Tabela 2. Charakterystyka GZWP.

Nr zbiornika	Powierzchnia w km ²			Wiek utworów	Typ zbiornika	Klasa jakości wód	Średnia głębokość (m)	Zasoby (tyś m ³ /d)
	GZWP	ONO	OWO					
444	86	86	430	QD	Porowy	I c	8	16,5

Źródło: (Kleczkowski, 1990).

Na terenie sąsiedniej gminy Tomice występuje zbiornik zaliczany do GZWP nr 444 „Dolina Rzeki Skawy” dla którego zaprojektowano strefy ochronne ONO (obszar najwyższej ochrony) oraz OWO (obszar wysokiej ochrony). Strefa ochronna OWO od tego zbiornika wchodzi na

obszar gminy Wieprz i obejmuje niewielki, wschodni skrawek miejscowości Przybradz. Podstawowe elementy charakterystyki GZWP nr 444 przedstawiono w tabeli nr 2.

Jest to zbiornik przeznaczony do zaopatrzenia ludności w wodę do picia (I), a ze względu na jakość zaliczany do klasy Ic – bardzo nieznacznie zanieczyszczone, łatwe do uzdatniania.

8.5.2. Jakość wód podziemnych

Użytkowe zbiorniki wód podziemnych na terenie gminy Wieprz występują w piaszczystych i żwirowych osadach doliny Wisły oraz w utworach fliszowych. Zasilane są przez opady atmosferyczne. Wody tych zbiorników z uwagi na warunki geologiczne (brak utworów izolujących) i małą głębokość zalegania podatne są na zanieczyszczenia.

Gmina Wieprz jest położona na pograniczu dwóch jednolitych części wód podziemnych. Część południowo-wschodnia gminy znajduje się w granicach jednolitej części wód podziemnych nr 152 oznaczonej kodem PL_GW_2200_152. Łączna powierzchnia tej części wód wynosi 2369,9 km². Wody podziemne występują tu w piaskach, żwirach i piaskowcach kredowych, trzeciorzędowych i czwartorzędowych. Występują tu 2 poziomy wodonośne. Zasoby wodne dostępne do zagospodarowania oszacowano na 151,2 tys. m³/dobę. W roku 2005 stan ilościowy oraz stan chemiczny tych wód określono jako dobry. Równocześnie wskazano niedostateczną sanitację obszarów wiejskich i rekreacyjnych jako istotny problem.

Północno-zachodnia część gminy znajduje się w jednolitej części wód podziemnych nr 148 (kod: PL_GW_2200_148). Łączna powierzchnia JCWPd nr 148 wynosi 339,78 km². Głównym poziomem użytkowym jest tu czwartorzędowy poziom wodonośny. Wody podziemne występują tu w piaszczysto-żwirowych osadach doliny Wisły. Układ pola hydrodynamicznego w tym rejonie wskazuje na drenujący charakter doliny Wisły. Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania szacuje się na 21,7 tys. m³/dobę. Stan ilościowy wód w roku 2005 określono jako dobry zaś stan jakościowy jako słaby. Jako istotne problemy wskazano niedostateczną sanitację obszarów wiejskich i rekreacyjnych oraz zanieczyszczenia ze źródeł rolniczych. W granicach JCWPd nr 148 na terenie gminy Wieprz, w Gierałtowicach usytuowany jest punkt sieci monitoringu operacyjnego wód podziemnych. Według danych WIOŚ Kraków wody badane w tym punkcie w roku 2009 należały do IV klasy jakości wód, przy czym zanotowano wartość pH poniżej dopuszczalnej granicy dla wody pitnej.

Na wschód od granic gminy znajduje się dolina Skawy. W utworach aluwialnych tej doliny występują wody podziemne tworzące Główny Zbiornik Wód Podziemnych „Dolina Skawy” oznaczony nr 444 (GZWP 444). Według waloryzacji wód podziemnych (Paczyński, 1993) wody zbiornika GZWP 444 należą do klasy A o bardzo małej wartości (1,5 pkt). Proponowany Obszar Wysokiej Ochrony tego zbiornika (OWO) obejmuje swym zasięgiem niewielki fragment obszaru gminy położony przy jej wschodniej granicy. Zasięg OWO jest przedstawiony w części kartograficznej opracowania.

8.5.3. Wody powierzchniowe

Gmina Wieprz jest położona w zdecydowanej większości w zlewni rzeki Wieprzówki, która jest lewym dopływem Skawy. Jedynie Gierałtowiczki znajdują się w zlewni potoku Bachorz, który wpada bezpośrednio do Wisły. Natomiast zachodnia część miejscowości Nidek i południowo zachodni kraniec Wieprza znajdują się w zlewni Soły. Ponadto wschodnie krańce Przybradza są odwadniane przez małe cieką odprowadzające wody bezpośrednio do Skawy. Główną rzeką gminy jest Wieprzówka. Bierze ona swój początek w szczytowych partiach Beskidu Małego w masywie Gronia Jana Pawła II i Potrójnej. Warunki klimatyczne beskidzkiej części zlewni w znacznie większym stopniu wpływają na reżim przepływów tej rzeki niż warunki klimatyczne panujące na terenie gminy Wieprz.

Wieprzówka cechuje się typowym dla rzek karpaccich deszczowo-śnieżnym reżimem przepływów i dużą nieregularnością przepływów. Charakterystyczne jest występowanie dwóch wezbrań w ciągu roku: wiosennego – wywołanego topnieniem śniegu w beskidzkiej części zlewni oraz letniego – wywołanego obfitymi opadami deszczu występującymi najczęściej w czerwcu i lipcu. Rozpiętość objętości przepływu tej rzeki jest bardzo duża. Ilustracją tej nieregularności jest poniższe zestawienie przepływów charakterystycznych Wieprzówki w profilu Rudze (poniżej gminy Wieprz).

Tabela 3. Przepływy charakterystyczne Wieprzówki w profilu Rudze (m³/s).

Profil	Przepływ najniższy NNQ	Przepływ średni niski SNQ	Przepływ średni roczny SSQ	Przepływ najwyższy WWQ
Rudze (1961-90)	0.017	0.10	1.78	158

Źródło: „Atlas Posterunków Wodowskazowych dla Potrzeb Państwowego Monitoringu Środowiska” PIOŚ 1995-1996.

Średni roczny odpływ jednostkowy w latach 1956-80 w zlewni Skawy po profil Zator wynosił 14,8 l/s/km².

Jakość wód Wieprzówki na terenie gminy jest przedmiotem monitoringu. Punkt pomiarowy znajduje się w Gierałtowicach w kilometrze 4,2. Według informacji WIOŚ Kraków w roku 2002 wody Wieprzówki były zanieczyszczone w stopniu nie odpowiadającym żadnej klasie czystości według klasyfikacji ogólnej. O tak niskiej ocenie ogólnej zdecydowały wartości wskaźników bakteriologicznych. Wartości miana Coli w roku 2002 były następujące:

- wartość średnioroczna - 0.09 ml/bakterię;
- wartość maksymalna – 0.4 ml/bakterię;
- wartość minimalna 0.004 ml/bakterię.

Według kryteriów fizyko-chemicznych jakość wody odpowiadała III klasie czystości zaś według kryteriów hydrobiologicznych II klasie czystości. Samorząd Gminy Wieprz ma ograniczony wpływ na jakość wód Wieprzówki ze względu na fakt iż rzeka ta wpływając na terytorium gminy niesie już wody częściowo zanieczyszczone ściekami pochodzącymi z terenu Andrychowa i innych miejscowości położonych powyżej. Niemniej jednak istotnym czynni-

kiem powodującym bakteriologiczne zanieczyszczenie wód jest brak kanalizacji sanitarnej w terenach osadniczych gminy. Obecnie jedynie pojedyncze obiekty usługowo-produkcyjne są wyposażone w oczyszczalnie ścieków (mleczarnia i ubojnia w Wieprzu, gorzelnia i stacja hodowlana w Nidku).

Odrębnym problemem jest oddziaływanie na jakość wód w gminie Wieprz miejskiego wysypiska odpadów komunalnych i przemysłowych w Andrychowie. Wysypisko to jest zlokalizowane na północnych obrzeżach Andrychowa tuż przy granicy gmin. Poniżej wysypiska przepływa potok Bobrek, który uchodzi do Wieprzówki w Wieprzu. Badania wody tego potoku powyżej i poniżej wysypiska wykonane w 1990 roku przez Ośrodek Badań i Kontroli Środowiska w Bielsku-Białej wykazały wyraźny wzrost zanieczyszczeń poniżej wysypiska w przypadku większości badanych parametrów.

Na obszarze gminy największymi dopływami Wieprzówki jest prawobrzeżne potoki Krakowica i Frydrychówka oraz lewobrzeżne potoki Bobrek i Włosień ze Swornicą.

Rzeki i potoki mają reżim gruntowo-deszczowo-śnieżny, charakteryzujący się dużą zmiennością stanów wód, letnimi wezbraniami oraz jesiennymi niżówkami. Obszar Pogórza jest porożcinany bardzo gęstą siecią polnych i leśnych dróg, które stanowią – ważną dla spływu wód powierzchniowych – epizodyczną sieć rzeczną. Cechą małych zlewni pogórskich o charakterze rolniczym jest zanik odpływu korytowego w miesiącach letnich, wywołany znacznymi stratami wody na parowanie.

Ważnym elementem zasobów wodnych gminy są duże (o powierzchni prawie 255 ha) kompleksy stawów hodowlanych, które zasilane są wodami Wieprzówki, potoków Frydrychówki i Włosienia ze Swornicą oraz innych mniejszych potoków. Na obszarze gminy można wyróżnić pięć takich większych kompleksów zlokalizowanych głównie w czterech miejscowościach, w tym we Frydrychowicach łączna powierzchnia stawów hodowlanych wynosi ponad 77 ha, w Gierałtowicach ponad 62 ha, w Gierałtowickach prawie 36 ha i w Przybradzu prawie 68 ha. W obrębie każdego kompleksu stawy oddzielone są groblami. Są to stawy o różnej wielkości i o głębokości od 2 m do 3 m, a cykl hodowli ryb powoduje, że woda ze stawów jest jesienią spuszczana.

Większość stawów jest własnością Agencji Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa, dzierżawionych obecnie przez podmioty prywatne. Stanowią one ostoje dla licznych, często unikatowych gatunków zwierząt, zwłaszcza ptaków wodno-błotnych oraz roślin szuwarowych i wodnych.

8.5.4. Jakość wód powierzchniowych

Gmina Wieprz jest położona w obrębie jednolitej części wód powierzchniowych (JCWP) *Wieprzówka od Targaniczanki bez Targaniczanki do ujścia*, oznaczonej kodem PLRW20006213489. Oceny jakości wód w poszczególnych JCWP na terenie Województwa Małopolskiego w tym klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i chemicznego wód dokonuje WIOŚ Kraków w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 roku w sprawie sposobu klasyfikacji jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U.

z 2008 roku, Nr 162, poz. 1008). Zapisy rozporządzenia wprowadzają do prawa polskiego zasady ocen jakości wód określone w Ramowej Dyrektywie Wodnej.

Według Klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i chemicznego wód powierzchniowych w punktach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego w województwie małopolskim w 2009 roku zawartej w Raporcie o Stanie Środowiska w Województwie Małopolskim w 2009 roku jakość wód Wieprzówki od Targaniczanki bez Targaniczanki do ujścia sklasyfikowano następująco:

- Klasa elementów biologicznych – III;
- Klasa elementów fizykochemicznych – poniżej stanu dobrego;
- Stan/potencjał ekologiczny – umiarkowany.

Nie sklasyfikowano stanu chemicznego.

Według *Oceny Eutrofizacji Rzek w Jednolitych Częściach Wód Województwa Małopolskiego Za Okres 2008-2010* (WIOŚ Kraków) Wieprzówka od Targaniczanki bez Targaniczanki do ujścia należy do wód zeutrofizowanych. Przy czym o tej ocenie zdecydowały wartości wskaźników takich jak: fitobentos, azot Kjeldahla oraz fosforany.

Na jakość wód Wieprzówki na terenie gminy znaczny wpływ mają zanieczyszczenia dopływające z części zlewni powyżej gminy, w tym z terenu miasta Andrychów. Równocześnie niekorzystnie wpływa na jakość wód Wieprzówki, Frydrychówki i pozostałych cieków wodnych brak kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Wieprz.

8.6. Powietrze i hałas

8.6.1. Jakość powietrza

Według informacji Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie z maja 2003 roku średnioroczne stężenia podstawowych zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy Wieprz przedstawiono w tabeli nr 4.

Tabela 4. Średnioroczne stężenia zanieczyszczeń powietrza w gminie Wieprz.

Nazwa substancji	Stężenie średnioroczne w gminie Wieprz według WIOŚ Kraków $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Dopuszczalny poziom substancji w powietrzu $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Margines tolerancji w roku 2009 %
dwutlenek siarki	14	20	0
pył zawieszony PM10	34	40	0
dwutlenek azotu	23	40	5
benzen	3,0	5	20

Źródło: Informacje WIOŚ Kraków.

Jak wynika z tego zestawienia, stężenia podstawowych zanieczyszczeń powietrza w gminie nie przekraczają poziomów dopuszczalnych określonych w załączniku nr 1 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 roku w sprawie *dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji* (Dz. U. z 2002 roku, Nr 87, poz. 796).

Bezpośrednie pomiary jakości powietrza w zakresie opadu pyłu i zawartości metali ciężkich w pyłe są prowadzone przez terenową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Wadowicach na stanowisku pomiarowym w Wieprzu. Według wyników tych pomiarów opad pyłu w roku 1997 wyniósł 69 g/m²/rok zaś opad metali ciężkich wynosił w tym samym roku ołów – 12,93 mg/m²/rok; kadm – 0,552 mg/m²/rok.

Największe skupiska punktowych emitorów zanieczyszczeń powietrza znajdują się w zakładach produkcyjnych funkcjonujących na terenie gminy. Dwa spośród nich posiadają wydane decyzje o dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń powietrza. Są to: Wytwórnia Kotłów Grzewczych „PROTECH II” w Gierałtowicach oraz Zakład Tworzyw Sztucznych w Wieprzu. Łączna dopuszczalna emisja zanieczyszczeń ustalona dla Wytwórni Kotłów Grzewczych „PROTECH II” ustalona w decyzji Starosty Wadowickiego Nr WOŚ-7644/69/2001/pow wynosi:

- Dwutlenek azotu – 0,1057 Mg/rok;
- Pył zawieszony PM10 – 0,0311 Mg/rok;
- Tlenek węgla – 0,0598 Mg/rok;
- Pył – 0,0311 Mg/rok.

Natomiast łączna dopuszczalna emisja Zakładu Tworzyw Sztucznych w Wieprzu ustalona decyzją Starosty Wadowickiego Nr WOŚ-7644/74/2000/pow wynosi:

- Pył zawieszony PM10 – 0,126 Mg/rok;
- Styren – 0,083 Mg/rok.

Ponadto na terenie gminy znajduje się kilka zakładów produkcyjnych, posiadających własne kotłownie. Są to: Spółdzielnia Mleczarska w Wieprzu, Zakład Przetwórstwa Mięsnego „Gempol”.

Źródłami emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych jest także spalanie paliw w gospodarstwach domowych dla celów ogrzewania budynków i przygotowania posiłków oraz transport samochodowy.

Wielkość emisji zanieczyszczeń atmosfery pochodzących z gospodarstw domowych oraz powstających przy ogrzewaniu budynków użyteczności publicznej jest uzależniona od rodzaju zastosowanego paliwa. Rozwój sieci gazowniczej umożliwia wykorzystywanie gazu do celów grzewczych. Jednakże faktyczne jego zastosowanie jest uzależnione od relacji cen pomiędzy poszczególnymi rodzajami paliw zwłaszcza w gospodarstwach domowych o niskich dochodach.

Głównym źródłem komunikacyjnych zanieczyszczeń powietrza jest ruch samochodowy na drodze wojewódzkiej nr 781 Chrzanów – Babice – Zator – Wieprz – Andrychów – Łękawica oraz lokalny ruch samochodowy na pozostałych drogach. Brak jest danych pomiarowych na

temat oddziaływania tego ruchu na jakość powietrza w gminie. Planowana budowa obwodnicy Andrychowa przebiegającej przez południowe krańce gminy w przypadku realizacji niesie za sobą perspektywę wzrostu uciążliwości komunikacyjnych wzdłuż trasy obwodnicy. Przebieg obwodnicy nie jest przedmiotem niniejszego opracowania.

Stan aerosanitarny atmosfery na obszarze gminy nie odbiega od stanu w innych sąsiednich gminach i jest na ogół dobry. Na podstawie przeprowadzonej w 2008 roku oceny jakości powietrza w województwie małopolskim powiat wadowicki zaliczony został według kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia:

- dla poszczególnych zanieczyszczeń (NO₂, SO₂, benzen, CO, Pb, Cd, Ni, As, O₃) każdorazowo do strefy - A;
- dla PM10 i benzo(á)pirenu do klasy - C;
- klasa ogólna strefy - C.

Zaliczenie strefy do określonej klasy zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i wiąże się z wymaganiami dotyczącymi działań na rzecz poprawy jakości powietrza lub na rzecz utrzymania tej jakości.

Podstawy wyznaczania klasy strefy przedstawia tabela nr 5.

Tabela 5. Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza, dla przypadków gdy jest określony margines tolerancji.

Poziom stężenie	Klasa strefy	Wymagane działania
nie przekraczający wartości dopuszczalnej*	A	brak
powyżej wartości dopuszczalnej* lecz nie przekraczający wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji*	B	<ul style="list-style-type: none"> • określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych
powyżej wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji*	C	<ul style="list-style-type: none"> • określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych oraz wartości dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji, • opracowanie programu ochrony powietrza
możliwość przekroczenia wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji* na niektórych obszarach oparta na podstawach uznanych za niewystarczające do zaliczenia strefy do klasy C (do opracowania POP)	B/C	<ul style="list-style-type: none"> • określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych oraz potencjalnych obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji (uzyskanych w oparciu o dostępne „niewystarczająco pewne”, lecz wstępnie zaakceptowane dane i metody), • przeprowadzenie dodatkowych badań w celu potwierdzenia potrzeby (lub braku potrzeby) działań na rzecz poprawy jakości powietrza (opracowania POP)

* z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie małopolskim w 2008 roku.

W przypadku występowania stężeń przekraczających wartości kryterialne wymagane będzie opracowanie programów naprawczych ochrony powietrza.

8.6.2. Hałas

Hałas jest bardzo istotnym i uciążliwym zanieczyszczeniem. Głównymi źródłami hałasu są komunikacja samochodowa, zakłady produkcyjne i usługowe oraz gospodarstwa domowe. Na terenie gminy Wieprz nie prowadzi się bezpośrednich pomiarów hałasu. Na podstawie dostępnych informacji można stwierdzić, że głównym źródłem emisji hałasu na terenie gminy jest ruch samochodowy na drodze wojewódzkiej nr 781 Zator – Wieprz – Andrychów. Ponadto lokalnymi źródłami emisji hałasu są niektóre zakłady produkcyjne i usługowe. Na etapie niniejszego opracowania brak jest informacji o występowaniu na terenie gminy poziomów hałasu przekraczających wartości dopuszczalne.

8.7. Powierzchnia ziemi

Powierzchnia ziemi to naturalne ukształtowanie terenu, gleba oraz znajdująca się pod nią ziemia do głębokości oddziaływania człowieka¹.

Rzeźba terenu

W pewnym związku z budową geologiczną pozostaje rzeźba terenu. Dolina Wieprzówki stanowi najbardziej charakterystyczny element rzeźby obszaru gminy. Przebiega ona mniej więcej południkowo i rozdziela terytorium gminy na dwie części o nieco różnej morfologii. Wschodnia część gminy położona na Pogórzu Wielickim jest nieco wyższa i posiada bardziej urozmaiconą rzeźbę terenu gdyż podłoże geologiczne budują tu skały fliszowe bardziej odporne na procesy denudacyjne. Typowymi formami rzeźby są tutaj szerokie garby o wyrównanych wierzchołkach porożcinane dość głębokimi dolinami rzecznyymi o stromych zboczach.

Zachodnia część gminy znajduje się w granicach Podgórze Wilamowickiego i Pogórze Śląskiego. Utwory fliszowe, które budują podłoże Pogórze Śląskiego są tu mało odporne i w związku z tym cała zachodnia część gminy jest nieco niższa i posiada mniej urozmaiconą rzeźbę terenu niż część wschodnia. Sama dolina Wieprzówki stopniowo rozszerza się ku północy. W miejscowości Wieprz przy granicy miasta Andrychów dno doliny jest szerokie na około 1 km, podczas gdy na północy gminy pomiędzy miejscowościami Gierałtowice i Przybradz osiąga około 1,5 km a dalej na północnym krańcu gminy ponownie się zwęża do około 0,5 km. Dolina jest wyraźnie asymetryczna, jej prawe, wschodnie zbocze jest wyraźnie bardziej strome. Rozpiętość wysokości bezwzględnych na terenie gminy wynosi około 134 m, od około 239 m n.p.m. w korycie Wieprzówki na północnym krańcu gminy do około 373 m n.p.m. na wzniesieniu Wielki Dział (Barańczak) w Wieprzu.

Ukształtowanie powierzchni ziemi w gminie Wieprz nie stanowi poważnej bariery dla rozwoju zainwestowania, aczkolwiek realizacja zabudowy, dróg czy też sieci i urządzeń infrastruktury technicznej na terenach o znacznym nachyleniu może wymagać stosowania od-

¹ Prawo ochrony środowiska.

powiednich rozwiązań technicznych. Natomiast ukształtowanie powierzchni stwarza na terenie gminy następujące uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego:

- występowanie walorów krajobrazowo-widokowych na większości obszaru gminy. Szczególnie rozległe widoki rozciągają się z wierzchołków garbów Pogórza Wielickiego w kierunku południowym na wzniesienia Beskidu Małego;
- występowanie na terenie gminy gruntów, które powinny być przeznaczone do zalesienia ze względu na znaczne nachylenie stoku i związane z tym zagrożenie erozją gleby i utrudnienia w rolniczym użytkowaniu gruntów.

Powierzchnia ziemi w gminie Wieprz jest współcześnie modelowana przez trzy grupy procesów geomorfologicznych. Są to procesy erozji, transportu i akumulacji. Spośród procesów występujących na omawianym obszarze, a mających istotne znaczenie w kształtowaniu rzeźby terenu należy wymienić:

- **splukiwanie powierzchniowe**, które występuje powszechnie na całym obszarze gminy. Polega ono na splukiwaniu wierzchniej warstwy gleby w czasie opadów, zwłaszcza nawalnych. Powoduje powstanie zmywów powierzchniowych, degradujących glebę nieraz na dużych obszarach. Na splukiwanie szczególnie podatne są pylaste, lessopodobne pokrywy, przy czym niewielkie nachylenia wystarczą, by degradacja przybierała groźne rozmiary. Efekty działania splukiwania są uzależnione od użytkowania rolniczego terenu. Najsilniej zaznacza się ten proces na polach zajętych pod uprawę roślin okopowych, zwłaszcza gdy zaorywanie przebiega równoległe do kierunku nachylenia stoku; znacznie mniej widoczne są jego efekty na terenach trwałych użytków zielonych i w lasach;
- **erozja wodna rzek i potoków** występuje z kolei najsilniej podczas silnych wezbrań doprowadzając do podcinania i niszczenia brzegów (erozja boczna) oraz do poszerzania dolinnych den rzecznych i pogłębiania ich (erozja wgłębna). Intensywność tych procesów zależy od objętości przepływu i jego zmienności, od spadku podłużnego cieków wodnych, od odporności na erozję skał podłoża, a także wielkości materiału niesionego przez rzekę. W miejscowościach położonych w wąskich dnach dolin potoków erozja potoków stanowi zagrożenie dla dróg i zabudowy usytuowanej w sąsiedztwie koryta potoku;
- **osuwanie** - procesowi temu sprzyja występowanie naprzemianległych warstw łupków i piaskowców zarówno w jednostce podśląskiej jak i śląskiej. Piaskowce wskutek spękania na ogół przepuszczają wodę, natomiast łupki są nieprzepuszczalne, lecz nasiąkając tracą na spójności. Łupki stanowią więc poziom, na którym gromadzi się woda. Występowanie ich ma zazwyczaj związek z pojawieniem się podmokłości, zabagnień i równocześnie ze złagodzeniem form terenu. Łupki – jeśli podścielają warstwę piaskowców, a nachylenie warstw jest zgodne z nachyleniem stoków, po nawodnieniu (np. wskutek silnych opadów atmosferycznych) stają się przyczyną osuwisk. Osuwanie może występować również w obrębie zwietrzelin, luźnych osadów oraz skał innych niż fliszowe przy znacznym nachyleniu terenu. Niemniej jednak w gminie Wieprz zagrożenie osuwaniem jest zdecydowanie większe w części gdzie podłoże budują twory fliszowe;
- **spelzwanie** jest procesem podobnym do osuwania, który zazwyczaj rozwija się w obrębie pokryw zwietrzelinowych na stokach. Jest to proces powolny, niemal niezauważalny, o którym świadczą charakterystyczne pnie drzew wygięte w górę stoku, tworzące tak zwane „haki”. Często spotyka się na takim stoku zabagnienia, a jego powierzchnia złaziskowa jest zawsze nierówna, pełna zagłębień i nabrzmień;

- **transport rumowiska** przez wody płynące. Jest to proces przemieszczania luźnego materiału skalnego w dół cieków wodnych. W zależności od wielkości okruchów skalnych materiał ten jest unoszony przez wody rzeczne lub wleczony po dnie rzeki. Proces ten odbywa się skokowo. Materiał skalny jest intensywnie przemieszczany w okresie wezbrań, po czym jest deponowany w obrębie koryta cieków. W gminie Wieprz najintensywniej proces ten przebiegał dotychczas w dolinie rzeki Wieprzówki. Jego efektem są kamieńce w korycie tej rzeki;
- **działalność człowieka** również powoduje zmiany w rzeźbie terenu. Antropogeniczne formy rzeźby to między innymi wcięcia i sztuczne nasypy drogowe, wyrobiska poeksploatacyjne terasy rolnicze, wysypiska gruzu, ziemi i odpadów.

Warunki geologiczno-inżynierskie

Duże zróżnicowanie litologicznego wykształcenia skał przy skomplikowanej tektonice w połączeniu z urozmaiconą rzeźbą terenu są przyczyną dużego zróżnicowania warunków geologiczno inżynierskich w granicach opracowania.

Z punktu widzenia możliwości posadowienia budynków korzystne są obszary gruntów spoistych zwartych, półzwartych i twaroplastycznych, gruntów sypkich średnio zagęszczonych i skał, na których nie występują zjawiska geodynamiczne, a głębokość wody gruntowej przekracza 2 m. Na omawianym terenie rejonem o korzystnych dla budownictwa warunkach geologiczno-inżynierskich są wysoczyzny Podgórze Wilamowickiego oraz wyrównane wierzchołki garbów Pogórze Śląskiego i Wielickiego pokryte utworami lessopodobnymi, a także wysokie terasy Wieprzówki i Frydrychówki zbudowane z utworów aluwialnych. Lessy i utwory lessopodobne o miąższości 2 m i więcej są na terenie gminy przeważnie gruntami statecznymi. W stanie suchym stanowią dobre podłoże budowlane. Są to jednakże grunty bardzo wrażliwe na zawilgocenie gdyż wówczas gwałtownie pogarszają się ich własności wytrzymałościowe. Zagrożenie dla posadowianych obiektów budowlanych mogą stanowić także występujące lokalnie zjawiska sufozyjne.

Złożone warunki gruntowe będą występować głównie w szerokich dnach dolin w północnej części gminy w związku z płytkim występowaniem poziomu wód gruntowych. Zwierciadło wód gruntowych może tu występować w poziomie projektowanego posadowienia obiektów budowlanych lub powyżej tego poziomu. Natomiast skomplikowanych warunków gruntowych można się spodziewać głównie w obrębie stromych zboczy dolin rzecznych ze względu na występowanie ruchów osuwiskowych oraz ze względu na możliwość rozwoju zjawisk sufozyjnych w obrębie utworów lessowych.

W przypadku realizacji obiektów budowlanych na obszarach o skomplikowanych warunkach gruntowych konieczne będzie każdorazowe wykonanie oprócz dokumentacji geotechnicznej także dokumentacji geologiczno-inżynierskiej, w której szczegółowo określa się parametry gruntów budujących podłoże geologiczne projektowanej inwestycji z uwzględnieniem tektoniki, morfologii, stratygrafii, wpływu inwestycji na środowisko, itd. Dokumentacje tego typu stosuje się obligatoryjnie dla trzeciej kategorii geotechnicznej, a więc tam, gdzie występują skomplikowane warunki gruntowo-wodne lub/i gdy konstrukcja obiektu kwalifikuje go do tej kategorii. Wykonanie dokumentacji geologiczno-inżynierskiej jest poprzedzone wykonaniem projektu prac geologicznych, który podlega zatwierdzeniu przez starostwo powiatowe. Dokumentacja podlega przyjęciu przez starostwo powiatowe. Według obowiązujących przepisów, dokumentacja taka stanowi podstawę do sporządzenia przez projektanta obiektu

oceny geotechnicznych warunków posadowienia obiektu (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 września 1998 roku w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadowienia obiektów budowlanych).

Pokrywa glebowa

Na terenie gminy Wieprz dominującym typem gleb są gleby pseudobielicowe i gleby brunatne właściwe i wylugowane wykształcone na podłożu utworów lessowych a w niektórych miejscach także na podłożu ilów i glin zwietrzelinowych. W dolinie Wieprzówki oraz niektórych mniejszych cieków wodnych wykształciły się mady na podłożu osadów rzecznych. Gleby na terenie gminy są generalnie rzecz biorąc urodzajne. Zdecydowanie największą powierzchnię zajmują grunty orne o glebach III klasy bonitacyjnej, stanowiące około 47 % ogółu gruntów rolnych, w tym głównie klasy IIIb, stanowiące ponad 41 % ogółu gruntów rolnych, występujące głównie na wierzchołkach garbów pogórza i w dolinach rzek Wieprzówki oraz Frydrychówki. Stosunkowo duży udział stanowią też grunty orne o glebach IV klasy bonitacyjnej (prawie 35 % ogółu gruntów rolnych), w tym głównie klasy IVa (ponad 27 % ogółu gruntów rolnych). Gleby klas niższych (IV-V) występują głównie na zboczach dolin.

Powierzchnię gruntów rolnych w poszczególnych miejscowościach gminy z rozbiem na poszczególne klasy bonitacyjne przedstawiono w tabeli nr 6.

Tabela 6. Grunty rolne według klas bonitacyjnych [powierzchnia w ha].

Klasa bonitacyjna	Frydrychowice	Gierałtowice	Gierałtowiczki	Nidek	Przybradz	Wieprz	Razem
GRUNTY ORNE							
R II	0,00	0,00	0,00	0,00	0,22	0,23	0,45
RIIIa	13,95	73,90	8,08	11,78	35,72	170,77	314,20
RIIIb	457,70	410,75	173,76	314,18	138,75	820,62	2315,76
RIVa	476,17	63,90	50,56	208,68	181,65	550,36	1531,32
RIVb	128,59	9,11	5,99	30,70	27,60	203,50	405,49
RV	14,90	6,58	3,42	0,30	3,92	73,52	102,64
RVI	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
UŻYTKI ZIELONE							
ŁII	2,02	0,25	0,00	0,00	0,33	0,00	2,60
ŁIII	21,41	22,81	14,49	10,77	4,71	24,12	98,31
ŁIV	36,36	9,31	9,80	3,87	7,48	72,10	138,92
ŁV	17,99	1,37	2,48	4,81	4,47	16,75	47,87
ŁVI	1,25	1,28	0,00	0,00	0,09	2,34	4,96
PsII	0,00	0,00	0,00	0,00	0,80	0,00	0,80
PsIII	25,04	52,51	31,36	72,52	31,95	56,94	270,32
PsIV	97,62	22,83	10,79	27,94	15,06	153,43	327,67
PsV	12,26	0,00	2,22	0,00	1,42	15,90	31,80
PsVI	0,00	0,00	0,00	0,00	0,30	0,32	0,62
Ogółem	1305,26	674,60	312,95	685,55	454,47	2160,90	5593,73

Źródło: Urząd Gminy Wieprz 2012.

Specyficznym elementem w rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy Wieprz jest duży udział stawów rybnych. Grunty pod tymi stawami zajmują łącznie około 255 ha. Największe kompleksy stawów rybnych znajdują się w miejscowościach Przybradz, Gierałtowiczki, Gierałtowice i Frydrychowice.

Najistotniejszym uwarunkowaniem zagospodarowania przestrzennego wynikającym z warunków glebowych gminy jest znaczny udział wartościowych użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy.

Równocześnie wielowiekowy rozwój osadnictwa sprawił iż większość terenów osadniczych znajduje się wśród urodzajnych użytków rolnych. Dalszy rozwój osadnictwa pociągnie za sobą nieuniknione uszczuplenie arealu wartościowych użytków rolnych. Potrzebna będzie jednak oszczędność w przeznaczaniu wartościowych gruntów rolnych na cele nierolnicze.

8.8. Krajobraz

Jednymi z cennych walorów, łączących wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego gminy Wieprz, wpływającymi głównie na atrakcyjność dla zamieszkania i w mniejszej mierze na atrakcyjność turystyczną, są jej walory krajobrazowe. Wynika to z usytuowania obszaru objętego niniejszym opracowaniem w granicach atrakcyjnych krajobrazowo jednostek fizyczno-geograficznych jakimi są Pogórze Śląskie i Pogórze Wielickie. Dodatkowo tę atrakcyjność podnosi przebiegająca z południowego-zachodu na północny-wschód dolina rzeki Wieprzówki.

Bardzo interesująca panorama krajobrazowa rozciąga się z drogi wojewódzkiej Chrzanów – Łękawica, w miejscowości Gierałtowice na pasmo Beskidu Małego na południu i Beskidu Żywieckiego na południowym-zachodzie. W pogodne dni o dobrej widoczności zobaczyć można również górujący nad nimi masyw Babiej Góry w Beskidzie Wysokim. Z kolei w dolinie rzeki Wieprzówki malowniczo wyglądają kompleksy rybnych stawów hodowlanych. Pozostała część obszaru objętego opracowaniem, sama w sobie prezentuje ciekawe walory krajobrazowe terenu będącego mozaiką niedużych kompleksów leśnych, łąk, pastwisk i pól uprawnych, rozciągających się na okolicznych wzgórzach. Kierunek tych wzgórz jest z reguły ze wschodu na zachód i to zarówno po wschodniej jak i zachodniej stronie rzeki Wieprzówki. Są one oddzielone od siebie dolinami, którymi płyną dopływy rzeki Wieprzówki i w których zlokalizowane są niektóre miejscowości gminy.

Ogólnie można stwierdzić, że na terenie objętym opracowaniem przenikają się ze sobą krajobraz o charakterze naturalnym, bądź z niewielkimi przekształceniami (dolina rzeki Wieprzówki, nieduże kompleksy leśne, grunty orne, łąki i pastwiska użytkowane rolniczo) z krajobrazem ukształtowanym działalnością człowieka (tereny zabudowane i zainwestowane). Estetyczne odczucia miejscowego krajobrazu naturalnego potęguje naturalna kolorystyka elementów środowiskowych (zieleń roślinności nadwodnej i woda Wieprzówki, polne i leśne drogi, rozmaite zbiorowiska roślinne lasów, łąk i pastwisk, itp.) podlegające cyklicznym zmianom barw i odcieni następującym w okresie wegetacji i zmieniającym się pór roku. Wszystko to zwiększa jeszcze atrakcyjność krajobrazu gminy Wieprz.

8.9. Klimat

Pod względem klimatycznym obszar opracowania w większości znajduje się w regionie klimatu pogórze, jedynie niewielka północna część w dolinie Wieprzówki zaliczana jest do

regionu klimatu pogórskiego lub kotlin. W zależności od przyjętych kryteriów wydzielenia regionów obszar gminy zaliczany jest według R. Gumińskiego do okręgu podgórskiego i nizin podgórskich (klasyfikacja rolniczo-klimatyczna) a według Romera do klimatu nizin i kotlin oraz górskich i podgórskich. Według klasyfikacji M. Hessa (1965) opartej na średniej rocznej temperaturze powietrza, zasięgu występowania pięter roślinnych oraz na podstawie danych fenologiczno-klimatycznych teren ten znajduje się na pograniczu:

- piętra ciepłego w Kotlinie Oświęcimskiej ze średnią temperaturą roku powyżej 8°C;
- piętra umiarkowanie ciepłego obejmującego Pogórze o średniej temperaturze roku od 6 do 8°C.

Granica między piętrami jest izoterma 8°C przebiegająca w tym rejonie na wysokości około 250 m n.p.m. (Atlas, 1981). Na progu pogórze, na wypukłych formach terenowych wzrasta ona do 8,2-8,3°C, a w obrębie dolin obniża się do 7,5°C.

Z określonymi średnimi temperaturami powietrza wiąże się czas trwania termicznych pór roku (tabela nr 7). Wraz ze wzrostem wysokości nad poziom morza ulega skróceniu okres bezzimnia (temperatura średnia dobową powyżej 0°C), wydłuża się okres zimy termicznej (temperatura średnia dobową poniżej 0°C).

Tabela 7. Charakterystyka piętra klimatycznego umiarkowanie ciepłego.

Element	śr.	min.	max.
liczba dni z $t_d < -5\text{ }^\circ\text{C}$	-	-	-
liczba dni z $t_d < 0\text{ }^\circ\text{C}$	70	60	95
liczba dni z $t_d > 0\text{ }^\circ\text{C}$	295	270	305
liczba dni z $t_d > 5\text{ }^\circ\text{C}$	220	200	225
liczba dni z $t_d > 10\text{ }^\circ\text{C}$	160	140	170
liczba dni z $t_d > 15\text{ }^\circ\text{C}$	90	55	100
liczba dni z $t_{\min} < -10\text{ }^\circ\text{C}$	20	10	40
liczba dni z $t_{\max} < 0\text{ }^\circ\text{C}$	35	25	60
liczba dni z $t_{\min} < 0\text{ }^\circ\text{C}$	85	60	105
liczba dni z t_{\max} i $t_{\min} < 0\text{ }^\circ\text{C}$	120	85	165
liczba dni z $t_{\max} > 25\text{ }^\circ\text{C}$	35	25	50
roczna suma opadów w mm	800	500	1100
liczba dni z opadem $\geq 0,1\text{ mm}$	165	130	210
liczba dni z opadem $\geq 1,0\text{ mm}$	115	85	140
liczba dni z opadem $\geq 10,0\text{ mm}$	20	10	30
liczba dni z pokrywą śnieżną	65	45	105
średnia prędkość wiatru m/s	2,2	1,8	3,0
liczba dni z wiatrem $\geq 10\text{ m/s}$	20	5	35
liczba dni z wiatrem $\geq 15\text{ m/s}$	2	-	7
liczba dni pogodnych	50	20	75
liczba dni pochmurnych	135	110	160
liczba dni z mgłą	30	20	40

Źródło: Hess 1965.

Lato termiczne z temperaturą dobową powyżej 15°C trwa około 90 dni, maksymalnie do 100 dni.

Najistotniejszym okresem z punktu widzenia gospodarki rolnej jest okres wegetacyjny ze średnią temperaturą dobową powyżej 5°C oraz długość okresu bezprzymrozkowego.

Średnia długość okresu wegetacyjnego wynosi 215 dni i maleje wraz ze wzrostem wysokości średnio od 2 do 2,5 dnia na 100 m wzniesienia.

Okres bezprzymrozkowy, który wyznaczają daty pierwszych i ostatnich trwa na tym terenie od 175 do 155 dni.

Pierwsze przymrozki pojawiają się w pierwszej połowie października, natomiast ostatnie na przełomie kwietnia i maja.

Pod względem wymagań gospodarki rolnej obszar ten należy do terenów o bardzo korzystnych warunkach klimatycznych.

Średnie roczne sumy opadów wynoszą około 800 mm, przy czym ich rozpiętość w poszczególnych latach może wynosić od 550 mm do 1050 mm.

Maksimum opadów przypada na miesiące letnie (VI-VIII) około 40-43 % rocznej sumy, natomiast na miesiące zimowe (I-III) około 13-15 % rocznej sumy. Zróżnicowanie miesięczne sum opadów może być bardzo duże od 5 mm do 120 mm w miesiącach zimowych oraz od 15 mm do 240 mm w miesiącach letnich. Średnia liczba dni z opadem powyżej 0,1 mm waha się od 152 do 172 dni. Najczęściej notuje się opady słabe (od 1,0 do 5,0 mm), natomiast opady o dużej wydajności (od 20 do 30,0 mm) występują od 2 do 6 dni, a bardzo silne (powyżej 30 mm) od 1 do 3 dni.

Liczba dni z pokrywą śnieżną, w zależności od wysokości nad poziom morza rośnie od 66 do 70 dni. Długość potencjalnego okresu jej występowania wynosi około 120 a czas zalegania stałej pokrywy śnieżnej od 60 do 70 dni. Tworzenie się pokrywy śnieżnej trwa na przełomie listopada i grudnia a zanikanie rozpoczyna się w drugiej połowie lutego do połowy marca (Leśniak 1983).

Obszar jest dobrze przewietrzany, średnia roczna prędkość wiatru wynosi od 1,8 do 3,0 m/s. Większe prędkości charakteryzuje okres zimowo-wiosenny, niższe okres letnio-jesienny. W ciągu roku przeważają wiatry z sektora zachodniego: w części pogórskiej zachodnie i południowo-zachodnie, w części dolinnej południowe i północno-zachodnie. Cisze występują z częstotliwością 10 do 20 %.

Ze względu na zróżnicowanie lokalnych warunków klimatycznych, spowodowanych formami terenowymi, nachyleniem stoków, ekspozycją, pokryciem terenu, można wyróżnić tereny o mezoklimacie (Atlas 1981):

- **bardzo korzystnym** obejmującym stoki i grzbiety na wysokościach od 40 do 80 m nad dnami dolin, tak zwana „ciepła strefa stoku”, o wyższych w stosunku do den dolin o 2-3°C średnich minimalnych temperaturach roku i dłuższym o około 2 miesiące okresie bezprzymrozkowym, pozostających najczęściej poza zasięgiem mgieł radiacyjnych, o łagodnych dobowych wahaniami temperatury i wilgotności powietrza, w stosunku do dobrej lub bardzo dobrej naturalnej wentylacji;
- **korzystnym** obejmującym wyższe terasy rzeczne o dłuższym niż w dnach dolin o około 20 dni okresie bezprzymrozkowym i wyższych o około 1°C średnich rocznych temperaturach minimalnych i umiarkowanej wentylacji naturalnej;

- **niekorzystnym** obejmującym dna dolin o krótkim okresie bezprzymrozkowym, o dużych wahaniach temperatury i wilgotności powietrza w ciągu doby, położonych w zasięgu inwersji temperatury i wilgotności powietrza, ze względu na słabą wentylację, stanowiących przeważnie zastoiska zimnego powietrza.

8.10. Budowa geologiczna i zasoby naturalne

Budowa geologiczna

Podłoże geologiczne terytorium gminy Wieprz jest zróżnicowane. W częściach gminy wchodzących w skład Pogórza Śląskiego i Wielickiego podłoże to stanowią utwory fliszowe (silnie pofałdowane kompleksy piaskowców, łupków, margli i innych utworów) płaszczowiny podśląskiej. Skały fliszowe na terenie gminy występują na powierzchni jedynie w niewielu miejscach w północno-wschodniej części gminy. Na prawym (wschodnim) zboczu doliny Wieprzówki w północnej części Przybradza występują piaskowce i łupki warstw z Przybradza oraz margle, piaskowce i łupki warstw łąckich. Z kolei we wschodniej części Przybradza na zboczach jednej z dolin dopływów Skawy występują piaskowce ciężkowickie. Podłoże geologiczne Kotliny Oświęcimskiej budują osady trzeciorzędowe wypełniające rów przedgórski Karpat. Są to głównie piaski i ropy a rzadziej piaskowce. Prawie całe terytorium gminy jest pokryte osadami czwartorzędowymi o znacznej miąższości. Starsze utwory czwartorzędowe to gliny i piaski z okresu zlodowacenia krakowskiego. Na nich zalegają utwory lessowe, które występują na powierzchni prawie całej gminy poza dnami dolin cieków wodnych gdzie wykształciły się najmłodsze osady aluwialne – mułki, piaski i żwiry rzeczne.

Najistotniejsze znaczenie dla zagospodarowania przestrzennego gminy mają następujące uwarunkowania wynikające z budowy geologicznej terenu:

- Skały fliszowe ze względu na naprzemianległe występowanie piaskowców i łupków są szczególnie podatne na występowanie **ruchów osuwiskowych**. W związku z powyższym na terenie gminy występują tereny zagrożone ruchami osuwiskowymi. Ruchy osuwiskowe mogą stanowić poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa mienia i ludzi. Dla celów niniejszego opracowania dokonano identyfikacji obszarów zagrożonych ruchami osuwiskowymi na podstawie dostępnych informacji zawartych w Systemie Osłony Przeciwosuwiskowej „SOPO” opracowywanym obecnie przez Państwowy Instytut Geologiczny. Ponadto korzystano z innych źródeł informacji, w tym głównie z Urzędu Gminy Wieprz i obserwacji terenowych. Obszary te zaznaczono na załączonej mapie.
- Występowanie złóż surowców mineralnych. Dno doliny Wieprzówki rozcinającej obszar gminy jest wypełnione osadami rzecznyymi, wśród których mogą występować złoża kruszywa naturalnego. Natomiast występujące pod utworami fliszowymi, w północnej części gminy, węglonośne utwory karbonu górnego zawierają węgiel kamienny. Jednakże ze względu na znaczne głębokości występowania nie ma perspektyw gospodarczego wykorzystania tych zasobów.
- Zróżnicowane warunki gruntowe na obszarze gminy rzutujące w istotny sposób na geotechniczne warunki posadowienia obiektów budowlanych. Warunki te określa się na etapie projektowania obiektów budowlanych. Wtedy też wykonywane będą szczegółowe analizy warunków gruntowych stosownie do wymogów Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 września 1998 roku w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych

(Dz. U. z 1998 roku, Nr 126, poz. 839). Na większości obszaru gminy dominują proste warunki gruntowe. Występować one będą w obrębie wyrównanych wierzchowin oraz na wysokich terasach Wieprzówki gdzie zalegają jednorodne pokrywy utworów lessowych (na wierzchowinach) lub osadów aluwialnych (na terasach). Lessy i utwory lessopodobne o miąższości 2 m i więcej są na terenie gminy przeważnie gruntami statecznymi. W stanie suchym stanowią dobre podłoże budowlane. Są to jednakże grunty bardzo wrażliwe na zawilgocenie gdyż wówczas gwałtownie pogarszają się ich własności wytrzymałościowe. Zagrożenie dla posadawianych obiektów budowlanych mogą stanowić także występujące lokalnie zjawiska sufozyjne.

Złożone warunki gruntowe będą występować głównie w szerokich dnach dolin w północnej części gminy w związku z płytkim występowaniem poziomu wód gruntowych. Zwierciadło wód gruntowych może tu występować w poziomie projektowanego posadawiania obiektów budowlanych lub powyżej tego poziomu. Natomiast skomplikowanych warunków gruntowych można się spodziewać głównie w obrębie stromych zboczy dolin rzecznych.

Zasoby naturalne

Według literatury² zasoby naturalne (zasoby przyrody) to bogactwa naturalne biosfery wykorzystywane gospodarczo lub mogące stać się przedmiotem takiego wykorzystywania, do których zalicza się złoża mineralne i kopaliny znajdujące się we wnętrzu Ziemi lub na jej powierzchni, glebę, wodę, szatę roślinną, świat zwierzęcy, krajobraz, powietrze atmosferyczne, promieniowanie słoneczne. W większości stan tych zasobów omówiono w pozostałych rozdziałach opracowania. Dlatego też niniejsza część dotyczy surowców mineralnych i kopalin.

Gmina Wieprz jest stosunkowo uboga w surowce mineralne. Dno doliny rzeki Wieprzówki rozcinającej obszar gminy jest wypełnione osadami rzecznyymi, wśród których mogą występować złoża kruszywa naturalnego. Dotychczas jednak na terenie gminy nie rozpoznano i nie udokumentowano żadnego w tym rejonie.

Na północnym krańcu gminy znajduje się niewielki fragment udokumentowanego złoża węgla kamiennego „Zator” występującego w głęboko zalegających utworach karbonu. Jednakże ze względu na znaczne głębokości jego występowania nie ma na razie perspektyw gospodarczego wykorzystania tych zasobów.

Podstawowe informacje na temat wymienionego wyżej złoża zestawiono w tabeli nr 8.

Tabela 8. Złoża o zasobach udokumentowanych.

Lp.	Kopalina	Złoże	Miejscowość	Możliwe zastosowanie
1	Węgiel kamienny	„Zator”	Gierałtówice, Gierałtówiczki, Przybradz	Dla elektroenergetyki

Źródło: „Prognoza do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wieprz, 2010.

² Słownik Encyklopedyczny, Leśnictwa, Drzewnictwa, Ochrony Środowiska, Łowiectwa oraz dziedzin pokrewnych, pod kier. prof. Edwarda Więcko, Wydawnictwo SGGW, Warszawa 1996.

Ponadto nie ma informacji o występowaniu w granicach omawianego obszaru innych złóż surowców mineralnych zarówno o zasobach zarejestrowanych lub szacunkowych czy też o zasobach perspektywicznych.

8.11. Zabytki

Na terenie gminy Wieprz zachowały się liczne obiekty dziedzictwa kulturowego, chronione na mocy przepisów odrębnych.

Zespoły i obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków:

- **Pozostałości zespołu dworskiego (nr rejestru: A-676/91) obejmujące park, 2 oficyny dworskie – murowane (z połowy XIX wieku) i spichlerz dworski – murowany (z połowy XIX wieku) w Gierałtowiczkach**
Zespół dworski powstał w latach 1855-1880. Znajduje się we wschodniej części wsi. Zajmuje powierzchnię około 10 ha. Zbudowany został na owalnej platformie otoczonej fosą, dawniej napełnionej wodą, przez którą prowadziły dwa zwodzone mosty. W części północnej znajdują się pozostałości dawnego parku krajobrazowego. Do dziś zachowały się niektóre zabudowania gospodarskie, takie jak spichlerz, czy oficyny dworskie.
- **Zespół dworski (nr rejestru: A-517/87) obejmujący budynek dworu (obecnie przedszkole) – murowany (z przełomu XVIII/XIX wieku), dawny spichlerz – murowany (z początku XIX wieku) oraz park z aleją dojazdową w Nidku**
Na przełomie XVIII i XIX wieku Bobrowscy wybudowali w Nidku dwór murowany, parterowy z facjatką, otoczony ogrodem krajobrazowym. Przed frontową facjatką jest ganek o dwu kondygnacjach z kolumnami i półkolumnami na parterze i czterema słupami na piętrze.
- **Kościół parafialny p.w. ŚŚ. Szymona i Judy Tadeusza (nr rejestru: 101/29/60 oraz A-522/87) – drewniano-zrębowy z przed 1539, 1617 roku wraz z cmentarzem kościelnym w Nidku**
Pochodzi z 1539 roku. Ma konstrukcję zrębową, z wieżą na słup, dach o jednej kalenicy, gontowy. Ściany częściowo podbite od zewnątrz gontami. Wieżyczka na sygnaturkę kształtu barokowego. Od wschodu, północy i południa kościół otaczają soboty, przy wieży są szalowane. W okresie od II połowy XVI wieku do 1669 roku wykorzystywany był jako zbór kalwiński. Najważniejszym elementem są zabytkowe kilkusetletnie organy znajdujące się na wieży z 1617 roku.
- **Kaplica p. w. Św. Katarzyny Sieneńskiej (nr rejestru: A-1268M) z 1869 roku w Przybradzu**
Pochodzi z końca XIX wieku. Powstała na miejscu dawnej kaplicy, która została splądrowana w czasach, gdy na terenie parafii Frydrychowice sędzia Zatorski utworzył zbór kalwiński. Została poświęcona przez brata jej fundatora (J. Pleszowski) ks. A. Pleszowskiego.
- **Zespół dworski (nr rejestru: A-1290M) obejmujący dwór drewniany z drugiej połowy XIX wieku oraz pozostałości parku wraz z aleją grabową z XIX wieku w Przybradzu**
Jest to budynek wolnostojący, parterowy, wzniesiony na rzucie wydłużonego prostokąta, z prostopadle usytuowanym skrzydłem bocznym od strony wschodniej, prawie w ca-

łości podpiwniczony. Ściany parteru w konstrukcji drewnianej, wzniesione na wysokiej, kamiennej podmurówce. Piwnice sklepione, stropy nad pomieszczeniami parteru drewniane. Dach dwuspadowy, naczółkowy, kryty dachówką ceramiczną. Wzdłuż elewacji frontowej, południowej otwarta, wsparta na kamiennych kolumnach weranda z ażurową balustradą. Elewacja północna akcentowana ryzalitowo wysuniętymi skrzydłami bocznymi. Od strony zachodniej ganek z wspartym na przyściennych kolumnach balkonem. W najbliższym otoczeniu zachowane pozostałości parku krajobrazowego, od strony północnej i wschodniej przechodzące w park leśny. W parku pojedyncze okazy starodrzewia. Od strony drogi powiatowej prowadzi do dworu aleja grabowa.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków zostały przedstawione na mapie będącej załącznikiem graficznym do niniejszego opracowania.

Obiekty zabytkowe pozostające w ewidencji zabytków

Gmina Wieprz nie posiada w chwili obecnej gminnej ewidencji zabytków. Dlatego informacje o obiektach zabytkowych zlokalizowanych w Gminie Wieprz zamieszczone poniżej, mimo iż pochodzą z ewidencji zabytków Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, ze względu na znaczny upływ czasu od ich ostatniej aktualizacji, mogą być w pewnej mierze nieaktualne. Zostały do nich zaliczone:

• Obiekty sakralne, kapliczki i figury

- kościół parafialny p.w. Św. Michała Archanioła – murowany (z 1930 roku) we Frydrychowicach;
- kaplica na skrzyżowaniu dróg przy folwarku „Janowszczyzna” – murowana (z XIX w.) we Frydrychowicach;
- kapliczka koło szkoły podstawowej – murowana (z 1874 roku) we Frydrychowicach;
- kościół parafialny p.w. Św. Marcina – murowany (z 1888 roku) w Gierałtowicach;
- kapliczka z Chrystusem Upadającym – murowana (z XIX w.) w Gierałtowicach;
- figura przydrożna Św. Marcina – kamienna (z 1780 roku) w Gierałtowicach;
- kapliczka przydrożna na posesji nr 15 – kamienna (z pocz. XX w.) w Gierałtowiczkach;
- figura Św. Jana Nepomucena – kamienna (z 1790 roku) w zespole dworskim w Gierałtowiczkach;
- kapliczka naprzeciw posesji nr 166 – murowana (z przełomu XIX i XX w.) w Nidku;
- kapliczka – murowana (z 1869 roku) w Nidku;
- figura Św. Jana Nepomucena przy posesji nr 25 (z poł. XIX w.) w Nidku.
- kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych – murowany (z 1890 roku) w Wieprzu;
- kaplica przydrożna przy posesji p. Turka, (z 1869 roku) w Wieprzu;
- kaplica cmentarna na cmentarzu parafialnym w Wieprzu.

Oprócz wymienionych powyżej obiektów na obszarze objętym niniejszym opracowaniem znajdują się jeszcze inne kapliczki, figury przydrożne i krzyże.

• Zespoły dworskie, obiekty inne

- zespół dworsko-parkowy obejmujący budynek dworu – drewniany (z XIX w.) oraz budynek pofolwarczny – murowany (z 4 ćw. XIX w.) we Frydrychowicach;
- sklep, budynek nr 92 – murowany (z 1 ćw. XX w.) we Frydrychowicach;
- dwór, budynek nr 110 – murowany (z przełomu XVIII/XIX w.) w Gierałtowicach;

- pofolwarczny budynek nr 118 – murowany (z XIX w.) w Gierałtowicach;
 - dawny młyn, budynek nr 109 – murowany (z pocz. XIX w.) w Gierałtowicach;
 - Plebania, budynek – murowano-drewniany (z XIX w.) w Nidku;
 - młyn wodny, budynek nr 559 (dawny nr 269) – drewniany (z lat 1864–1867) w Wieprzu;
 - mleczarnia, budynek nr 232 (dawny nr 115) – murowany (z lat 70-tych XIX w.) w Wieprzu;
 - sklep, budynek nr 429 (dawny nr 195) – murowany (z lat 20-tych XX w.) w Wieprzu.
- **Zabudowa mieszkalna i zagrodowa.**
 - zabudowania gospodarcze nr 127a obejmujące oborę i stajnię – murowane (z XIX w.) we Frydrychowicach.
 - budynek nr 45 – murowany (z 1911 roku) w Gierałtowicach;
 - chałupa nr 68 – drewniano-zrębowa (z 1880 roku) w Gierałtowicach;
 - chałupa nr 86 – drewniano-zrębowa (z pocz. XX w.) w Gierałtowicach;
 - chałupa nr 6 – drewniano-zrębowa (z 4 ćw. XIX w.) w Gierałtowiczkach;
 - chałupa nr 7 – drewniano-zrębowa (z 1903 roku) w Gierałtowiczkach;
 - chałupa nr 9 wraz z zabudowaniami gospodarczymi – drewniano-zrębowa (z końca XIX w.) w Gierałtowiczkach;
 - chałupa nr 29 – drewniano-zrębowa (z końca XIX w.) w Gierałtowiczkach;
 - chałupa nr 39 – drewniano-zrębowa (z 1893 roku) w Gierałtowiczkach;
 - chałupa nr 47 – drewniano-zrębowa (z 1889 roku) w Gierałtowiczkach;
 - chałupa nr 53 – drewniano-zrębowa (z przełomu XIX/XX w.) w Gierałtowiczkach;
 - chałupa nr 55 – drewniano-zrębowa (z 4 ćw. XIX w.) w Gierałtowiczkach;
 - chałupa nr 57 – drewniano-zrębowa (z 1903 roku) w Gierałtowiczkach;
 - budynek nr 117 – murowany (z 4 ćw. XIX w.) w Nidku;
 - chałupa nr 22 – drewniano-zrębowa (z 4 ćw. XIX w.) w Nidku;
 - chałupa nr 67 – drewniano-zrębowa (z 1880 roku) w Przybradzu;
 - chałupa nr 154 (dawny nr 88) – drewniano-zrębowa (z przełomu XIX/XX w.) w Wieprzu;
 - chałupa nr 285 (dawny nr 137) – drewniano-zrębowa (z pocz. XX w.) w Wieprzu;
 - chałupa nr 685 (dawny nr 315) – drewniano-zrębowa (z 4 ćw. XIX w.) w Wieprzu;
 - chałupa nr 727 (dawny nr 341) – drewniano-zrębowa (z przełomu XIX/XX w.) w Wieprzu;
 - chałupa nr 791 (dawny nr 386) – drewniano-zrębowa (z około 1860 roku) w Wieprzu;
 - chałupa nr 1065 (dawny nr 554) – drewniano-zrębowa (z 1935 roku) w Wieprzu.

Stanowiska archeologiczne

Na terenie gminy Wieprz nie ma stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków archeologicznych.

Znajduje się za to 36 stanowisk archeologicznych pozostających w ewidencji zabytków archeologicznych. Wszystkie te stanowiska, zgodnie z materiałami Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zostały przedstawione na mapie będącej załącznikiem graficznym do niniejszego opracowania.

Tabela 9. Wykaz stanowisk archeologicznych w gminie Wieprz.

Miejscowość	Nr stanowiska w miejscowości	Charakterystyka chronologiczna
Wieprz	1	Neolit lub wczesna epoka brązu – ślad osadnictwa
Wieprz	2	Epoka kamienia – ślad osadnictwa
Wieprz	3	Okres rzymski II w n.e.- skarb
Wieprz	4	Epoka kamienia – ślad osadnictwa
Wieprz	5	Epoka kamienia – ślad osadnictwa
Wieprz	6	Epoka kamienia – ślad osadnictwa
Wieprz	7	Epoka kamienia – ślad osadnictwa
Wieprz	8	Schyłek paleolitu lub mezolit – ślad osadnictwa
Wieprz	9	Epoka kamienia – ślad osadnictwa
Wieprz	10	Epoka kamienia – ślad osadnictwa
Wieprz	11	Epoka kamienia – ślad osadnictwa
Wieprz	12	Epoka kamienia – ślad osadnictwa
Wieprz	13	Epoka kamienia – ślad osadnictwa
Wieprz	14	Epoka kamienia – ślad osadnictwa
Wieprz	15	Epoka kamienia – ślad osadnictwa
Wieprz	16	Schyłek paleolitu lub mezolit – ślad osadnictwa
Wieprz	17	Epoka kamienia – ślad osadnictwa
Wieprz	18	Epoka kamienia – ślad osadnictwa
Wieprz	19	Neolit – ślad osadnictwa
Wieprz	20	Epoka kamienia – ślad osadnictwa
Wieprz	21	Późne średniowiecze – ślad osadnictwa; XVIII-XIX w - ślad osadnictwa
Wieprz	22	Epoka kamienia – ślad osadnictwa
Wieprz	23	Epoka kamienia – ślad osadnictwa
Wieprz	24	Epoka kamienia – ślad osadnictwa
Wieprz	25	Górny paleolit lub neolit – ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze XII-XIII w – ślad osadnictwa
Wieprz	26	Epoka kamienia – ślad osadnictwa
Wieprz	27	Epoka kamienia – ślad osadnictwa
Wieprz	28	Epoka kamienia – ślad osadnictwa
Frydrychowice	1	Neolit – ślad osadnictwa
Gierałtówice	1	Średniowiecze – dwór obronny
Gierałtówice	2	Pradzieje – ślad osadnictwa
Gierałtówice	3	Średniowiecze – ślad osadnictwa
Nidek	1	Neolit lub wczesna epoka brązu – ślad osadnictwa
Przybradz	1	Średniowiecze – dwór obronny
Przybradz	2	Epoka kamienia – ślad osadnictwa
Przybradz	3	Wczesne średniowiecze – ślad osadnictwa

Źródło: Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków.

8.12. Dobra materialne

Dobra materialne to wytwarzane przez człowieka przedmioty służące do zaspokojenia jego potrzeb³.

Według powyższej definicji dobrami materialnymi w pierwszym rzędzie będą budynki zabudowy mieszkaniowej, obiekty usługowe i przemysłowe, obiekty użyteczności publicznej, obiekty sakralne oraz cała infrastruktura techniczna podziemna i powierzchniowa, a także sieć drogowa. Z oczywistych względów dobra materialne na terenie gminy są skoncentrowane w obrębie terenów osadniczych.

9. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji postanowień projektowanego dokumentu

9.1. Obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody

Gmina z uwagi na swoje usytuowanie w środowisku, w strefie przejściowej od nizu na północy do gór na południu, w rejonie tak zwanego proggu karpackiego, prezentując znaczne zróżnicowanie elementów środowiska przyrodniczego, należy do terenów o bogatej różnorodności biologicznej. Bardzo pozytywny, dodatkowy wpływ na walory przyrodnicze tego terenu i jego wartość biologiczną, posiada bez wątpienia bezpośrednie otoczenie gminy.

W strukturze przyrodniczej gminy można wyodrębnić następujące elementy przestrzenne:

- dolina rzeki Wieprzówki oraz jej najważniejszych dopływów;
- stawy hodowlane;
- kompleksy leśne i zadrzewienia;
- tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Sieć Natura 2000

Jednym z elementów procesów integracji europejskiej jest współpraca w dziedzinie ochrony środowiska przyrodniczego Europejska sieć obszarów ekologicznych ma spełniać rolę systemu nadrzędnego w odniesieniu do obecnie podejmowanych działań w zakresie ochrony przyrody. W oparciu o zalecenia Dyrektywy Ptasiej i Dyrektywy Siedliskowej utworzono sieć Natura 2000. W swoich założeniach ma ona stanowić system obszarów połączonych korytarzami ekologicznymi, tworzący spójną funkcjonalnie sieć ekologiczną. Jej zadaniem jest utrzymanie różnorodności biologicznej poprzez ochronę najcenniejszych i najrzadszych elementów przyrody, a także najbardziej typowych i nadal jeszcze powszechnych układów przyrodniczych, charakterystycznych dla poszczególnych regionów biogeograficznych.

³ *Leksykon naukowo-techniczny*, Wyd. Naukowo-Techniczne, 2001.

Sieć składa się z obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) i specjalnych obszarów ochrony (SOO), wyznaczonych zgodnie z zaleceniami wyżej wymienionych Dyrektyw UE.

Utworzony rozporządzeniem Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 198, poz. 1227) z dnia 27 października 2008 roku, zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000, obszar Natura 2000 **PLB 120005** pod nazwą **Dolina Dolnej Skawy** obejmuje obszar 7 081,7 ha, w tym na terenie gminy Wieprz zajmuje on około 766 ha ha.

Obszar Doliny Dolnej Skawy obejmuje największe kompleksy stawów Ziemi Oświęcimsko-Zatorskiej: Spytkowice, Przeręb, Bugaj oraz Stawy Monowskie. Stawy obejmują około 1500 ha jego powierzchni. Prowadzona jest tu intensywna hodowla ryb, wiele zbiorników jest mocno zarośniętych roślinnością wodną. W ostoi znajdują się żwirownie z wyspami, chętnie zasiedlanymi przez ptaki. Występuje tutaj co najmniej 17 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, dla których wyznacza się ostoje sieci Natura 2000; 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt (PCKZ). Stawy te to jedno z nielicznych w Polsce stanowisk lęgowych podgorzałka (kaczki zagrożonej w skali światowej). Lęgną się tutaj również inne gatunki zagrożone w Europie: ślepowron, mewa czarnogłowa, rybitwa białowąsa (PCKZ, najliczniejsze stanowisko w kraju), bąk (PCKZ), bączek (PCKZ), zausznik, czapla purpurowa, kropiatka, zielonka (PCKZ), helmiatka, rycyk, krwawo dziób, rybitwa czarna oraz podróżniczek.

W tabelach nr 10 i 11 zestawiono gatunki, których dotyczy Artykuł 4 Dyrektywy Rady 79/409/EWG i gatunki wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz ocenę znaczenia obszaru dla tych gatunków. Gatunki, których występowanie stwierdzono na terenie gminy Wieprz według *Wyników inwentaryzacji awifauny na terenie proponowanego Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków PLB 120005 (IBA PL 125) Dolina Dolnej Skawy* (Malczyk P., 2008) wyróżniono pogrubionym drukiem.

Tabela 10. Ptaki wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG.

KOD	NAZWA	POPULACJA			OCENA ZNACZENIA OBSZARU			
		Rozrodcza	Żerująca	Przelotna	Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
A021	Botaurus stellaris - bąk	14m			C	B	C	C
A022	Ixobrychus minutus - bączek	8p			C	B	C	C
A023	Nycticorax nycticorax - ślepowron	98-232p			A	C	B	A
A026	Egretta Garretta - czapla nadobna	0-1p			D			
A031	Ciconia ciconia - bocian biały	10p			D			
A060	Aythya nyroca - podgorzałka	1p			C	C	C	C
A081	Circus aeruginosus - błotniak stawowy	13p			C	B	C	C
A119	Porzana porzana - kropiatka	4p			C	B	C	C
A120	Porzana parva - kureczka zielonka	2p			C	B	C	C
A122	Crex crex - derkacz	10m			D			
A176	Larus melanocephalus - mewa czarnogłowa	1-7p			B	B	A	B
A193	Sterna hirundo - rybitwa rzeczna	0-200p			B	B	C	B
A196	Chlidonias hybrid - rybitwa białowąsa	0-186p			A	B	C	A
A197	Chlidonias niger - rybitwa czarna	33p			C	B	C	C
A234	Picus canus - dzięcioł zielonosiwy	P			D			
A272	<i>Luscinia svecica – podróżniczek</i>	1-3p			C	B	C	C
A338	Lanius collurio - gąsiorek	P			D			

Źródło: Formularz Danych Natura 2000.

W granicach gminy Wieprz znajduje się niewielki fragment obszaru Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy”. Obejmuje on fragment doliny Wieprzówki w północnej części gminy wraz z kompleksami stawów rybnych - Stawy Gierałtowickie, Stawy Frydrychowskie, oraz część kompleksu Stawy Rudze położonego w Przybradzu. Granice obszaru Natura 2000 przedstawiono w części kartograficznej opracowania.

Zgodnie z art. 28 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 roku, Nr 92, poz. 880 z późniejszymi zmianami) dla obszaru Natura 2000 sporządza się plan zadań ochronnych. Plan taki dla obszaru Dolina Dolnej Skawy jest aktualnie opracowywany. W 2012 roku opracowano wersję roboczą projektu planu zadań ochronnych. W najbliższym czasie projekt ten będzie poddany konsultacjom. W swojej wersji finalnej plan zadań ochronnych może zawierać między innymi wskazania do zmian w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

Tabela 11. Regularnie występujące Ptaki Migrujące nie wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG.

KOD	NAZWA	POPULACJA			OCENA ZNACZENIA OBSZARU			
		Rozrodcza	Żerująca	Przelotna	Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
A004	Tachybaptus ruficollis - perkozek	54p			C	C	B	C
A005	Podiceps cristatus – perkoz dwuczuby	153p			C	B	C	C
A006	Podiceps grisegena – perkoz rdzawoszyi	10p			C	B	C	C
A008	Podiceps nigricollis – perkoz zausznik	219p			C	B	C	B
A036	Cygnus olor – łabędź niemy	20p			C	B	C	C
A043	Anser anser – gęś gęgawa	27p			C	B	C	C
A051	Anas strepera – kaczka krakwa	93p			B	B	C	B
A052	Anas crecca - cyraneczka	1p			D			
A053	Anas platyrhynchos – kaczka krzyżówka	211p			C	B	C	C
A055	Anas querquedula – cyranka	37p			C	B	C	C
A056	Anas clypeata – płaskonos	1p			D			
A059	Aythya ferina – głowienka	264p			C	B	C	C
A061	Aythya fuligula – kaczka czernica	372p			B	B	C	B
A123	Gallinula chloropus - kokoszka	48p			C	C	C	C
A125	Fulica atra – tyska	216p			C	B	C	C
A136	Charadrius dubius – sieweczka rzeczna	24p			C	B	C	C
A137	Charadrius hiaticula – sieweczka obrożna	1p			C	B	C	C
A153	Gallinago gallinago – bekas kszyc	5p			D			
A162	Tringa tetanus – krwawodziób	17p			C	B	C	C
A179	Larus ridibundus – mewa śmieszka	6218p			B	B	C	B
A198	Chlidonias leucopterus – rybitwa białoskrzydła	216p			A	A	C	A

Źródło: Formularz Danych Natura 2000.

W wersji roboczej projektu planu zadań ochronnych z 24 października 2012 roku nie sformułowano takich wskazań w odniesieniu do gminy Wieprz. Nie ustalono również działań ochronnych, których miejsce realizacji zostałyby szczegółowo wskazane na terenie gminy

Wieprz. Określono natomiast następujące działania, których miejscem realizacji są wszystkie kompleksy stawów hodowlanych w obszarze Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy”:

1. Ograniczenie strat w populacji podgorzałki oraz pozostałych gatunków ptaków wodno-błotnych powodowanych przez łowiectwo. Przesunięcie terminu polowań na ptaki o miesiąc (od 15 września). Zaprzestanie stosowania amunicji myśliwskiej ze śrutem ołowianym na terenie obszaru „Dolina Dolnej Skawy” i zastąpienie go śrutem wykonanym z nietoksycznego metalu.
2. Szkolenia z rozpoznawania gatunków ptaków dla myśliwych polujących na obszarze „Dolina Dolnej Skawy”.
3. Kontrolowany odstrzał drapieżników (między innymi lis, norka amerykańska, jenot, szop praczy, dzik), zagrażających lęgowym populacjom ptaków w obszarze „Dolina Dolnej Skawy”.
4. Prowadzenie tradycyjnej gospodarki rybackiej. Przywrócenie gospodarowania na Stawach Monowskich i w południowej części kompleksu Rudze. Szybka reakcja odpowiednich organów i priorytetowe traktowanie spraw, które mają na celu utrzymanie się gospodarstw rybackich i prowadzonej przez nie gospodarki stawowej.
5. Skanalizowanie ruchu turystycznego – zagospodarowanie ścieżek edukacyjnych (zadaszenia, miejsca do odpoczynku) i odsunięcie ich od lęgówisk ptaków. Budowa platform obserwacyjnych.
6. Wprowadzenie zapisów o zakazie prowadzenia psów bez uwięzi.

Po sporządzeniu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy” jego ustalenia będą obowiązywać w zakresie objętym tym planem.

Pomniki przyrody

Na obszarze objętym niniejszym opracowaniem znajdują się cztery obiekty objęte ochroną w formie pomników przyrody ożywionej. Są to trzy dęby szypułkowe w parku zabytkowym w Gierałtowiczkach i jedna lipa w parku w Gierałtowicach.

Tabela 12. Pomniki przyrody w gminie Wieprz.

Nr rejestru	Obiekt	Miejscowość	Położenie
302	Dąb szypułkowy	Gierałtowiczki	w parku zabytkowym
303	Dąb szypułkowy	Gierałtowiczki	w parku zabytkowym
304	Dąb szypułkowy	Gierałtowiczki	w parku zabytkowym
305	Lipa	Gierałtowice	w parku

Źródło: Informacje Urzędu Gminy Wieprz.

9.2. Pozostałe obszary gminy podlegające różnym formom ochrony

Lasy ochronne i gospodarcze

Wszystkie lasy państwowe na terenie gminy posiadają status lasów ochronnych na mocy Zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa Nr 240 z dnia 8 listopada 1995 roku, jako lasy stanowiące drzewostany uszkodzone na skutek działania przemysłu i zarazem lasy wodochronne. Łączna powierzchnia lasów ochronnych na terenie gminy Wieprz wynosi 232,86 ha. Ich lokalizację przedstawiono w części kartograficznej prognozy.

Sieć ekologiczna ECONET-PL

Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA została opracowana w 1996 roku w ramach Programu Europejskiego Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody (IUCN). W swoich założeniach miała stanowić fragment sieci ogólnoeuropejskiej. Na terenie Polski sieć ta nie podlega bezpośrednio ochronie prawnej. Jest ona wieloprzestrzennym systemem obszarów węzłowych najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym i reprezentatywnych dla różnych regionów przyrodniczych kraju, wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi. Polską część europejskiej sieci ekologicznej ECONET-PL tworzą tereny o najwyższych walorach przyrodniczych, tworzące wyodrębnione obszary węzłowe o znaczeniu międzynarodowym (M) lub krajowym (K) połączone ze sobą korytarzami ekologicznymi, również o znaczeniu krajowym (k) lub międzynarodowym (m).

Gmina Wieprz jest położona pomiędzy dwoma elementami tego systemu. Na północ od gminy znajduje się **korytarz ekologiczny o randze międzynarodowej „Górna Wisła”** oznaczony symbolem **26 M**. Dolina Wisły z licznymi stawami w rejonie Oświęcimia i Zatora stanowi główny szlak wędrówek ptaków przez Karpaty oraz miejsce ich odpoczynku. Znaczenie lokalne posiadają ciągi i korytarze łączące tereny leśne, obszary łąkowe z wodami, stwarzające szlaki dojścia do tych wód.

Na południe od gminy Wieprz znajduje się **obszar węzłowy rangi krajowej „Beskid Mały”** oznaczony symbolem **30 K**. Obejmuje on rozległy zwarty kompleks leśny porastający pasmo Beskidu Małego.

Powyższe przyrodnicze elementy strukturalne łączy przede wszystkim dolina Skawy. Stanowi ona korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym, pomimo iż nie jest wymieniana jako element sieci ECONET-PL przebiegający z południa ku północy. Łączy on ekologicznie – podgórskie i beskidzkie tereny na południu z nizinnymi terenami Kotliny Oświęcimskiej na północy. Dolina Skawy przebiega poza terenem gminy. Najmniejsza odległość pomiędzy granicą gminy a korytem Skawy wynosi około 1,2 km. Ekologiczną łączność terenów gminy z doliną Skawy zapewnia dolina Wieprzówki, która jest lewobrzeżnym dopływem Skawy. Przepływa ona przez środek gminy stanowiąc zarazem lokalny korytarz ekologiczny. Powyżej gminy Wieprz rzeka ta przepływa przez silnie zurbanizowane tereny miasta Andrychów. Koryto rzeki jest tu silnie przekształcone przez człowieka. Z tego względu dolina Wieprzówki nie stanowi istotnego korytarza ekologicznego w skali regionalnej.

Cmentarze

Na terenie gminy zlokalizowane są 4 czynne cmentarze usytuowane w miejscowościach Wieprz, Frydrychowice, Nidek i Gierałtowice. Wokół cmentarzy obowiązuje zachowanie stref sanitarnych (50 i 150 metrów) jako minimalnych odległości pomiędzy cmentarzami a budynkami mieszkalnymi, zakładami produkującymi lub przechowującymi artykuły żywności, zakładami żywienia zbiorowego. Minimalna odległość od ujęć wody pitnej służących jako źródło zaopatrzenia dla sieci wodociągowych wynosi 500 m. Ze względu na istniejące rezerwy terenu w projekcie zmiany studium nie planuje się poszerzenia terenów cmentarzy poza tereny przeznaczone na ten cel w dotychczasowym studium i w planie miejscowym.

Linie elektroenergetyczne

Przez obszar gminy Wieprz przebiega dwutorowa napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV (w relacji Poręba – Andrychów – Wadowice a także w relacji Poręba – Zaskawie) oraz szereg linii elektroenergetycznych średniego napięcia 15 kV zasilających odbiorców energii elektrycznej w gminie z GPZ Wadowice.

W omawianym projekcie zmiany studium nie projektuje się budowy nowych napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia. Natomiast sieć linii średniego napięcia i stacji transformatorowych będzie rozbudowywana w miarę potrzeb związanych z rozwojem za-inwestowania terenów gminy.

9.3. Inne zasoby przyrodnicze w gminie

Prawnie chronione gatunki roślin

W dostępnej charakterystyce zasobów przyrodniczych gminy brak dokładnej inwentaryzacji przyrodniczej obszaru objętego niniejszym opracowaniem uniemożliwia pełną ocenę występowania gatunków roślin objętych ochroną prawną. Z dostępnych danych wynika, że na tym terenie występują niektóre gatunki roślin chronionych.

Spośród roślin chronionych, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 roku w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz. U. z 2004 roku, Nr 168, poz. 1764) na omawianym terenie występują między innymi:

- gatunki dziko występujących roślin objętych **ochroną ścisłą** z wyszczególnieniem gatunków wymagających ochrony czynnej (według Załącznika Nr 1 do wyżej wymienionego rozporządzenia):
 - Bluszcz pospolity (*Hedera helix*) – niezbyt licznie;
 - Buławnik czerwony (*Cephalanthera longifolia*) – bardzo rzadko;
 - Dziewięsił bezłodygowy (*Carlina acaulis*) – niezbyt licznie;
 - Goryczka wąskolistna (*Gentiana pneumonanthe*) – występowanie aktualnie niepotwierdzone;
 - Kruszczyk siny (*Epipactis purpurata*) – bardzo rzadko;
 - Kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborine*) – bardzo rzadko;
 - Kukułka (storczyk) szerokolistna (*Dactylorhiza majalis*) – niezbyt licznie;
 - Lilia złotogłów (*Lilium martagon*) – bardzo rzadko;
 - Naparstnica zwyczajna (*Digitalis drandiflora*) – bardzo rzadko;
 - Pióropusznik strusi (*Matteucia struthiopteris*) – bardzo rzadko;
 - Podrzeń żebrowiec (*Blechnum spirant*) – bardzo rzadko;
 - Skrzyp olbrzymi (*Equisteum telmateia*) – niezbyt licznie;
 - Wawrzynek wilczełyko (*Daphne mezereum*) – niezbyt licznie;
 - Widłak jałowcowaty (*Lycopodium annotinum*) – bardzo rzadko;
 - Żłobik koralowy (*Corallorhiza trifida*) – bardzo rzadko;
- gatunki dziko występujących roślin objętych **ochroną częściową** (według Załącznika Nr 2 do wyżej wymienionego rozporządzenia):
 - Goryczka trójliściowa (*Gentiana asclepiadea*) – bardzo rzadko;
 - Kalina koralowa (*Viburnum opulus*) – niezbyt licznie;
 - Kopytnik pospolity (*Asarum europaeum*) – niezbyt licznie;

- Kruszyna pospolita (*Frangula alnus*) – niezbyt licznie;
- Przytulia (marzanka) wonna (*Galium odoratum*) – niezbyt licznie.

Do tej samej grupy należą niżej wyszczególnione gatunki, które znalazły się jednocześnie na liście gatunków dziko występujących roślin objętych **ochroną częściową**, które mogą być **pozyskiwane** oraz sposobów ich pozyskiwania (Załącznik Nr 3 do wyżej wymienionego rozporządzenia) – jako dozwolony zbiór ręczny liści, ziela lub ścinanie ziela narzędziami ręcznymi:

- Kopytnik pospolity (*Asarum europaeum*);
- Przytulia (marzanka) wonna (*Galium odoratum*);
- Konwalia majowa (*Convallaria majalis*).

Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie

Wielowiekowa gospodarka człowieka spowodowała znaczne przekształcenia siedlisk przyrodniczych na terenie gminy Wieprz. Stosunkowo najmniej przekształcone są tereny zalewowe nad rzeką Wieprzówką.

Dlatego spośród typów siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku 1 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 roku w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2010 roku Nr 77, poz. 510 z późniejszymi zmianami) na terenie gminy Wieprz występują:

- pionierska roślinność na kamieniach górskich potoków (kod: 3220);
- zarośla wrześni na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków (kod:3230);
- zarośla wierzby siwej na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków (kod.3240).

Ponadto wśród trwałych użytków zielonych występują niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (kod: 6510).

Żadne z powyższych siedlisk nie mają znaczenia priorytetowego. Miejsca występowania tych typów siedlisk ulegają zmianom w skutek naturalnych procesów erozji, akumulacji i transportu rumowiska w korycie rzeki Wieprzówki (w przypadku kamieńców i żwirowisk nad tą rzeką), jak również w wyniku zabiegów agrotechnicznych prowadzonych przez człowieka (w przypadku łąk świeżych).

Prawnie chronione gatunki zwierząt

W stosunku do gatunków zwierząt rzadkich lub zagrożonych wyginięciem obowiązują krajowe i międzynarodowe przepisy:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2012 roku, poz. 1041 z późniejszymi zmianami);
- Dyrektywa Ptasia Unii Europejskiej – Załącznik I;
- Dyrektywa Siedliskowa Unii Europejskiej – Załącznik II.

Informacje o występowaniu na terenie gminy Wieprz chronionych gatunków zwierząt dotyczą głównie północnego fragmentu doliny Wieprzówki znajdującego się w granicach obszaru Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy”. Spośród licznych gatunków ptaków żyjących na tym obszarze, w granicach gminy Wieprz udokumentowano występowanie: bąka, bączka, bociana białego, błotniaka stawowego, gąsiorka, perkozka, łabędzia niemego, kokoszki oraz mewy śmieszki.

Strefy miejsc rozrodu i regularnego przebywania chronionych gatunków zwierząt

Na obszarze gminy Wieprz nie stwierdzono występowania gatunków zwierząt wymagających ustanowienia stref ochrony ostoi miejsc rozrodu lub regularnego przebywania.

10. Identyfikacja czynników mających wpływ na środowisko, dobra materialne i dobra kultury

10.1. Czynniki negatywne

Czynnikiem negatywnym w odniesieniu do środowiska naturalnego, w tym jego elementu, jakim są zasoby wodne, jest niedostateczne wyposażenie gminy w system odprowadzania i oczyszczania ścieków. Obecnie na terenie gminy Wieprz brak jest sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki komunalne do oczyszczalni. Funkcjonuje natomiast około 250 przydomowych oczyszczalni ścieków obsługujących poszczególne posesje.

Władze gminy przystąpiły do realizacji zadania pod nazwą „Kompleksowe uporządkowanie gospodarki ściekowej w Gminie Wieprz – Budowa sieci kanalizacyjnej w Gminie Wieprz”. W I etapie tego zadania przewiduje się zaprojektowanie i budowę sieci kanalizacji sanitarnej o łącznej długości około 53 km, o średnicach od 200 do 400 mm w obszarze miejscowości Wieprz z odprowadzeniem ścieków kolektorem tłocznym do oczyszczalni ścieków w Andrychowie. Docelowo sieć ta ma objąć również swoim zasięgiem miejscowość Gierałtowice położoną na północ od miejscowości Wieprz. W kolejnych etapach planuje się budowę oczyszczalni ścieków w Gierałtowicach i systemów kanalizacji sanitarnej w pozostałych miejscowościach gminy.

Kolejnym czynnikiem generalnie negatywnym jest wytwarzanie przez mieszkańców gminy oraz przez działające tu podmioty gospodarcze odpadów. Jest to nieodłączny element funkcjonowania jednostek osadniczych. Obszar gminy jest objęty zorganizowanym systemem zbiórki odpadów. Odpady są częściowo segregowane. Na terenie gminy nie ma wysypiska odpadów. Są one wywożone na wysypisko poza granicami gminy.

Czynnikiem, który ma wpływ w pierwszym rzędzie na ludzi (pola elektromagnetyczne) i krajobraz są linie elektroenergetyczne wysokich napięć.

Przez obszar gminy Wieprz przebiega dwutorowa napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV (w relacji Poręba – Andrychów – Wadowice oraz w relacji Poręba – Zaskawie). Ponadto szereg linii elektroenergetycznych średniego napięcia 15 kV zasila odbiorców energii elektrycznej w gminie z GPZ Andrychów i GPZ Zator.

10.2. Czynniki pozytywne

Wśród czynników, które mogą skutkować pozytywnymi efektami dla środowiska najważniejszym jest utrzymanie struktury zagospodarowania terenów umożliwiającej bytowanie gatunków ptactwa chronionych w ramach obszaru Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy”.

Wbrew nazwie obszar ten nie zawdzięcza swojego wyjątkowego charakteru siłom natury lecz działalności człowieka, a konkretnie budowie stawów rybnych i rozwojowi gospodarki rybackiej. Dlatego podstawowe znaczenie ma utrzymanie dotychczasowego przeznaczenia kompleksów stawów rybnych w dolinie Wieprzówki. Równie istotnym pozytywnym czynnikiem jest utrzymanie rozległych terenów otwartych w dolinie po obu stronach Wieprzówki.

Czynnikami wpływającym pozytywnie na stan środowiska będą możliwości tworzenia nowych zalesień poza obszarami występowania wartościowych siedlisk nieleśnych. W przypadku realizacji nowe zalesienia będą przyczyniać się do retencji zasobów wodnych oraz do zwiększenia bioróżnorodności obszaru a także do zmniejszenia zagrożenia ruchami osuwiskowymi w przypadku zalesienia gruntów potencjalnie osuwiskowych.

Pozytywnymi elementami są również ustalenia zmiany studium dotyczące ochrony obiektów zabytkowych. Realizacja tych ustaleń pozwoli na trwałe zachowanie zasobów dziedzictwa kulturowego.

11. Ocena potencjalnych zmian stanu środowiska obszaru gminy w przypadku nierealizowania postanowień projektowanego dokumentu

Omawiany projekt Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wieprz obejmuje swoim zasięgiem gminę Wieprz w jej granicach administracyjnych.

Dotychczas na omawianym obszarze obowiązuje Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wieprz, uchwalone Uchwałą Nr XXX/180/05 Rady Gminy Wieprz z dnia 20 kwietnia 2005 roku, zmienione Uchwałą Nr XL/241/10 Rady Gminy Wieprz z dnia 27 stycznia 2010 roku.

Zaniechanie opracowania zmiany studium oznaczałoby kontynuację stanu istniejącego w zakresie zagospodarowania przestrzennego gminy Wieprz. Można oceniać, iż w takiej sytuacji zmiany w środowisku przebiegać mogą w następujących kierunkach:

- kontynuacja dotychczasowego użytkowania terenu, czyli praktycznie brak zmian w środowisku,
- zmiany szaty roślinnej poprzez spontaniczną sukcesję roślinności półnaturalnej na gruntach, na których zaniechano użytkowania rolniczego,
- zmiany w krajobrazie poprzez realizację nowej zabudowy na terenach przeznaczonych na ten cel obowiązującym planie miejscowym sąsiedztwie oraz zabudowy zagrodowej w terenach rolnych,
- zmiany w krajobrazie w wyniku realizacji zabudowy na dotychczasowych terenach rolnych w zakresie dopuszczonym w przepisach odrębnych (budynki gospodarcze) lub w wyniku samowolnej realizacji zabudowy wykraczającej poza ten zakres.

Na etapie niniejszej prognozy nie sposób ocenić, która z tych możliwości jest bardziej prawdopodobna.

12. Ocena uwzględnienia przez projektowany dokument celów oraz sposobów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym

12.1. Dokumenty międzynarodowe i wspólnotowe

Ochrona rzadkich gatunków ptaków żyjących na obszarze Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy” jest celem ochrony środowiska o znaczeniu zarówno międzynarodowym jak i wspólnotowym oraz krajowym.

W omawianym projekcie zmiany studium uwzględniono cele ochrony obszaru natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy”, poprzez utrzymanie w dotychczasowym użytkowaniu kompleksu stawów rybnych wraz z ich półnaturalnym otoczeniem. Utrzymano również w dotychczasowym użytkowaniu półnaturalne otoczenie koryta Wieprzówki.

12.2. Dokumenty krajowe

Podstawowym prawem w Polsce jest konstytucja i do jej zapisów odnoszone są wszystkie pozostałe dokumenty prawne. Przyjęta w 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej stwierdza, że Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju (Art. 5) ustala także, że ochrona środowiska jest obowiązkiem m.in. władz publicznych, które poprzez swą politykę powinny zapewnić bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom (Art. 74).

Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 jest dokumentem o charakterze ogólnym dotyczący znacznie szerszego wachlarza zagadnień niż studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Można stwierdzić, iż ustalenia omawianej zmiany studium są zgodne z polityką państwa w dziedzinach rozwoju lasów, gospodarowania zasobami wodnymi oraz gospodarowania zasobami geologicznymi.

Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007÷2015 nie odniosła się do problematyki ochrony środowiska. Dlatego też nie sposób ocenić zgodności omawianej zmiany studium z tą strategią w zakresie celów ochrony środowiska.

Według III Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania ścieków Komunalnych z roku 2010 gmina Wieprz wchodzi w skład aglomeracji Zator. Termin osiągnięcia efektu ekologicznego w tej aglomeracji określono na rok 2015. W związku z tym uporządkowanie gospodarki ściekowej należy do najpilniejszych zadań samorządu gminy Wieprz.

13. Kierunki zmian w zagospodarowaniu terenów gminy Wieprz w wyniku realizacji postanowień zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

13.1. Zmiany powierzchniowe w stosunku do dotychczas obowiązującego studium

Omawiany projekt zmiany studium zawiera ustalenia dotyczące kierunków zagospodarowania terenów dla całości obszaru gminy Wieprz.

W projekcie zmiany studium przewidziano we wszystkich miejscowościach mniejsze bądź większe poszerzenia terenów zabudowy w stosunku do ustaleń dotychczasowego studium. Zestawienie powierzchni nowych terenów do zainwestowania, w stosunku do dotychczas obowiązującego studium i dodatkowo w stosunku do obecnie obowiązującego planu miejscowego przedstawiono w tabeli nr 13.

Tabela 13. Projektowany przyrost terenów do zainwestowania według miejscowości.

Lp.	Miejscowość	Przyrost terenów do zainwestowania* w stosunku do dotychczasowego studium		Przyrost terenów do zainwestowania* w stosunku do obecnie obowiązującego planu	
		[ha]	[%]		
1	Frydrychowice	172,0	25,8	122,0	22,8
2	Gieraltowice	87,6	27,1	88,9	16,6
3	Gieraltowiczki	31,3	23,5	37,7	7,1
4	Nidek	75,2	24,8	73,3	13,7
5	Przybradz	38,4	23,2	25,5	4,8
6	Wieprz	123,5	14,3	186,8	35,0
Razem		528,0	19,4	534,2	100,0

* dane nie obejmują powierzchni istniejących i projektowanych tras komunikacyjnych

Źródło: Obliczenia własne.

Rozmieszczenie terenów przeznaczonych do zainwestowania w obecnie obowiązującym studium oraz nowych terenów przeznaczonych do zainwestowania wyznaczonych w omawianym projekcie zmiany studium przedstawiono w części kartograficznej opracowania. Planowane przyrosty terenów zainwestowania będą się odbywać głównie kosztem dotychczasowych terenów rolnych i w bardzo niewielkim stopniu kosztem terenów leśnych.

Analizując zróżnicowanie przyrostu terenów do zainwestowania w skali całej gminy można zauważyć, że nawiązuje ona do istniejącej struktury osadnictwa w gminie Wieprz. W związku z tym powierzchnie przyrostu planowanych terenów zainwestowania są wyraźnie większe w dwóch największych miejscowościach gminy to jest we Frydrychowicach i w Wieprzu.

Z punktu widzenia oddziaływania na środowisko takie zróżnicowanie skali przyrostów terenów do zainwestowania jest korzystne ze względu na wyraźnie mniejsze powierzchnie przyrostów terenów przeznaczonych do zainwestowania w miejscowościach położonych w obszarze Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy” i w jego bezpośrednim sąsiedztwie (Przybradz, Gierałtowiec, Gierałtowiec).

13.2. Charakterystyka zmian jakościowych w stosunku do dotychczas obowiązującego studium

Omawiany projekt Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wieprz w części dotyczącej kierunków zagospodarowania zawiera ustalenia określające planowane sposoby użytkowania terenów. W znacznej części utrzymano w tym zakresie ustalenia dotychczasowego studium. Natomiast w wielu przypadkach określono dla pewnych terenów nowe kierunki zagospodarowania wskazując zarazem inne sposoby użytkowania terenów. Charakter tych zmian jest bardzo zróżnicowany. Oprócz omówionych w poprzednim rozdziale zmian polegających na przeznaczeniu gruntów rolnych pod zainwestowanie, planowane zmiany użytkowania dotyczą również terenów, które w dotychczasowym planie były przeznaczone na cele zainwestowania a w omawianym projekcie zmiany studium są przeznaczone w ramach zainwestowania na inne cele.

Poniżej przedstawiono zestawienia i charakterystyki tych zmian w odniesieniu do poszczególnych miejscowości jak i do całości gminy.

Frydrychowice

W przypadku miejscowości Frydrychowice planowane zmiany w użytkowaniu terenów przeznaczonych w dotychczasowym studium do zainwestowania dotyczą w największym zakresie terenów uprzednio przeznaczonych na cele zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. W omawianym projekcie zmiany studium w ramach tej kategorii użytkowania 24 fragmenty terenu przeznaczono na cele zabudowy mieszkaniowo-usługowej. W dużo mniejszym stopniu (w czterech przypadkach) wprowadzone zmiany obejmują tereny uprzednio przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową o podwyższonej intensywności, dla których zmieniono przeznaczenie na cele zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Projektowane zmiany przeznaczenia terenów dotyczą również terenów otwartych. Na cele różnego rodzaju zabudowy przeznaczono 109 fragmentów terenu o łącznej powierzchni około 195 ha dotychczasowych terenów rolnych oraz 27 fragmentów terenu o łącznej powierzchni około 18 ha dotychczas przeznaczonych pod zielen ekologiczną.

Ocena wpływu projektowanych zmian na środowisko jest utrudniona ze względu na dość szeroką gamę dopuszczalnego użytkowania w poszczególnych kategoriach obszarów. Zmiana zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na zabudowę mieszkaniowo-usługową stwarza szersze możliwości działalności gospodarczej. Niemniej jednak w terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej również istniały możliwości prowadzenia działalności usługowej. Oddziaływania na środowisko w tym przypadku będą uzależnione głównie od rodzaju działalności, a ten nie jest w chwili obecnej znany. Równocześnie omawiany projekt zmiany studium zawiera bardziej szczegółowe ustalenia w zakresie intensywności zabudowy, po-

wierzchni biologicznie czynnej, parametrów zabudowy czy obsługi parkingowej niż dotychczas obowiązujące studium.

Tabela 14. Zmiany jakościowe w projektowanym zagospodarowaniu terenów w stosunku do dotychczas obowiązującego studium Gminy Wieprz w miejscowości Frydrychowice.

Rodzaj zmian	Ilość terenów	Powierzchnia zmian (ha)
Zabudowa mieszkaniowo-usługowa / Usługi sportu i rekreacji	1	0,59
Razem	1	0,59
Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	4	39,77
Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności / Tereny leśne	1	0,24
Razem	5	40,01
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	24	84,11
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Zabudowa zagrodowa	1	0,99
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny rolne	2	0,79
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny rolne z możliwością zalesień	2	0,50
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny zieleni ekologicznej	3	1,33
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny leśne	12	5,75
Razem	44	93,47
Usługi publiczne / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	2	2,88
Usługi publiczne / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	1	1,02
Razem	3	3,90
Usługi komercyjne / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	1	0,31
Usługi komercyjne / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	5	11,41
Razem	6	11,72
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	83	133,44
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	14	27,92
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowo-zagrodowa	5	6,18
Tereny rolne / Zabudowa zagrodowa	7	21,67
Tereny rolne / Tereny rolne z możliwością zalesień	15	48,03
Tereny rolne / Tereny zieleni ekologicznej	27	41,93
Tereny rolne / Tereny leśne	35	25,81
Razem	186	304,94
Tereny zieleni ekologicznej / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	14	13,52
Tereny zieleni ekologicznej / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	8	2,72
Tereny zieleni ekologicznej / Zabudowa mieszkaniowo-zagrodowa	2	1,07
Tereny zieleni ekologicznej / Zabudowa zagrodowa	2	0,91
Tereny zieleni ekologicznej / Tereny sportu i rekreacji	1	0,15
Tereny zieleni ekologicznej / Tereny rolne	19	13,29
Tereny zieleni ekologicznej / Tereny rolne z możliwością zalesień	10	17,79
Razem	56	46,73
FRYDRYCHOWICE OGÓŁEM	301	501,14

Źródło: obliczenia własne.

Powyższe okoliczności ograniczają możliwości porównania ustaleń dotychczasowego studium z ustaleniami projektu zmiany studium pod względem oddziaływania na środowisko. Można jednakże stwierdzić, że planowana zmiana terenów rolnych i terenów zieleni ekologicznej na tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowo-usługowej, zagrodowej i tereny sportu i rekreacji spowoduje uszczuplenie areálu gruntów rolnych na powierzchni około 213 ha. Jest to zjawisko niekorzystne, lecz nieuniknione w przypadku rozwoju miejscowości. Omawiany projekt zmiany studium nie przewiduje uszczuplenia terenów lasów ani stawów rybnych w miejscowości Frydrychowice. Korzystne dla środowiska jest stworzenie nowych możliwości zalesień na powierzchni około 48 ha. Zmiana terenów rolnych na tereny zieleni ekologicznej i na tereny leśne wynika z dostosowania ustaleń studium do stanu istniejącego użytkowania gruntów. Z punktu widzenia oddziaływań na środowisko jest ona również korzystna. Pozostałe przedstawione wyżej zmiany ustaleń studium można uznać za neutralne z punktu widzenia oddziaływania na środowisko.

Gierałtowiec

W przypadku miejscowości Gierałtowiec planowane zmiany w użytkowaniu terenów przeznaczonych w dotychczasowym studium do zainwestowania dotyczą w największym zakresie terenów uprzednio przeznaczonych na cele zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. W projekcie zmiany studium w ramach tej kategorii użytkowania 20 fragmentów terenu przeznaczono na cele zabudowy mieszkaniowo-usługowej. Ich łączna powierzchnia wynosi prawie 96 ha. W dużo mniejszym stopniu (6 przypadków) wprowadzone zmiany obejmują tereny uprzednio przeznaczone pod tereny sportu i rekreacji o łącznej powierzchni około 13 ha, dla których zmieniono przeznaczenie na cele zabudowy mieszkaniowo-usługowej, zabudowy zagrodowej i gospodarki rybackiej.

Ocena wpływu projektowanych zmian na środowisko jest utrudniona ze względu na różnice w szczegółowości ustaleń dotychczasowego studium i omawianego projektu jego zmiany. Projekt zmiany studium zawiera bardziej szczegółowe ustalenia w zakresie intensywności zabudowy, powierzchni biologicznie czynnej, parametrów zabudowy czy obsługi parkingowej niż studium dotychczasowe. Zarówno w dotychczasowym studium jak i w omawianym projekcie jego zmiany nie jest znany rodzaj działalności gospodarczej dopuszczanej w poszczególnych kategoriach funkcjonalnych (zabudowa mieszkaniowo-usługowa, mieszkaniowa jednorodzinna i inne). Powyższe okoliczności ograniczają możliwości porównania ustaleń dotychczasowego planu z ustaleniami projektu zmiany studium pod względem oddziaływania na środowisko. Można stwierdzić, że planowana zmiana dotychczasowych terenów rolnych i terenów zieleni ekologicznej na tereny różnego typu zabudowy spowoduje uszczuplenie areálu gruntów rolnych na powierzchni około 89 ha. Jest to zjawisko niekorzystne, lecz nieuniknione w przypadku rozwoju miejscowości. Omawiany projekt zmiany studium nie przewiduje uszczuplenia terenów lasów ani stawów rybnych w miejscowości Gierałtowiec. Korzystne dla środowiska jest stworzenie nowych możliwości zalesień na powierzchni około 36 ha. Zmiany zasięgu terenów rolnych na rzecz terenów zieleni ekologicznej i lasów wynikają z dostosowania ustaleń studium do stanu istniejącego użytkowania. Jest to również zmiana korzystna, choć jej znaczenie jest małe z uwagi na niewielką powierzchnię tych zmian. Podobnie jest w przypadku drobnych zmian terenów zabudowy na tereny rolne, leśne i tereny zieleni ekologicznej.

Tabela 15. Zmiany jakościowe w projektowanym zagospodarowaniu terenów w stosunku do dotychczas obowiązującego studium Gminy Wieprz w miejscowości Gierałtowiec.

Rodzaj zmian	Ilość terenów	Powierzchnia zmian (ha)
Zabudowa mieszkaniowo-usługowa / Usługi publiczne	1	0,77
Razem	1	0,77
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	20	95,87
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Usługi komercyjne	1	0,68
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny rolne	1	0,28
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny rolne z możliwością zalesień	3	2,27
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny zieleni ekologicznej	1	0,28
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny leśne	1	0,26
Razem	27	99,64
Zabudowa zagrodowa / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	1	5,65
Razem	1	5,65
Usługi publiczne / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	2	4,42
Razem	2	4,42
Usługi komercyjne / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	2	1,90
Razem	2	1,90
Usługi sportu i rekreacji / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	2	3,78
Usługi sportu i rekreacji / Zabudowa zagrodowa	1	6,81
Usługi sportu i rekreacji / Tereny gospodarki rybackiej	3	2,57
Razem	6	13,16
Tereny infrastruktury technicznej / Tereny zieleni ekologicznej	1	1,84
Tereny infrastruktury technicznej / Tereny leśne	2	2,51
Razem	3	4,35
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	30	54,41
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	21	32,59
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowo-zagrodowa	1	0,68
Tereny rolne / Zabudowa zagrodowa	2	1,54
Tereny rolne / Tereny rolne z możliwością zalesień	7	33,31
Tereny rolne / Tereny zieleni ekologicznej	5	5,13
Tereny rolne / Tereny leśne	7	4,61
Razem	75	137,34
Tereny zieleni ekologicznej / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	3	2,21
Tereny zieleni ekologicznej / Tereny rolne	8	34,08
Tereny zieleni ekologicznej / Tereny rolne z możliwością zalesień	3	1,17
Razem	14	37,46
GIERAŁTOWICE OGÓŁEM	129	299,62

Źródło: obliczenia własne.

Gierałtowiczki

W przypadku miejscowości Gierałtowiczki planowane zmiany w użytkowaniu terenów przeznaczonych w dotychczasowym studium do zainwestowania dotyczą w największym zakresie terenów uprzednio przeznaczonych na cele zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. W projekcie zmiany studium w ramach tej kategorii użytkowania 6 fragmentów terenu o łącznej powierzchni około 25 ha przeznaczono na cele zabudowy mieszkaniowo-usługowej. W dużo mniejszym stopniu (2 fragmenty terenu o łącznej powierzchni 5,14 ha) wprowadzone zmiany obejmują tereny uprzednio przeznaczone pod usługi sportu i rekreacji.

Tabela 16. Zmiany jakościowe w projektowanym zagospodarowaniu terenów w stosunku do dotychczas obowiązującego studium Gminy Wieprz w miejscowości Gierałtowiczki.

Rodzaj zmian	Ilość terenów	Powierzchnia zmian (ha)
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	6	24,67
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny rolne z możliwością zalesień	5	1,19
Razem	11	25,86
Usługi komercyjne / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	1	0,84
Razem	1	0,84
Usługi sportu i rekreacji / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	1	1,25
Usługi sportu i rekreacji / Usługi sportu i rekreacji (lotniczej)	1	3,89
Razem	2	5,14
Tereny cmentarzy / Tereny rolne z możliwością zalesień	1	0,23
Razem	1	0,23
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	16	28,31
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	5	4,78
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowo-zagrodowa	1	0,28
Tereny rolne / Zabudowa zagrodowa	1	1,85
Tereny rolne / Usługi sportu i rekreacji (lotniczej)	1	0,23
Tereny rolne / Tereny rolne z możliwością zalesień	11	57,62
Tereny rolne / Tereny zieleni ekologicznej	2	1,22
Tereny rolne / Tereny leśne	4	1,28
Razem	41	95,57
Tereny zieleni ekologicznej / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	3	1,03
Tereny zieleni ekologicznej / Tereny rolne z możliwością zalesień	7	6,61
Razem	10	7,64
GIERAŁTOWICZKI OGÓLEM	66	135,28

Źródło: obliczenia własne.

Ustalenia zawarte w omawianym projekcie zmiany studium są bardziej szczegółowe niż w dotychczas obowiązującym studium. Analizowany projekt zmiany studium zawiera bardziej szczegółowe ustalenia w zakresie intensywności zabudowy, powierzchni biologicznie czynnej, parametrów zabudowy czy obsługi parkingowej. Zarówno w dotychczasowym studium jak i w omawianym projekcie jego zmiany nie jest znany rodzaj działalności gospodarczej dopuszczanej w poszczególnych kategoriach funkcjonalnych (usługi komercyjne, zabudowa mieszkaniowa i inne). Powyższe okoliczności ograniczają możliwości porównania usta-

leń dotychczasowego studium z ustaleniami projektu jego zmiany pod względem oddziaływania na środowisko. Można jednakże stwierdzić, że planowana zmiana dotychczasowych terenów rolnych i terenów zieleni ekologicznej na tereny różnego typu zabudowy mieszkaniowej oraz zabudowy zagrodowej i usług sportu i rekreacji spowoduje uszczuplenie areálu gruntów rolnych na powierzchni około 35 ha. Jest to zjawisko niekorzystne, lecz nieuniknione w przypadku rozwoju miejscowości. Zmiana terenów zieleni ekologicznej na tereny rolne z możliwością zalesień wynika z faktu, iż do kategorii terenów zieleni ekologicznej zaliczono w znacznej mierze użytki rolne o niskiej przydatności rolniczej. Projektowana zmiana ustaleń studium w tym przypadku umożliwi realizację planowych zalesień i z punktu widzenia oddziaływania na środowisko jest mało znacząca z uwagi na rozdrobnienie i niewielką powierzchnię (7 terenów o łącznej powierzchni około 7 ha). Natomiast korzystne jest umożliwienie realizacji zalesień na około 58 ha terenów dotychczas przeznaczonych pod tereny rolne. Projekt zmiany studium nie przewiduje uszczuplenia terenów leśnych ani stawów rybnych.

Nidek

W przypadku miejscowości Nidek planowane zmiany w użytkowaniu terenów przeznaczonych w dotychczasowym studium do zainwestowania dotyczą w największym zakresie terenów uprzednio przeznaczonych na cele zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. W projekcie zmiany studium w ramach tej kategorii użytkowania 16 fragmentów terenu o łącznej powierzchni około 61 ha przeznaczono na cele zabudowy mieszkaniowo-usługowej. W dużo mniejszym stopniu (4 tereny o łącznej powierzchni ponad 7 ha) wprowadzone zmiany obejmują tereny uprzednio przeznaczone pod usługi komercyjne, dla których zmieniono przeznaczenie na cele produkcji, zabudowy mieszkaniowej i usług publicznych.

Ocena wpływu projektowanych zmian na środowisko jest utrudniona ze względu na różnice w szczegółowości ustaleń dotychczasowego studium i w omawianym projekcie jego zmiany. Projekt zmiany studium zawiera bardziej szczegółowe ustalenia w zakresie intensywności zabudowy, powierzchni biologicznie czynnej, parametrów zabudowy czy obsługi parkingowej niż dotychczasowy plan miejscowy. Zarówno w dotychczasowym studium jak i w projekcie jego zmiany nie jest znany rodzaj działalności gospodarczej dopuszczanej w poszczególnych kategoriach funkcjonalnych (usługi komercyjne, zabudowa mieszkaniowa i inne). Można stwierdzić, że planowana zmiana terenów rolnych na tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowo-usługowej, zagrodowej oraz usług komercyjnych, usług sportu i rekreacji a także cmentarza spowoduje uszczuplenie areálu gruntów rolnych o około 83 ha. Jest to zjawisko niekorzystne, lecz nieuniknione w przypadku rozwoju miejscowości. Korzystne dla środowiska jest umożliwienie realizacji nowych zalesień na powierzchni około 75 ha. Projekt zmiany studium nie przewiduje uszczuplenia terenów leśnych ani terenów stawów rybnych. Pozostałe zmiany ustaleń studium wykazane w tabeli z uwagi na ich zakres merytoryczny lub przestrzenny można uznać za nieznaczne lub neutralne z punktu widzenia oddziaływania na środowisko.

Tabela 17. Zmiany jakościowe w projektowanym zagospodarowaniu terenów w stosunku do dotychczas obowiązującego studium Gminy Wieprz w miejscowości Nidek.

Rodzaj zmian	Ilość terenów	Powierzchnia zmian (ha)
Zabudowa mieszkaniowo-usługowa / Usługi komercyjne	1	0,34
Razem	1	0,34
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	16	61,37
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Zabudowa mieszkaniowo-zagrodowa	1	1,55
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Zabudowa zagrodowa	1	2,89
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Usługi komercyjne	1	0,90
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Produkcja	1	1,78
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Usługi sportu i rekreacji	2	0,38
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny rolne	2	0,99
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny rolne z możliwością zalesień	3	0,67
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny zieleni ekologicznej	2	0,44
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny leśne	1	0,24
Razem	30	71,21
Usługi komercyjne / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	1	0,62
Usługi komercyjne / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	1	0,61
Usługi komercyjne / Usługi publiczne	1	0,87
Usługi komercyjne / Produkcja	1	5,36
Usługi komercyjne / Tereny rolne	1	0,42
Usługi komercyjne / Tereny rolne z możliwością zalesień	1	0,14
Razem	6	7,12
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	28	53,79
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	17	20,82
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowo-zagrodowa	2	1,32
Tereny rolne / Zabudowa zagrodowa	5	6,83
Tereny rolne / Usługi sportu i rekreacji	2	0,22
Tereny rolne / Tereny cmentarzy	1	0,32
Tereny rolne / Tereny rolne z możliwością zalesień	4	74,01
Tereny rolne / Tereny zieleni ekologicznej	4	7,65
Tereny rolne / Tereny leśne	7	4,00
Razem	70	168,96
Tereny zieleni ekologicznej / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	1	0,32
Tereny zieleni ekologicznej / Zabudowa zagrodowa	1	0,15
Tereny zieleni ekologicznej / Tereny rolne	10	7,99
Tereny zieleni ekologicznej / Tereny rolne z możliwością zalesień	4	3,34
Razem	16	11,80
NIDEK OGÓŁEM	123	259,43

Źródło: obliczenia własne.

Przybradz

W przypadku miejscowości Przybradz planowane zmiany w użytkowaniu terenów przeznaczonych w dotychczasowym studium do zainwestowania dotyczą w największym zakresie terenów uprzednio przeznaczonych na cele zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. W projekcie zmiany studium w ramach tej kategorii użytkowania 3 fragmenty terenu o łącznej powierzchni około 4,5 ha przeznaczono na cele zabudowy mieszkaniowo-usługowej i zabudowy zagrodowej. W dużo mniejszym stopniu (zaledwie w jednym przypadku) wprowadzone zmiany obejmują tereny uprzednio przeznaczone pod usługi publiczne, dla których zmieniono przeznaczenie na cele zabudowy zagrodowej.

Tabela 18. Zmiany jakościowe w projektowanym zagospodarowaniu terenów w stosunku do dotychczas obowiązującego studium Gminy Wieprz w miejscowości Przybradz.

Rodzaj zmian	Ilość terenów	Powierzchnia zmian (ha)
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	2	2,87
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Zabudowa zagrodowa	1	1,59
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny rolne	1	0,48
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny rolne z możliwością zalesień	4	1,31
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny zieleni ekologicznej	1	0,14
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny leśne	1	0,38
Razem	10	6,77
Usługi publiczne / Zabudowa zagrodowa	1	1,74
Razem	1	1,74
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	21	34,74
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	3	1,19
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowo-zagrodowa	1	0,44
Tereny rolne / Zabudowa zagrodowa	5	6,91
Tereny rolne / Tereny rolne z możliwością zalesień	9	93,16
Tereny rolne / Tereny zieleni ekologicznej	8	10,41
Tereny rolne / Tereny leśne	6	4,87
Razem	53	151,72
Tereny zieleni ekologicznej / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	4	1,05
Tereny zieleni ekologicznej / Zabudowa zagrodowa	3	0,37
Tereny zieleni ekologicznej / Tereny rolne	6	9,39
Tereny zieleni ekologicznej / Tereny rolne z możliwością zalesień	10	7,73
Razem	23	18,54
PRZYBRADZ OGÓLEM	87	178,77

Źródło: obliczenia własne.

Ocena wpływu projektowanych zmian na środowisko jest utrudniona ze względu na różnice w szczegółowości ustaleń dotychczasowego studium i projektu jego zmiany. Projekt zmiany studium zawiera bardziej szczegółowe ustalenia w zakresie intensywności zabudowy, powierzchni biologicznie czynnej, parametrów zabudowy czy obsługi parkingowej niż dotychczasowe studium. Zarówno w dotychczasowym planie jak i w omawianym projekcie

zmiany studium nie jest znany rodzaj działalności gospodarczej dopuszczonej w poszczególnych kategoriach funkcjonalnych (usługi komercyjne, zabudowa mieszkaniowa i inne). Można stwierdzić, że planowana zmiana terenów rolnych na tereny zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej spowoduje uszczuplenie arealu gruntów rolnych na powierzchni około 43 ha. Jest to zjawisko niekorzystne, lecz nieuniknione w przypadku rozwoju miejscowości. Korzystne dla środowiska jest umożliwienie realizacji nowych zalesień na łącznej powierzchni około 95 ha. Z uwagi na położenie części miejscowości w obszarze Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy” istotne jest, iż w projekcie zmiany studium nie przewiduje się uszczuplenia terenów leśnych ani terenów stawów rybnych. Pozostałe wykazane w tabeli zmiany zagospodarowania terenów wynikają głównie z dostosowania ustaleń studium do stanu istniejącego użytkowania terenu i nie są to zmiany znaczące w zakresie oddziaływania na środowisko.

Wieprz

W przypadku miejscowości Wieprz planowane zmiany w użytkowaniu terenów przeznaczonych w dotychczasowym studium do zainwestowania dotyczą w największym zakresie terenów uprzednio przeznaczonych na cele zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. W projekcie zmiany studium w ramach tej kategorii użytkowania 38 fragmentów terenu o łącznej powierzchni około 268 ha przeznaczono na cele zabudowy mieszkaniowo-usługowej. W dużo mniejszym stopniu wprowadzone zmiany obejmują tereny uprzednio przeznaczone pod zabudowę zagrodową, dla których zmieniono przeznaczenie na cele zabudowy mieszkaniowo-zagrodowej (około 30 ha) oraz dotychczasowych terenów usług komercyjnych przeznaczonych w projekcie zmiany studium na cele produkcji (około 19 ha).

Miejscowość Wieprz jest największą miejscowością w gminie i siedzibą władz gminy. Dlatego charakteryzuje się największym zróżnicowaniem i największą dynamiką zmian w użytkowaniu terenów. Z punktu widzenia oddziaływania na środowisko najistotniejsza spośród planowanych zmian jest przeznaczenie pod różne rodzaje zainwestowania około 121 ha terenów dotychczas przeznaczonych na cele rolne. Jest to zjawisko niekorzystne, lecz nieuniknione w przypadku rozwoju miejscowości. Natomiast korzystne jest umożliwienie tworzenia nowych zalesień na powierzchni około 143 ha. W omawianym projekcie zmiany studium blisko 75 ha terenów dotychczas przeznaczonych na cele zieleni ekologicznej przeznaczono pod tereny rolne i pod tereny rolne z możliwością zalesień. Mimo znacznej powierzchni zmiana ta nie będzie mieć znaczącego wpływu na środowisko gdyż w dotychczasowym studium ustalenia dla terenów zieleni ekologicznej dopuszczały również użytkowanie rolne. Zmiana ustaleń w tym przypadku ma za cel dostosowanie ustaleń studium do stanu istniejącego użytkowania i umożliwienie tworzenia nowych zalesień na gruntach rolnych o niskiej przydatności rolniczej. W omawianym projekcie zmiany studium nie przewiduje się uszczuplenia terenów leśnych ani terenów stawów rybnych.

Tabela 19. Zmiany jakościowe w projektowanym zagospodarowaniu terenów w stosunku do dotychczas obowiązującego studium Gminy Wieprz w miejscowości Wieprz.

Rodzaj zmian	Ilość terenów	Powierzchnia zmian (ha)
Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	3	23,04
Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności / Zabudowa	1	5,18

Rodzaj zmian	Ilość terenów	Powierzchnia zmian (ha)
dowa mieszkaniowo-usługowa		
Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności / Tereny rolne z możliwością zalesień	2	0,66
Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności / Tereny zieleni ekologicznej	1	0,32
Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności / Tereny leśne	1	0,13
Razem	8	29,33
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności	5	16,75
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	38	268,37
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Usługi komercyjne	4	3,06
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Usługi sportu i rekreacji	1	0,35
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Produkcja	1	2,26
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny rolne	8	6,19
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny rolne z możliwością zalesień	3	0,90
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny zieleni ekologicznej	2	0,65
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny leśne	3	2,07
Razem	65	300,60
Zabudowa mieszkaniowa potencjalna / Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności	1	14,58
Zabudowa mieszkaniowa potencjalna / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	2	7,16
Razem	3	21,74
Zabudowa zagrodowa / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	1	6,80
Zabudowa zagrodowa / Zabudowa mieszkaniowo-zagrodowa	1	29,54
Zabudowa zagrodowa / Tereny rolne	2	5,13
Zabudowa zagrodowa / Tereny rolne z możliwością zalesień	1	1,85
Zabudowa zagrodowa / Tereny zieleni ekologicznej	1	4,31
Razem	6	47,63
Usługi publiczne / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	2	1,59
Usługi publiczne / Usługi komercyjne	1	0,48
Razem	3	2,07
Usługi komercyjne / Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności	3	7,56
Usługi komercyjne / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	1	0,60
Usługi komercyjne / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	5	12,29
Usługi komercyjne / Usługi Publiczne	1	0,45
Usługi komercyjne / Produkcja	5	19,21
Usługi komercyjne / Tereny leśne	1	0,15
Razem	16	40,26
Usługi sportu i rekreacji / Tereny infrastruktury technicznej	1	0,35
Razem	1	0,35
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności	4	2,41
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	36	50,04
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	32	56,59
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowo-zagrodowa	5	2,07

Rodzaj zmian	Ilość terenów	Powierzchnia zmian (ha)
Tereny rolne / Zabudowa zagrodowa	2	1,32
Tereny rolne / Usługi komercyjne	5	7,10
Tereny rolne / Produkcja	5	1,32
Tereny rolne / Tereny rolne z możliwością zalesień	19	139,54
Tereny rolne / Tereny zieleni ekologicznej	27	40,22
Tereny rolne / Tereny leśne	18	21,47
Razem	153	322,08
Tereny zieleni ekologicznej / Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności	1	0,95
Tereny zieleni ekologicznej / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	15	6,08
Tereny zieleni ekologicznej / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	18	5,81
Tereny zieleni ekologicznej / Tereny rolne	22	54,15
Tereny zieleni ekologicznej / Tereny rolne z możliwością zalesień	11	20,43
Tereny zieleni ekologicznej / Tereny leśne	2	0,35
Razem	69	87,77
WIEPRZ OGÓŁEM	324	851,83

Źródło: obliczenia własne.

Całość gminy

Zmiany jakościowe w planowanych kierunkach zagospodarowania przestrzennego gminy Wieprz w stosunku do obecnie obowiązującego studium przeanalizowano w odniesieniu do całości obszaru gminy Wieprz zarówno pod kątem pierwotnego (to jest według dotychczasowego studium) przeznaczenia terenów, dla których zmieniono ustalenia, jak również pod kątem docelowego przeznaczenia według omawianego projektu zmiany studium.

Zestawienie projektowanych zmian według pierwotnego przeznaczenia terenów przedstawiono w tabeli nr 20.

Tabela.20 Zmiany jakościowe w projektowanym zagospodarowaniu terenów w stosunku do dotychczas obowiązującego studium w Gminie Wieprz według przeznaczenia pierwotnego.

Rodzaj zmian	Ilość terenów	Powierzchnia zmian (ha)
Zabudowa mieszkaniowo-usługowa / Usługi publiczne	1	0,77
Zabudowa mieszkaniowo-usługowa / Usługi komercyjne	1	0,34
Zabudowa mieszkaniowo-usługowa / Usługi sportu i rekreacji	1	0,59
Razem	3	1,70
Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	7	62,81
Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	1	5,18
Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności / Tereny rolne z możliwością zalesień	2	0,66
Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności / Tereny zieleni ekologicznej	1	0,32
Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności / Tereny leśne	2	0,37
Razem	13	69,34

Rodzaj zmian	Ilość terenów	Powierzchnia zmian (ha)
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności	5	16,75
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	106	537,26
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Zabudowa mieszkaniowo-zagrodowa	1	1,55
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Zabudowa zagrodowa	3	5,47
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Usługi komercyjne	6	4,64
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Usługi sportu i rekreacji	3	0,73
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Produkcja	2	4,04
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny rolne	14	8,73
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny rolne z możliwością zalesień	20	6,84
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny zieleni ekologicznej	9	2,84
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny leśne	18	8,70
Razem	187	597,55
Zabudowa mieszkaniowa potencjalna / Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności	1	14,58
Zabudowa mieszkaniowa potencjalna / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	2	7,16
Razem	3	21,74
Zabudowa zagrodowa / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	1	5,65
Zabudowa zagrodowa / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	1	6,80
Zabudowa zagrodowa / Zabudowa mieszkaniowo-zagrodowa	1	29,54
Zabudowa zagrodowa / Tereny rolne	2	5,13
Zabudowa zagrodowa / Tereny rolne z możliwością zalesień	1	1,85
Zabudowa zagrodowa / Tereny zieleni ekologicznej	1	4,31
Razem	7	53,28
Usługi publiczne / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	2	2,88
Usługi publiczne / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	5	7,03
Usługi publiczne / Zabudowa zagrodowa	1	1,74
Usługi publiczne / Usługi komercyjne	1	0,48
Razem	9	12,13
Usługi komercyjne / Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności	3	7,56
Usługi komercyjne / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	3	1,53
Usługi komercyjne / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	7	27,05
Usługi komercyjne / Usługi publiczne	2	1,32
Usługi komercyjne / Produkcja	6	24,57
Usługi komercyjne / Tereny rolne	1	0,42
Usługi komercyjne / Tereny rolne z możliwością zalesień	1	0,14
Usługi komercyjne / Tereny leśne	1	0,15
Razem	24	62,74
Usługi sportu i rekreacji / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	3	5,03
Usługi sportu i rekreacji / Zabudowa zagrodowa	1	6,81
Usługi sportu i rekreacji / Usługi sportu i rekreacji (lotniczej)	1	3,89
Usługi sportu i rekreacji / Tereny infrastruktury technicznej	1	0,35
Usługi sportu i rekreacji / Tereny gospodarki rybackiej	3	2,57
Razem	9	18,65

Rodzaj zmian	Ilość terenów	Powierzchnia zmian (ha)
Tereny cmentarzy / Tereny rolne z możliwością zalesień	1	0,23
Razem	1	0,23
Tereny infrastruktury technicznej / Tereny zieleni ekologicznej	1	1,84
Tereny infrastruktury technicznej / Tereny leśne	2	2,51
Razem	3	4,35
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności	4	2,41
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	214	354,69
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	92	143,89
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowo-zagrodowa	15	10,97
Tereny rolne / Zabudowa zagrodowa	22	40,12
Tereny rolne / Usługi komercyjne	5	7,10
Tereny rolne / Usługi sportu i rekreacji	2	0,22
Tereny rolne / Usługi sportu i rekreacji (lotniczej)	1	0,23
Tereny rolne / Tereny cmentarzy	1	0,32
Tereny rolne / Produkcja	5	1,32
Tereny rolne / Tereny rolne z możliwością zalesień	65	445,67
Tereny rolne / Tereny zieleni ekologicznej	73	106,56
Tereny rolne / Tereny leśne	77	62,04
Razem	576	1175,54
Tereny zieleni ekologicznej / Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności	1	0,95
Tereny zieleni ekologicznej / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	40	24,21
Tereny zieleni ekologicznej / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	26	8,53
Tereny zieleni ekologicznej / Zabudowa mieszkaniowo-zagrodowa	2	1,07
Tereny zieleni ekologicznej / Zabudowa zagrodowa	6	1,43
Tereny zieleni ekologicznej / Usługi sportu i rekreacji	1	0,15
Tereny zieleni ekologicznej / Tereny rolne	65	118,90
Tereny zieleni ekologicznej / Tereny rolne z możliwością zalesień	11	57,07
Tereny zieleni ekologicznej / Tereny leśne	2	0,35
Razem	154	182,66
GMINA OGÓŁEM	989	2199,91

Źródło: obliczenia własne.

Jak wynika z powyższego zestawienia projektowane zmiany w stosunku do dotychczasowego studium w skali całej gminy są odzwierciedleniem tendencji występujących w poszczególnych miejscowościach. W obrębie terenów uprzednio przeznaczonych do zainwestowania największy zasięg mają zmiany terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinna na tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej. Nieuniknioną konsekwencją rozwoju układu osadniczego gminy jest uszczuplenie terenów rolnych na rzecz różnego rodzaju terenów zabudowy. W przypadku omawianego projektu zmiany studium uszczuplenia te obejmą łącznie powierzchnię około 598 ha gruntów dotychczas przeznaczonych na cele rolne i zieleni ekologicznej. Projekt zmiany studium nie przewiduje uszczuplenia terenów leśnych ani terenów stawów rybnych.

Z punktu widzenia oddziaływania na środowisko korzystne jest umożliwienie tworzenia nowych zalesień na łącznej powierzchni około 455 ha. Zmiany wzajemnych proporcji powierzchniowych pomiędzy terenami przeznaczonymi pod zielen ekologiczną, pod tereny rolne oraz pod tereny rolne z możliwością zalesień mimo znaczącej powierzchni nie będą mieć znaczącego wpływu na środowisko gdyż we wszystkich przypadkach użytkowanie rolne jest dopuszczalne a zmiany ustaleń mają za cel dostosowanie do istniejącego użytkowania i umożliwienie realizacji nowych zalesień. Znaczne rozdrobnienie obszarów objętych tymi zmianami sprzyja utrzymaniu mozaikowego układu terenów rolnych, leśnych i zadrzewień, co jest korzystne dla utrzymania bioróżnorodności terenów gminy.

Zestawienie projektowanych zmian według docelowego przeznaczenia terenów w omawianym projekcie zmiany studium przedstawiono w kolejnej tabeli nr 21.

Jak wynika z poniższego zestawienia na terenie gminy Wieprz następuje wyraźna tendencja rozwoju przestrzennego zabudowy mieszkaniowej. Równocześnie można zauważyć tendencję do intensyfikacji i wielofunkcyjnego użytkowania terenów przeznaczonych do zabudowy. Wskazują na to znaczący udział terenów zabudowy mieszkaniowej o podwyższonej intensywności oraz terenów zabudowy mieszkaniowo-usługowej.

Tabela.21 Zmiany jakościowe w projektowanym zagospodarowaniu terenów w stosunku do dotychczas obowiązującego studium w Gminie Wieprz według przeznaczenia docelowego.

Rodzaj zmian	Ilość terenów	Powierzchnia zmian (ha)
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności	5	16,75
Zabudowa mieszkaniowa potencjalna / Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności	1	14,58
Usługi komercyjne / Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności	3	7,56
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności	4	2,41
Tereny zieleni ekologicznej / Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności	1	0,95
Razem	14	42,25
Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	7	62,81
Zabudowa zagrodowa / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	1	5,65
Usługi publiczne / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	2	2,88
Usługi komercyjne / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	3	1,53
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	214	354,69
Tereny zieleni ekologicznej / Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	40	24,21
Razem	267	451,77
Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	1	5,18
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	106	537,26
Zabudowa mieszkaniowa potencjalna / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	2	7,16
Zabudowa zagrodowa / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	1	6,80
Usługi publiczne / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	5	7,03
Usługi komercyjne / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	7	27,05

Usługi sportu i rekreacji / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	3	5,03
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	92	143,89
Tereny zieleni ekologicznej / Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	26	8,53
Razem	243	747,94
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Zabudowa mieszkaniowo-zagrodowa	1	1,55
Zabudowa zagrodowa / Zabudowa mieszkaniowo-zagrodowa	1	29,54
Tereny rolne / Zabudowa mieszkaniowo-zagrodowa	15	10,97
Tereny zieleni ekologicznej / Zabudowa mieszkaniowo-zagrodowa	2	1,07
Razem	19	43,13
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Zabudowa zagrodowa	3	5,47
Usługi publiczne / Zabudowa zagrodowa	1	1,74
Usługi sportu i rekreacji / Zabudowa zagrodowa	1	6,81
Tereny rolne / Zabudowa zagrodowa	22	40,12
Tereny zieleni ekologicznej / Zabudowa zagrodowa	6	1,43
Razem	33	55,57
Zabudowa mieszkaniowo-usługowa / Usługi publiczne	1	0,77
Usługi komercyjne / Usługi publiczne	2	1,32
Razem	3	2,09
Zabudowa mieszkaniowo-usługowa / Usługi komercyjne	1	0,34
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Usługi komercyjne	6	4,64
Usługi publiczne / Usługi komercyjne	1	0,48
Tereny rolne / Usługi komercyjne	5	7,10
Razem	13	12,56
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Produkcja	2	4,04
Usługi komercyjne / Produkcja	6	24,57
Tereny rolne / Produkcja	5	1,32
Razem	13	29,93
Zabudowa mieszkaniowo-usługowa / Usługi sportu i rekreacji	1	0,59
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Usługi sportu i rekreacji	3	0,73
Tereny rolne / Usługi sportu i rekreacji	2	0,22
Tereny zieleni ekologicznej / Usługi sportu i rekreacji	1	0,15
Razem	7	1,69
Usługi sportu i rekreacji / Usługi sportu i rekreacji (lotniczej)	1	3,89
Tereny rolne / Usługi sportu i rekreacji (lotniczej)	1	0,23
Razem	2	4,12
Tereny rolne / Tereny cmentarzy	1	0,32
Razem	1	0,32
Usługi sportu i rekreacji / Tereny infrastruktury technicznej	1	0,35
Razem	1	0,35
Usługi sportu i rekreacji / Tereny gospodarki rybackiej	3	2,57
Razem	3	2,57
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny rolne	14	8,73
Zabudowa zagrodowa / Tereny rolne	2	5,13
Usługi komercyjne / Tereny rolne	1	0,42
Tereny zieleni ekologicznej / Tereny rolne	65	118,90
Razem	82	133,18
Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności / Tereny rolne z możliwością zalesień	2	0,66
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny rolne z możliwością zalesień	20	6,84

Zabudowa zagrodowa / Tereny rolne z możliwością zalesień	1	1,85
Usługi komercyjne / Tereny rolne z możliwością zalesień	1	0,14
Tereny cmentarzy / Tereny rolne z możliwością zalesień	1	0,23
Tereny rolne / Tereny rolne z możliwością zalesień	65	445,67
Tereny zieleni ekologicznej / Tereny rolne z możliwością zalesień	11	57,07
Razem	101	512,46
Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności / Tereny zieleni ekologicznej	1	0,32
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny zieleni ekologicznej	9	2,84
Zabudowa zagrodowa / Tereny zieleni ekologicznej	1	4,31
Tereny infrastruktury technicznej / Tereny zieleni ekologicznej	1	1,84
Tereny rolne / Tereny zieleni ekologicznej	73	106,56
Razem	85	115,87
Zabudowa mieszkaniowa o podwyższonej intensywności / Tereny leśne	2	0,37
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna / Tereny leśne	18	8,70
Usługi komercyjne / Tereny leśne	1	0,15
Tereny infrastruktury technicznej / Tereny leśne	2	2,51
Tereny rolne / Tereny leśne	77	62,04
Tereny zieleni ekologicznej / Tereny leśne	2	0,35
Razem	100	73,75
GMINA OGÓLEM	987	2199,56

Źródło: obliczenia własne.

Pozostałe zmiany jakościowe

Oprócz zmian opisanych wyżej na rysunku omawianego projektu zmiany studium wprowadzono następujące zmiany w stosunku do dotychczasowego studium i planu miejscowego:

- uwzględniono występujące na terenie gminy zagrożenie osuwiskowe na podstawie informacji pochodzących z Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO Państwowego Instytutu Geologicznego;
- uwzględniono obszary objęte zasięgiem zalewu wodą o prawdopodobieństwie Q 1% od rzek Wieprzówki i Frydrychówki według opracowań:
 - „Studium określające granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią dla terenów nieobwałowanych w zlewni Skawy” sporządzonego przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie w 2005 roku;
 - „Analiza zagrożenia powodziowego w zlewni Skawy” sporządzona przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie w 2013 roku, z uwzględnieniem zasięgów wielkich powodzi z lat 2005 i 2010.
- uwzględniono zmiany zasięgu stref ochronnych ujęć wody, które nastąpiły po uchwale ni dotychczasowego studium i planu,
- uwzględniono obiekty zabytkowe przeznaczone do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków.

Wymienione wyżej zmiany wynikają głównie z konieczności dostosowania studium do aktualnych wymogów przepisów odrębnych, które obowiązują niezależnie od ustaleń studium. Najistotniejsze znaczenie wśród nich ma uwzględnienie osuwisk i obszarów zagrożonych

osuwaniem. Wprowadzenie niezbędnych ograniczeń w zagospodarowaniu tych terenów ma istotne znaczenie dla bezpieczeństwa mieszkańców i ich mienia.

13.3. Skumulowane oddziaływania na środowisko zmiany studium i dotychczasowego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

Omówione powyżej zmiany ustaleń studium będą na etapie realizacji funkcjonować łącznie z tymi ustaleniami dotychczasowego studium, które pozostaną bez zmian. Oddziaływania na środowisko wynikające z realizacji zmienionego studium będą mieć charakter skumulowany to znaczy będą generowane łącznie przez przedsięwzięcia i działalności istniejące i aktualnie realizowane oraz przez działania człowieka, które będą realizowane na podstawie tych ustaleń dotychczasowego studium, które nie ulegną zmianom a także przez działania realizowane na podstawie omawianych zmian w studium. Potencjalny zakres oddziaływań skumulowanych w przypadku studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest nieporównanie szerszy niż w przypadku pojedynczego przedsięwzięcia. Dlatego o ile w przypadku pojedynczego przedsięwzięcia analiza oddziaływań skumulowanych powinna obejmować wszystkie oddziaływania generowane przez przedsięwzięcie w połączeniu z oddziaływaniami tego samego typu, pochodzącymi od wszystkich sąsiadujących z nim przedsięwzięć, o tyle w przypadku niniejszej prognozy analizą objęto najbardziej prawdopodobne skumulowane oddziaływania zmiany studium i jego dotychczasowych ustaleń.

Podstawowym efektem skumulowanym dotychczasowych ustaleń studium i projektowanej zmiany studium są łączne rozmiary obszarów przeznaczonych do zainwestowania. Rozmieszczenie, rozmiary i sposób zagospodarowania tych obszarów w głównej mierze determinują pozostałe skumulowane oddziaływania na środowisko.

Powierzchnię tych obszarów przedstawiono w tabeli nr 22.

Tabela 22. Skumulowana powierzchnia obszarów zainwestowania według miejscowości.

Lp.	Miejscowość	Skumulowana powierzchnia obszarów do zainwestowania (ha)	Powierzchnia miejscowości (ha)	Liczba ludności
1	Frydrychowice	661,9	1741,1	2869
2	Gierałtowiec	302,2	951,3	1286
3	Gierałtówiczki	138,0	483,9	456
4	Nidek	281,0	888,2	1377
5	Przybradz	167,5	673,8	1003
6	Wieprz	862,0	2711,2	5178
Razem		2412,6	7449,5	12169

Źródło: Obliczenia własne.

Jak wynika z powyższego zestawienia skumulowane powierzchnie obszarów przeznaczonych do zainwestowania są proporcjonalne do liczby ludności poszczególnych miejscowości.

wości gminy. Jedynie miejscowości Gierałtowiec i Nidek nieznacznie odbiegają od tej prawidłowości.

Rozmieszczenie obszarów przeznaczonych do zainwestowania jest kontynuacją dotychczasowych kierunków rozwoju sieci osadniczej gminy Wieprz, toteż obszary istniejącej zabudowy znajdują się wewnątrz obszarów przeznaczonych do zainwestowania. Wskazuje ono na koncentrację zainwestowania w południowej części gminy w miejscowościach Wieprz i Frydrychowice.

Jest to generalnie korzystne dla środowiska ze względu na koncentrację walorów przyrodniczych poza powyższymi miejscowościami. Kontynuacja rozwoju dotychczasowego układu osadniczego gminy ma również tą zaletę, że nie wymaga budowy nowych szlaków komunikacyjnych pomiędzy miejscowościami a obsługa komunikacyjna jednostek osadniczych będzie się odbywać przez rozbudowę lokalnych układów komunikacyjnych. Nie będą zatem powstawać w terenach otwartych nowe bariery utrudniające migrację zwierząt, których oddziaływanie kumulowałyby się z barierami istniejącymi i powodowałyby osłabienie spójności i integralności obszarów o najwyższych walorach przyrodniczych. Na etapie niniejszej prognozy nie sposób ocenić wzrostu natężenia ruchu drogowego i związanych z tym uciążliwości w zakresie emisji zanieczyszczeń powietrza i hałasu, wskutek realizacji skumulowanych ustaleń opracowań planistycznych. Można jedynie przewidywać, że poziom tych uciążliwości będzie niezależny od ustaleń studium ze względu na położenie gminy przy drodze wojewódzkiej nr 951, na której dominuje ruch tranzytowy.

Nieuniknionym skumulowanym oddziaływaniem będzie wzrost zapotrzebowania na wodę i wzrost ilości ścieków komunalnych tudzież odpadów powstających w poszczególnych miejscowościach. Przyjmując jednostkowe zapotrzebowanie na wodę w ilości $80 \text{ dm}^3/\text{M}/\text{d}$, można oszacować, że w ciągu najbliższych 10 - 15 lat zapotrzebowanie na wodę osiągnie poziom około 4800 m^3 na dobę oraz że powstawać będzie bardzo podobna wielkościowo ilość ścieków komunalnych. Ilość zbieranych odpadów komunalnych wzrosłaby wówczas do około 1800 t na rok. Szacunki powyższe są oparte na założeniu, że możliwości zainwestowania stworzone w studium zostałyby wykorzystane w 100 %. Liczba ludności musiałaby wówczas osiągnąć około 60000. Porównanie z dotychczasowymi tendencjami demograficznymi skłania do wniosku, iż jest to wariant skrajny, bardzo mało prawdopodobny. Jako bardziej prawdopodobny można przyjąć wariant wynikający z dotychczasowych tendencji demograficznych (powolny wzrost liczby ludności o około 100 osób rocznie). Zakładając że dotychczasowe tendencje nie ulegną zmianie można szacować że liczba ludności gminy w ciągu najbliższych 10 lat osiągnie około 13000 mieszkańców lub niewiele więcej. Szacunkowe zapotrzebowanie na wodę wyniesie wówczas około 1050 m^3 na dobę. Ścieki komunalne będą powstawać w bardzo podobnej ilości. Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych wyniosłaby wówczas około 390 ton. Istniejący system gospodarki odpadami funkcjonujący w oparciu o wysypisko odpadów komunalnych poza terenem gminy jest w stanie przyjąć i unieszkodliwić taką ilość odpadów komunalnych. Można też przypuszczać, że ilość odpadów trafiających na wysypisko malałaby stopniowo w związku z wdrażaniem systemu segregacji i odzysku odpadów.

Inaczej wygląda sytuacja w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków. Na terenie gminy brak jest sieci kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki do oczyszczalni. Działa tu jedynie około 250 przydomowych oczyszczalni ścieków. Sytuacja taka stwarza zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Jedynym realnym sposobem zredukowania zagrożenia dla jakości wód jest jak najszybsze wyposażenie istniejących i planowanych

terenów osadniczych we wszystkich miejscowościach gminy w systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków.

Nie ma podstaw do przewidywania znaczącego negatywnego skumulowanego oddziaływania ustaleń dotychczasowego studium i jego projektowanej zmiany na obszar Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy” lub na drożność korytarza ekologicznego Wieprzówki. Złożyło się na to utrzymanie dotychczasowych terenów leśnych oraz stawów rybnych, a także utrzymanie wolnych od zabudowy terenów w dolinie Wieprzówki.

14. Przewidywane, znaczące oddziaływania na środowisko w wyniku realizacji postanowień zmiany studium warunków i kierunków zagospodarowania przestrzennego

14.1. Różnorodność biologiczna

Omawiany projekt zmiany studium zawiera ustalenia dotyczące kierunków zagospodarowania terenów dla całości obszaru gminy Wieprz.

W projekcie zmiany studium przewidziano we wszystkich miejscowościach znaczące poszerzenia terenów zabudowy w stosunku do dotychczasowego studium.

Rozmieszczenie terenów przeznaczonych do zainwestowania w dotychczasowym studium oraz w omawianym projekcie jego zmiany przedstawiono w części kartograficznej opracowania.

Realizacja ustaleń zmiany studium pociągnie za sobą nieuniknioną zmianę warunków siedliskowych na terenach przeznaczonych do zainwestowania. Biorąc pod uwagę fakt, iż zmiany sposobu użytkowania będą dotyczyć dotychczasowych terenów rolnych można przewidywać, iż zmiany warunków siedliskowych polegać będą na uszczupleniu terenów zajmowanych dotychczas przez zbiorowiska trwałych użytków zielonych oraz zbiorowiska segetalne, na rzecz terenów zabudowanych pozbawionych roślinności oraz terenów ogrodów i zieleni przydomowej.

Analizując rozmieszczenie projektowanych nowych terenów zainwestowania można stwierdzić, że realizacja ustaleń studium w tym zakresie nie będzie mieć znaczącego negatywnego wpływu na różnorodność biologiczną terenów gminy Wieprz. Składają się na to następujące cechy projektu:

- projektowanie nowych terenów zabudowy głównie na zasadzie kontynuacji istniejących układów osadniczych;
- ograniczenie rozwoju zainwestowania doliny Wieprzówki częściowo znajdującej się w granicach obszaru Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy” stanowiącej główny korytarz ekologiczny w gminie, przy zachowaniu w stanie niezainwestowanym terenów najcenniejszych pod względem siedliskowym;
- zachowanie pasm zieleni w otoczeniu koryt pozostałych ważniejszych cieków wodnych;

- zachowanie istniejących stawów rybnych i terenów leśnych;
- zachowanie różnorodności siedliskowej otwartych terenów rolnych.

14.2. Ludzie

Realizacja ustaleń omawianej Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wieprz stworzy szerokie możliwości poprawy warunków życia ludności przede wszystkim poprzez wyznaczenie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej.

Projektowane nowe tereny zabudowy mieszkaniowej znajdują się poza obszarami bezpośredniego zagrożenia powodzią. Natomiast utrzymano wcześniejsze przesądzenia planistyczne w tym zakresie. W związku z tym pewne fragmenty terenów przeznaczonych do zabudowy, wyznaczone w obowiązującym planie miejscowym znajdują się w zasięgu zagrożenia powodziowego. Realizacja zabudowy w tych terenach wymagać będzie stosowania rozwiązań technicznych minimalizujących straty w przypadku wystąpienia powodzi.

W projekcie zmiany studium uwzględniono również zasięgi terenów zagrożonych ruchami osuwiskowymi. Informacje o zasięgu tych terenów pochodzą z Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO tworzonego aktualnie przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy. Ze względu na znaczny stopień niepewności co do aktywności ruchów osuwiskowych, a zatem również co do poziomu zagrożenia osuwiskowego niezbędne będzie uszczegółowienie regulacji w tym zakresie w planach miejscowych opracowanych na podstawie zmienionego studium. Dotyczy to zarówno zasięgu terenów dopuszczalnego zainwestowania jak również warunków zabudowy i zagospodarowania terenów przeznaczonych do zainwestowania. W każdym przypadku realizacja zabudowy w terenach zagrożonych osuwaniem wymagać będzie szczególnie starannego ustalenia geotechnicznych warunków posadowienia obiektów budowlanych zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

14.3. Zwierzęta

Spośród ustaleń projektu zmiany studium najistotniejszy wpływ na warunki bytowania dzikich zwierząt będą mieć projektowane rozszerzenia terenów przeznaczonych do zainwestowania oraz ustalenia dla tych terenów dotyczące minimalnej powierzchni biologicznie czynnej.

Podstawą analizy wpływu ustaleń zmiany studium na warunki bytowania zwierząt dziko żyjących są informacje zawarte w opracowaniu fizjograficznym; w standardowym formularzu danych dla obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy”; w „Wynikach Inwentaryzacji Awifauny na Terenie Proponowanego Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków PLB 120005 (IBA PL 125) Dolina Dolnej Skawy” (2008) a także w „Waloryzacji Przyrodniczej Doliny Skawy (od zapory w Świnnej Porębie do ujścia do rzeki Wisły) (gmina i miasto Wadowice, gmina Wieprz, gmina i miasto Zator) (2007).

Rozszerzanie terenów zainwestowania pociąga za sobą jako nieuchronną konsekwencję uszczuplenie terenów biologicznie czynnych stanowiących miejsce bytowania i żerowania pewnej ilości zwierząt dziko żyjących. Na etapie omawianej zmiany studium można przewi-

dywać, iż rozmiary i rozmieszczenie projektowanych nowych terenów zainwestowania nie pociągnie za sobą znaczącego negatywnego wpływu na warunki bytowania rzadkich, chronionych gatunków zwierząt, w tym ptaków objętych ochroną w obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Skawy.

Składają się na to następujące cechy projektu zmiany studium:

- zachowanie wolnych od zainwestowania obszarów zalewowych Wieprzówki na całej długości w granicach gminy Wieprz;
- utrzymanie istniejących kompleksów stawów rybnych;
- wyznaczenie nowych terenów zainwestowania poza obszarami leśnymi;
- zachowanie drugorzędnych korytarzy ekologicznych w dolinie Frydrychówki oraz innych cieków wodnych;
- utrzymanie mozaikowego układu gruntów rolnych, lasów, zadrzewień oraz terenów rolnych z możliwością zalesienia.

14.4. Rośliny

Realizacja ustaleń omawianej zmiany studium spowoduje nieuchronne zniszczenie roślinności w związku z realizacją nowej zabudowy na terenach przeznaczonych na ten cel w projekcie zmiany studium.

Będzie to dotyczyć łącznie terenów o powierzchni około 530 ha. Dotychczas tereny te pokryte są głównie pospolitą roślinnością użytków rolnych i nie ma informacji o występowaniu na tych terenach ważnych stanowisk roślin chronionych. Na terenach nowej zabudowy trwałe zniszczenie szaty roślinnej nastąpi jedynie w miejscach lokalizacji budynków, dróg dojazdowych oraz innych obiektów budowlanych. Natomiast w otoczeniu tych obiektów szata roślinna zostanie odtworzona głównie w formie ogrodów przydomowych oraz zieleni urządzonej. Korzystnym elementem jest wprowadzenie do ustaleń studium wskaźników określających minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni zabudowywanych działek. Wynoszą one od 20 % do 40 % w zależności od przyjętego kierunku zagospodarowania terenu.

Nie ma podstaw do przewidywania znaczącego wpływu na najcenniejsze zbiorowiska roślinności występujące w otoczeniu koryta Wieprzówki (roślinność kamieńców, roślinność łąkowa, roślinność starorzeczy) funkcjonujące w warunkach regularnego zalewania, porastające terasę zalewową.

Projekt zmiany studium nie przewiduje uszczuplenia terenów leśnych. Natomiast ustalenia w zakresie możliwości tworzenia nowych zalesień pozwalają na realizację nowych zalesień w miejscach do tego predysponowanych (stromie zbocza, doliny potoków) zachowując zarazem mozaikowy układ terenów rolnych bez możliwości zalesień. Pozwoli to na utrzymanie zróżnicowania roślinności terenów rolnych. Ustalenia zmiany studium mają jednak ograniczony wpływ na faktyczne użytkowanie terenów rolnych i nie mogą zapobiec zniszczeniu nieleśnych zbiorowisk roślinnych wskutek spontanicznej sukcesji roślinności leśnej w przypadku zaniechania rolniczego użytkowania gruntów.

14.5. Wody

Realizacja omawianej zmiany studium oznaczać będzie możliwość powstania zabudowy, głównie mieszkaniowej jednorodzinnej na nowo wyznaczonych obszarach o powierzchni około 530 ha. Powstanie zabudowy mieszkaniowej będzie związane z powstaniem nowych gospodarstw domowych. Ich funkcjonowanie będzie mieć wpływ na stosunki wodne gminy, ponieważ będą one zużywać wodę pitną oraz będą wytwarzać ścieki komunalne. Przyjmując wskaźnik około 400 m² terenów do zainwestowania na 1 mieszkańca można szacować, iż na nowych terenach wskazanych w projekcie zmiany studium do zabudowy może zamieszkać około 15 000 osób. Przyjmując jednostkowe zapotrzebowanie na wodę w ilości 80 dm³/M/d, łączne średnie zapotrzebowanie na wodę mogłoby wzrosnąć o około 1200 m³/dobę. Powyższe wyliczenie dotyczy sytuacji, w której nowe tereny zostaną w całości zabudowane zgodnie z planowanym przeznaczeniem. Biorąc pod uwagę dotychczasowy stopień wykorzystania w gminie Wieprz terenów przeznaczonych do zainwestowania, taki wariant należy uznać za skrajny i mało prawdopodobny. Jako bardziej realny można przyjąć wariant, w którym w okresie najbliższych 10-15 lat nowe tereny zostaną zabudowane w około 60 %. To oznaczałoby wzrost średniego zapotrzebowania na wodę o około 720 m³/dobę. Należy jednakże pamiętać, że to procesy demograficzne w pierwszym rzędzie kształtują zaludnienie gminy. Dlatego jako najbardziej prawdopodobny należy uznać wzrost liczby mieszkańców wynikający z aktualnych tendencji demograficznych. W okresie 2002-2012 w gminie Wieprz następował powolny wzrost liczby mieszkańców – średnio o 78 osób rocznie. Przy założeniu kontynuacji tej tendencji można przewidywać że za około 10 lat liczba ludności gminy osiągnie 13000 mieszkańców. Przy przyjętych wyżej założeniach zapotrzebowanie na wodę wzrośnie wówczas o około 70 m³/dobę w stosunku do chwili obecnej. O tyle samo wzrośnie ilość powstających ścieków komunalnych. Obecnie 93 % zabudowy na terenie gminy jest podłączone do sieci wodociągowej. Natomiast pozostali mieszkańcy korzystają z ujęć indywidualnych. Realizacja ustaleń zmiany studium wymagać będzie zatem konsekwentnej rozbudowy systemu zaopatrzenia w wodę. Zasoby wodne gminy Wieprz są wystarczające dla pokrycia planowanego wzrostu zapotrzebowania na wodę. Stanowią je w pierwszym rzędzie wody podziemne występujące w aluwiach doliny Wieprzówki.

Dotychczas na terenie gminy nie ma zbiorowego systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków. Działa jedynie około 250 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Władze gminy przystąpiły do realizacji zadania pod nazwą „Kompleksowe uporządkowanie gospodarki ściekowej w Gminie Wieprz – Budowa sieci kanalizacyjnej w Gminie Wieprz” W I etapie tego zadania przewiduje się zaprojektowanie i budowę sieci kanalizacji sanitarnej o łącznej długości około 40,3 km, o średnicach od 200 do 400 mm w obszarze miejscowości Wieprz oraz Gierałtowice z odprowadzeniem ścieków kolektorem tłocznym do oczyszczalni w Andrychowie. W kolejnych etapach planuje się budowę oczyszczalni ścieków w Gierałtowicach i systemów kanalizacji sanitarnej w pozostałych miejscowościach gminy. Zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych wynika z dysproporcji pomiędzy istniejącą i planowaną zabudową, a wyposażeniem terenów zabudowy w systemy zaopatrzenia w wodę i w systemy kanalizacyjne odprowadzające ścieki do oczyszczalni. Jedyнным realnym sposobem zredukowania zagrożenia dla jakości wód podziemnych i powierzchniowych jest jak najszybsze wyposażenie istniejących i planowanych terenów osadniczych gminy w systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków.

W omawianym projekcie zmiany studium uwzględniono znajdujące się na terenie gminy ujęcia wody pitnej wraz z ich strefami ochrony.

14.6. Powietrze

Realizacja nowej zabudowy w wyniku realizacji omawianej zmiany studium będzie mieć niewielki wpływ, na jakość powietrza. Polegać on będzie na emisji do atmosfery pewnej ilości zanieczyszczeń gazowych i pyłowych w wyniku spalania paliw dla celów ogrzewania budynków oraz przygotowania posiłków. Na etapie niniejszej prognozy nie sposób oszacować wielkości emisji gdyż nie są znane rodzaje paliw, które będą stosowane dla celów grzewczych. Najkorzystniejszym dla środowiska byłoby wykorzystanie gazu. Wyposażenie obszaru gminy w sieci gazowe pozwala na to. Jednakże o wyborze mediów grzewczych decydować będą indywidualni właściciele budynków kierując się głównie relacjami cenowymi pomiędzy poszczególnymi rodzajami paliw.

Realizacja nowej zabudowy spowoduje również krótkoterminowe, przejściowe negatywne oddziaływanie na jakość powietrza w związku z emisją zanieczyszczeń gazowych i pyłowych w wyniku pracy maszyn budowlanych oraz w wyniku zwiększonego natężenia ruchu drogowego w związku z transportem materiałów budowlanych.

Na etapie niniejszej prognozy nie sposób ocenić wielkości uciążliwości komunikacyjnych ani co do ich natężenia (stężenia substancji zanieczyszczających w powietrzu i poziomemu hałasowi) ani co do ich zasięgu przestrzennego.

14.7. Powierzchnia ziemi

Wpływ realizacji omawianej zmiany studium na powierzchnię ziemi będzie ograniczony do nowych obszarów zainwestowania wyznaczonych w projekcie zmiany studium.

Zmiany powierzchni ziemi będą wynikiem robót ziemnych związanych ze wznoszeniem budynków oraz z budową dróg dojazdowych. Nieuniknioną konsekwencją realizacji zabudowy będzie zniszczenie pokrywy glebowej w miejscach posadowienia budynków. Zgodnie z ustaleniami omawianego projektu zmiany studium powierzchnia nowych terenów przeznaczonych do zainwestowania wynosi około 530 ha. Skalę przyrostu terenów do zainwestowania w poszczególnych miejscowościach przedstawiono w tabeli nr 13. Przyrosty terenów do zainwestowania są proporcjonalne do liczby ludności poszczególnych miejscowości gminy. Zdecydowanie większe są one w południowej części gminy w miejscowościach Wieprz i Frydrychowice niż w części północnej.

Skala możliwych przekształceń powierzchni ziemi w związku z realizacją zabudowy jest również uzależniona od przyjętych wskaźników intensywności zainwestowania. Największą intensywność przyjęto dla terenów zabudowy usługowej i mieszkaniowej w centrum Wieprza (**U/MN1**). Określono tu jedynie dolną wartość wskaźnika zainwestowania w wysokości 0,5. Ustalenie to nie będzie mieć większego wpływu na powierzchnię ziemi gdyż dotyczy terenu w zdecydowanej większości już zainwestowanego. Dla terenów analogicznej zabu-

dowy w centrach innych miejscowości (**U/MN2**) oraz dla tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej o charakterze i standardzie podmiejskim (**MM**) przyjęto wskaźnik intensywności nie mniejszy niż 0,4. Natomiast dla terenów zabudowy mieszkaniowo-usługowej (**MU**) oraz dla terenów zabudowy mieszkaniowej (**MN**) przyjęto górną granicę wskaźnika intensywności na poziomie 0,5. Określono zarazem minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni działki w wysokości od 20 % do 40% w zależności od przyjętego kierunku rozwoju zainwestowania. Biorąc pod uwagę planowaną skalę zabudowy nie ma podstaw do przewidywania znaczących zmian w rzeźbie terenu w wyniku wznoszenia budynków. W omawianym projekcie zmiany studium uwzględniono wśród uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego występowanie udokumentowanego złoża węgla kamiennego „Zator”. Jednakże ze względu na brak realnych perspektyw jego eksploatacji nie ma podstaw do przewidywania zmian powierzchni ziemi w wyniku eksploatacji górniczej.

14.8. Krajobraz

Ocena walorów krajobrazu przy istniejącym i projektowanym zagospodarowaniu terenu jest zawsze obciążona pewną dozą subiektywizmu. W opinii autorów prognozy lokalizacja nowych obszarów zabudowy mieszkalnej, mieszkaniowo-usługowej i zagrodowej oraz zabudowy służącej działalności gospodarczej a także obiektów sportu i rekreacji w połączeniu z ustaleniami projektu zmiany studium dotyczącymi kształtowania zabudowy, jej intensywności oraz minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, pozwalają na harmonijne wkomponowanie nowej zabudowy w krajobraz gminy Wieprz. Wynika to z następujących przesłanek:

- nowe tereny zabudowy wyznaczano na ogół, jako kontynuację istniejących układów osadniczych;
- ustalenia dotyczące zasad kształtowania zabudowy sformułowano w nawiązaniu do cech zabudowy istniejącej oraz w nawiązaniu do ustaleń dotychczasowego studium;
- zachowano bez zmian układ charakterystycznych elementów krajobrazu terenów otwartych gminy to jest kompleksy leśne, doliny Wieprzówki i Frydrychówki, kompleksy stawów rybnych.

14.9. Klimat

Realizacja ustaleń projektu zmiany studium spowoduje zmiany w użytkowaniu terenów, które powodują pewne zmiany klimatu lokalnego. Wynikają one będą głównie ze stworzenia nowych możliwości zabudowy oraz nowych możliwości zalesień.

Realizacja nowej zabudowy na terenach uprzednio użytkowanych rolniczo również pociąga za sobą pewne zmiany klimatu lokalnego. Są to zmiany wartości albedo oraz deformacje prędkości i kierunku wiatru w związku z lokalizacją budynków. Realizacja budynku powoduje również zmiany warunków nasłonecznienia w jego otoczeniu. Skala projektowanych zmian w użytkowaniu terenu oraz zawarte w projekcie zmiany studium ograniczenia dotyczące intensywności zabudowy, a także wymogi w zakresie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni działki budowlanej pozwalają przewidywać, iż nie będą to zmiany znaczące dla warunków życia mieszkańców gminy Wieprz.

Wpływ nowych zalesień na klimat lokalny będzie polegał przede wszystkim na łagodzeniu kontrastów termicznych to znaczy temperatury minimalne będą w lesie nieco wyższe a temperatury maksymalne nieco niższe. Spowoduje także redukcję prędkości wiatru w przyziemnej warstwie powietrza. Na terenach leśnych dłuższy będzie okres zalegania pokrywy śnieżnej. Nie ma jednakże podstaw do przewidywania, aby były to zmiany w znaczący sposób wpływające na warunki życia ludności.

14.10. Zasoby naturalne

Na północnym krańcu gminy w miejscowościach Przybradz, Gierałtowice i Gierałowiczki znajduje się niewielki fragment udokumentowanego złoża węgla kamiennego „Zator”. Ze względu na brak realnych perspektyw eksploatacji, ustalenia projektu zmiany studium nie przewidują eksploatacji złoża. W związku z tym nie ma podstaw do przewidywania znaczącego wpływu realizacji ustaleń zmiany studium na zasoby naturalne gminy.

14.11. Zabytki

Projekt zmiany studium uwzględnia wymogi ochrony zabytków nieruchomych znajdujących się na terenie gminy, w zakresie w jakim pozwalają na to dostępne informacje. W omawianym projekcie zmiany studium uwzględniono zabytki wpisane do rejestru zabytków wraz ze strefami ochrony konserwatorskiej. Uwzględniono także obiekty zabytkowe pozostające w ewidencji zabytków na podstawie informacji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Uwzględniono również stanowiska archeologiczne ujęte w ewidencji zabytków archeologicznych. Do chwili obecnej gmina Wieprz nie posiada gminnej ewidencji zabytków sporządzonej stosownie do wymogów ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*. W związku z powyższym nie sposób ocenić aktualności ani kompletności listy zabytków uwzględnionych w niniejszej zmianie studium.

14.12. Dobra materialne

Omawiany projekt Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wieprz tworzy szerokie nowe możliwości realizacji budynków, obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej i związanych z nimi innych dóbr materialnych. Omawiany projekt zmiany studium jest pierwszym dokumentem planistycznym tej gminy, który zawiera informacje o zagrożeniu ruchami osuwiskowymi pochodzące z Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO aktualnie tworzonego przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy. Na podstawie tych informacji w projekcie zmiany studium określono tereny zagrożenia ruchami masowymi ziemi. Zgodnie z projektem zmiany studium lokalizacja nowej zabudowy w tej strefie jest możliwa jedynie w przypadku wprowadzenia do ustaleń planów miejscowych zapisów związanych z wyeliminowaniem lub istotnym ograniczeniem zagrożenia osuwiskowego dla tej zabudowy w stopniu adekwatnym do zaobserwowanego zagrożenia. W związku z tym na etapie opracowania planów miejscowych niezbędne będą dalsze analizy zagrożenia osuwiskowego i sformułowanie szczegółowych warunków

kształtowania zabudowy. Możliwe będzie również ograniczenie zasięgu terenów zainwestowania, jeżeli okaże się to niezbędne dla ochrony ludności i dóbr materialnych przed zagrożeniem osuwiskowym.

15. Przewidywane oddziaływania wynikające z realizacji zmiany studium na Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy”

W granicach obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy” (kod obszaru PLB120005) znajduje się fragment obszaru gminy Wieprz o powierzchni około 766 ha. Według rozporządzenia ministra środowiska z dnia 21 lipca 2004 roku w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. z 2004 roku, Nr 229, poz. 2313 z późniejszymi zmianami) cały obszar Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy” obejmuje 7081,7 ha. Jest on położony na terenie następujących gmin:

- Wadowice – gmina miejska (95,4 ha);
- Wadowice – gmina wiejska (4,1 ha);
- Alwernia (217,3 ha);
- Oświęcim – gmina wiejska (248,1 ha);
- Zator – gmina miejska (393,8 ha);
- Zator – gmina wiejska (2541,0 ha);
- Spytkowice (517,2 ha);
- Przeciszów (744,2 ha);
- Tomice (747,0 ha);
- Babice (807,6 ha);
- Wieprz (766,0 ha).

Obszar Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy” obejmuje rozległe kompleksy stawów rybnych położone wokół miasta Zator w dolinach rzek Wisły, Skawy i Wieprzówki. Stawy są intensywnie wykorzystywane dla hodowli ryb, ale część spośród nich jest zarośnięta roślinnością wodną o charakterze półnaturalnym. Znajdują się tu również wypełnione wodą wyrobiska poźwirowe z wyspami oraz pokryte zaroślami obszary zalewowe rzek tworząc razem dogodne warunki bytowania ptactwa wodnego.

Według Standardowego Formularza Danych tego obszaru udział poszczególnych klas siedlisk w ogólnej powierzchni obszaru jest następujący:

- wody śródlądowe (stojące i płynące) – 28 %;
- siedliska rolnicze (ogólnie) – 45 %;
- siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie) – 18 %;
- lasy mieszane – 1 %;
- lasy liściaste – 7 %;
- inne tereny (miasta, wsie, drogi, śmietniska, kopalnie, tereny przemysłowe) – 1 %.

Według tegoż formularza wartość przyrodnicza obszaru wynika z faktu występowania co najmniej 16 gatunków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 6 gatunków z Polskiej Czerwonej

Księgi. Na obszarze Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy” znajduje się jedno z nielicznych w Polsce stanowisk lęgowych podgorzałki; bardzo liczna populacja rybitwy zwyczajnej, rybitwy białowąsej, rybitwy białoskrzydłej i ślepowrona. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1 % populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bączek, mewa czarnogłowa, podgorzałka, rybitwa białowąsa, rybitwa rzeczna, ślepowron, cyranka, czernica, gęgawa, głowienka, kokoszka, krakwa, perkoz dwuczuby, rybitwa białoskrzydła, sieweczka rzeczna, śmieszka, zausznik. Wysoką liczebność osiągają także bąk, krwawodziób, perkozek.

Specyfika obszaru Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy” wynika z jego wybitnie antropogenicznego pochodzenia. Kompleksy stawów rybnych stanowiące ostoje chronionych gatunków ptactwa powstały w wyniku gospodarki człowieka. Zachowanie tych warunków wymaga kontynuacji gospodarki rybackiej na tym obszarze. Zarówno nadmierna intensyfikacja hodowli ryb jak i jej zaniechanie stanowią zagrożenie dla wartości przyrodniczych obszaru. To z kolei pociąga za sobą konieczność funkcjonowania w granicach obszaru chronionego i w jego bezpośrednim sąsiedztwie terenów osadniczych wraz z całą infrastrukturą techniczną i komunikacyjną. Terytorium obszaru Natura 2000 jest silnie rozczłonkowane ze względu na istniejący układ zabudowy. Przez obszar przebiegają liczne trasy komunikacyjne o znacznym natężeniu ruchu, w tym dwie drogi krajowe. Droga nr 28 relacji Zator - Wadowice - Nowy Sącz - Przemyśl oraz droga nr 44 relacji Kraków - Oświęcim - Gliwice. Przez obszar będą również trasy linii kolejowych, czynnej linii kolejowej Skawina - Oświęcim oraz linii kolejowej Spytkowice - Wadowice, która jest jedynie sporadycznie wykorzystywana dla przewozów towarowych.

W granicach gminy Wieprz znajduje się wydłużony fragment obszaru Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy” obejmujący dno doliny Wieprzówki w miejscowościach Gierałtowice i Przybradz wraz z korytem, kamieńcami, terasami zalewową i nadzalewową oraz z ujściowym odcinkiem Frydrychówki. W granicach obszaru znajdują się również kompleksy stawów rybnych znajdujące się na pograniczu miejscowości Wieprz i Gierałtowice; w Przybradzu oraz na pograniczu miejscowości Przybradz i Frydrychowice. Poza doliną Wieprzówki w granicach obszaru Natura 2000 znajdują się fragmenty wzniesień w Przybradzu, w Gierałtowicach i w Gierałtowickach. Charakteryzują się one zróżnicowanym użytkowaniem terenu (grunty rolne, tereny zabudowy, las w Przybradzu).

W omawianym projekcie zmiany studium w granicach obszaru Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy” przyjęto następujące ustalenia:

1. Zachowano ciągły pas obszarów **ZE – tereny zieleni o funkcjach ekologicznych i ochronnych** – wolny od zabudowy, obejmujący tereny zarośli lęgowych, plantacji wikliny zadrzewień i użytków rolnych w otoczeniu koryta Wieprzówki.
2. Utrzymano w dotychczasowym użytkowaniu stawy rybne oraz lasy.
3. Utrzymano tereny zabudowy przeznaczone na ten cel w dotychczas obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.
4. Rozszerzono na zasadzie kontynuacji i uzupełniania tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz mieszkaniowo-usługową w Gierałtowicach i w Przybradzu. Rozmieszczenie nowych obszarów zainwestowania przedstawiono w części kartograficznej prognozy.

W trzech przypadkach nowo wyznaczone obszary zabudowy w granicach obszaru Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy” są usytuowane w pobliżu stawów rybnych. Poniżej omówiono

potencjalny wpływ powyższych rozszerzeń terenów zainwestowania na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz na jego spójność i integralność.

1. Fragment terenu położony w centrum Gierałtowiec w odległości około 70 m na północny wschód od kompleksu stawów rybnych w dolinie Wieprzówki. Od najbliższego stawu oddziela go publiczna droga gminna oraz pas terenu przeznaczony pod zabudowę w dotychczasowym studium o szerokości około 50 m. Pomiędzy przedmiotową drogą a brzegiem stawu znajduje się pas zieleni o szerokości około 15 m przeznaczony w projekcie studium pod tereny gospodarki rybackiej. Przy takim usytuowaniu projektowane poszerzenie terenów zabudowy mieszkaniowo usługowej nie stanowi zagrożenia dla funkcji ekologicznych stawu a w szczególności dla warunków bytowania ptactwa wodnego.
2. Fragment terenu położony w Gierałtowiecach, w kierunku na południowy zachód od przysiółka Sikory znajduje się w odległości około 65 m od stawu rybnego o powierzchni około 70 a. Staw ten jest częścią niewielkiego kompleksu stawów o łącznej powierzchni około 4,8 ha. Projektowany nowy teren zabudowy zagrodowej i usługowej jest oddzielony od stawu pasem terenu przeznaczonego w dotychczasowym studium również na cele zabudowy zagrodowej i usługowej. Pasma zieleni wokół stawu o szerokości około 10 m znajduje się w granicach obszaru gospodarki rybackiej. Młynówka okalająca przedmiotowy teren od strony południowo zachodniej jest wraz z bezpośrednim otoczeniem wyłączona z zainwestowania, jako teren wód powierzchniowych śródlądowych **WS**. Powyższe przesłanki sprawiają, że projektowane rozszerzenie terenów zainwestowania nie stwarza zagrożenia dla funkcji ekologicznych sąsiadujących stawów, w tym również dla warunków bytowania ptactwa wodnego.
3. Fragment terenu położony we Frydrychowicach po południowej stronie kompleksu stawów rybnych znajdującego się na pograniczu miejscowości Frydrychowice i Przybradz. Teren ten jest przeznaczony pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną i stanowi przedłużenie w kierunku zachodnim terenu przeznaczonego na ten cel w dotychczasowym studium. Od północy teren ten graniczy z terenem przeznaczonym na cele gospodarki rybackiej **RR** obejmującym kompleks stawów rybnych o łącznej powierzchni około 47 ha. Według opracowania pt „Wyniki Inwentaryzacji Awifauny na Terenie Proponowanego Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków PLB 120005 (IBA PL 125) Dolina Dolnej Skawy”, (Malczyk, 2008); ten kompleks stawów jest miejscem występowania krzyżówki w części wschodniej oraz kokoszki w części zachodniej. Ponadto w sąsiedztwie omawianego terenu, na tafli stawu wskazano miejsce występowania czajki. Kokoszka i czajka są gatunkami podlegającymi ochronie ścisłej według Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2011 roku, Nr 237, poz. 1419). Zgodnie z tym rozporządzeniem nie należą one do gatunków wymagających ochrony czynnej ani do gatunków, dla których wymagane byłoby ustalenie stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania.

Stwierdzone w ramach inwentaryzacji awifauny występowanie czajki na stawie rybnym jest wynikiem żerowania tego ptaka na błotnistym dnie stawu w okresie, kiedy staw jest spuszczoney. Czajka z reguły unika wszelkich nierówności terenu oraz miejsc gęsto zarośniętych roślinnością krzewiastą a gniazdo zakłada zwykle w terenie równinnym, w nieosłoniętym zagłębieniu w ziemi, wśród roślinności niskiej nie krępującej ruchów i nie zasłaniającej widoczności. W związku z tym nie ma warunków do bytowania czajki na gęsto zarośniętych skarpach na południowym brzegu stawu ani na gęsto zarośniętej wysepce na stawie. Projektowane poszerzenie terenu zabudowy po południowej stro-

nie stawu nie będzie mieć wpływu na funkcjonowanie stawu a zatem również na możliwości żerowania czajki na dnie spuszczonego stawu.

Gęsta roślinność nadwodna i podwodna jest istotnym elementem biotopu kokoszki zwyczajnej zwanej również kurką wodną. Ptak ten buduje gniazda zarówno na ziemi pod osłoną roślinności lub na wodzie na niskich gałęziach lub na pływających przedmiotach. Ptak ten dobrze znosi obecność człowieka, dlatego występuje również nad sadzawkami w parkach. Ze względu na warunki bytowania kokoszki zwyczajnej istotne jest utrzymanie istniejącego pasa gęstych zarośli o szerokości około 20 - 25 m nad stawem po północnej stronie projektowanego poszerzenia terenów zabudowy. Według omawianego projektu zmiany studium pas ten znajduje się poza terenem przeznaczonym do zainwestowania, w terenach gospodarki rybackiej razem z całym kompleksem stawów. Istotne jest aby takie same ustalenia znalazły się w planie miejscowym opracowanym w dużej skali na podstawie omawianego studium.

Kaczka krzyżówka jest jednym z najpospolitszych ptaków wodnych. Zgodnie z powyższym rozporządzeniem jest to gatunek ptaków, które mogą być sprzedawane, transportowane i przetrzymywane w celach handlowych, jeżeli zostały legalnie upolowane. Występuje ona pospolicie nad wszelkimi zbiornikami wodnymi także w miastach, gdzie łatwo się oswaja z człowiekiem. Zachowanie wspomnianego pasma zieleni nad stawem pozwoli na zapewnienie warunków bytowania kaczki krzyżówki analogicznie jak w przypadku kokoszki zwyczajnej.

Pozostałe tereny przeznaczone do zainwestowania w granicach obszaru natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy” znajdują się w znacznej odległości od stawów rybnych i innych zbiorników wodnych. Nie obejmują terenów o istotnym znaczeniu siedliskowym dla ptaków chronionych w obszarze Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy”. Ponadto w sąsiedztwie projektowanego nowego obszaru zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w miejscowości Gierałtowice w przysiółku Sikory stwierdzono występowanie kłaskawki. Jest to mały ptak z rodziny muchołówkowatych. Stwierdzone miejsce występowania to zadrzewiony wąwóz znajdujący się poza projektowanym terenem zainwestowania. Kłaskawka jest ptakiem, który często zamieszkuje tereny silnie zmienione przez człowieka, w tym obrzeża dróg oraz tereny ruderalne w pobliżu zabudowy.

Biorąc powyższe przesłanki pod uwagę można stwierdzić, że realizacja omawianego projektu zmiany studium nie niesie ze sobą ryzyka znaczącego negatywnego oddziaływania na przedmiot i cele ochrony obszaru natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy”.

16. Przewidywane oddziaływania wynikające z realizacji zmiany studium na pozostałe obszary i obiekty podlegające ochronie na podstawie ustawy o *ochronie przyrody*”

Oprócz obszaru Natura 2000 na obszarze gminy Wieprz znajdują się cztery pomniki przyrody ożywionej. Są to trzy dęby szypułkowe w Gierałtowiczkach oraz jedna lipa w Gierałtowicach. W projekcie zmiany studium uwzględniono wymogi ich ochrony. Lokalizacja pomników przyrody jest uwidoczniona w części kartograficznej prognozy.

17. Rozwiązania eliminujące, ograniczające lub kompensujące negatywne oddziaływania na środowisko

W omawianym projekcie zmiany studium zawarto szereg rozwiązań eliminujących i ograniczających negatywne oddziaływania na środowisko.

W zakresie ochrony bioróżnorodności są to:

- zachowanie integralności i spójności obszaru Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy”;
- utrzymanie istniejących obszarów leśnych;
- utrzymanie zróżnicowania siedliskowego terenów rolnych;
- zachowanie korytarza ekologicznego doliny Wieprzówki;
- zachowanie w stanie niezainwestowanym, w miarę możliwości stworzonych przez istniejącą zabudowę i wcześniejsze przesądzenia planistyczne, otoczenia małych cieków wodnych pełniących funkcję drugorzędnych korytarzy ekologicznych;
- ustalenie wymogu znacznego udziału powierzchni biologicznie czynnych w terenach przeznaczonych do zainwestowania.

W zakresie ochrony dóbr kultury i krajobrazu:

- ochrona obiektów podlegających ochronie konserwatorskiej;
- ograniczenie gabarytów zabudowy mieszkaniowej i usługowej.

Do działań kompensujących oddziaływanie na środowisko można zaliczyć:

- na obszarach słabych gleb, odłogowanych gruntów;
- w terenach zagrożonych ruchami osuwiskowymi wprowadzenie możliwości tworzenia zalesień przy zachowaniu zróżnicowania siedliskowego terenów rolnych.

18. Ustalenia projektu zmiany studium a predyspozycje dla kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej określone w opracowaniu ekofizjograficznym

18.1 Ocena walorów przyrodniczych i predyspozycji dla kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej w opracowaniu ekofizjograficznym

Dla potrzeb omawianego projektu zmiany studium wykorzystano opracowanie ekofizjograficzne pt. „Ekofizjografia Gminy Wieprz” wykonane w 2013 roku.

Opracowanie to zawiera zarówno waloryzację przyrodniczą obszaru gminy jak również opis predyspozycji dla kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy. Jako podstawę przeprowadzonej waloryzacji przyjęto zbiorowiska roślinne, ich stopień naturalności, formy ochrony, warunki hydrograficzne oraz wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Następnie dla autorskiej oceny walorów przyrodniczych przyjęto następującą została pięciostopniową skalę:

- A** – obszary o najwyższych walorach przyrodniczych,
- B** – obszary o wysokich walorach przyrodniczych,
- C** – obszary o dużych walorach przyrodniczych,
- D** – obszary o przeciętnych walorach przyrodniczych,
- E** – obszary o zdegradowanych walorach przyrodniczych.

Według powyższej skali, na obszarze gminy nie zidentyfikowano obszarów należących do skrajnych kategorii to jest do kategorii A i E. Jako dość typowa gmina wiejska Wieprz nie posiadają w swoich granicach ani obszarów o najwyższych walorach przyrodniczych ani obszarów o walorach zdegradowanych. Wydzielono natomiast zasięg trzech zasadniczych obszarów o zróżnicowanych walorach przyrodniczych (przedstawiony na mapie wchodzącej w skład opracowania). Są one następujące.

B – obszary o wysokich walorach przyrodniczych

Do obszarów tych zaliczono północną część doliny rzeki Wieprzówki wchodzącą w skład obszaru Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy” oraz tereny z dużymi kompleksami stawów, na których prowadzona jest intensywna hodowla ryb, z licznymi enklawami zarośli i roślinności nadwodnej stwarzają korzystne warunki dla bytowania wielu gatunków ptaków, w tym chronionych.

C – obszary o dużych walorach przyrodniczych

Do tej kategorii można zaliczyć występujące na terenie gminy lasy oraz doliny mniejszych cieków wodnych charakteryzujące się mozaikową strukturą użytkowania terenów ze znacznym udziałem zadrzewień, zarośli krzewiastych i trwałych użytków zielonych, wśród których występują grunty orne a także niewielka ilość rozproszonej zabudowy.

D – obszary o przeciętnych walorach przyrodniczych

Obszary te obejmują głównie tereny zwartej i rozproszonej zabudowy mieszkaniowej i usługowej Wieprza i pozostałych miejscowości gminy wraz z bezpośrednio do nich przyległymi terenami rolnymi. Są to obszary o znacznym stopniu zainwestowania i przekształcenia w wyniku procesów osiedleńczych.

Na podstawie analizy zasobów i stanu poszczególnych elementów środowiska oraz przeprowadzonej waloryzacji przyrodniczej obszaru określone zostały następujące kategorie terenów o różnych predyspozycjach do pełnienia funkcji użytkowych

1. Obszary predysponowane do pełnienia funkcji ekologicznych.

Obszary te na terenie gminy Wieprz to doliny rzek Wieprzówki i Frydrychówki w zasięgu obszaru szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie 1 % wraz z nadrzecznymi łęgami, zaroślami krzewiastymi i trwałymi użytkami zielonymi oraz główne kompleksy leśne na terenie gminy, (w tym lasy uznane za ochronne).

Doliny cieków wodnych posiadają predyspozycje ekologiczne, które należy traktować jako podstawowe. Doliny rzek Wieprzówki i Frydrychówki charakteryzują się wysokimi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, reprezentując stosunkowo dużą sprawność ekologiczną.

Z uwagi na walory i zasady przyrodnicze oraz rolę takiego siedliska w strukturze środowiska przyrodniczego, wszelkie działania muszą być podporządkowane prawidłowemu funkcjonowaniu i zachowaniu jego różnorodności biologicznej.

Wykształcona tu roślinność to przede wszystkim zbiorowiska nadrzeczne drzew i krzewów, z udziałem rozmaitych roślin występujących w korzystnych warunkach siedliskowych. Występują tu wierzby, także topole, pojawiają się olsze czarne i szare oraz ciekawa roślinność zielna. Często, np. na pograniczu lasu i zadrzewień nadrzecznych, nad brzegami cieków rozwijają się zbiorowiska zaroślowe. Występują lokalnie, w zależności od miejscowych warunków edaficznych. W znacznym udziale budują je gatunki krzewów liściastych i bylin między innymi bez czarna, wierzba iwa i inne. Występują tu także liczne gatunki entomofauny, głównie chrząszczy i błonkoskrzydłych.

W dolinach cieków wodnych bardzo duże znaczenie odgrywają kamieńce zalewane kilkakrotnie w ciągu roku po każdych większych opadach atmosferycznych lub w czasie roztopów. Kamieniec zbudowany jest z otoczków różnych frakcji, z niewielkim udziałem roślinności niskiej, głównie o charakterze zbiorowisk pionierskich. Tutaj zapoczątkowywane są naturalne procesy sukcesji roślinności sprzyjające utrwalaniu kamieńców i żwirowisk. W dolinach Wieprzówki i Frydrychówki terasa zalewowa pomiędzy kamieńcem a maksymalnym zasięgiem wód powodziowych, zbudowana jest głównie ze żwirów różnych frakcji oraz namułów. Jest ona okresowo zalewana i niszczona przez erozyjną działalność wód. Wykształciły się tutaj bardziej trwałe zbiorowiska muraw trawiastych oraz zarośla i zadrzewienia. Wpływają one wydatnie między innymi na stabilizację brzegów cieków wodnych.

Tereny dolin posiadające trwałą i bogatą obudowę biologiczną mają podstawowe znaczenie dla różnorodności biologicznej cieków oraz terenów przyległych.

Omawiany obszar jest predysponowany do pełnienia szeregu funkcji, w tym poza podstawową, ekologiczną, także funkcji wypoczynkowo-rekreacyjnej i sportowej. Realizacja obiektów służących wykorzystaniu rekreacyjno-sportowemu tych terenów powinna uwzględniać ich funkcje ekologiczne jak również zagrożenie powodziowe.

Lasy to tereny o najwyższych walorach przyrodniczych i cennych wartościach ekologicznych, charakteryzujących się całym zróżnicowanym spektrum funkcji produkcyjnych i pozaprodukcyjnych zbiorowisk leśnych, ich roli i znaczenia przyrodniczego, ekonomicznego, społecznego i turystycznego.

Ograniczenia użytkowania w lasach własności Skarbu Państwa na tym obszarze wynikają z planów urządzania gospodarstwa leśnego, głównie w zakresie eksploatacji surowca drzewnego. Powierzchnie leśne są zagospodarowywane zgodnie z zasadami trwałej i zrównoważonej gospodarki leśnej, realizowanej na podstawach ekologicznych.

Dla obszaru leśnego – o najwyższych walorach przyrodniczych, możliwości intensyfikacji funkcji leśnej wynikać mogą między innymi z dążenia do zalesiania gruntów bardzo słabych i trwale nieprzydatnych dla rolnictwa lub terenów zniszczonych przez osuwiska lub szkodniki oraz optymalizacji struktury lasów w krajobrazie.

Bardzo ważne jest realizowanie zrównoważonego użytkowania lasów prywatnych, eksploatacji surowca drzewnego oraz ścisły nadzór nad ich stanem sanitarnym.

Drzewostany leśne, przyrodniczo najcenniejsze i ekologicznie najbardziej efektywne zbiorowiska roślinności, wykształcone są głównie jako lasy o charakterze mieszanym typowe dla piętra pogórza i regla dolnego.

Tereny leśne w zróżnicowanym podgórskim środowisku przedstawiają bardzo korzystny i cenny walor naturalnego krajobrazu otwartego.

2. Obszary predysponowane do pełnienia funkcji leśno-rolnych.

Obszary te to mniejsze izolowane drzewostany, doliny małych cieków wodnych wraz z zadrzewieniami rosnącymi wzdłuż koryt, na zboczach i w lejach źródłowych; tereny rolne z dużą ilością zadrzewień oraz tereny rolne predysponowane do tworzenia nowych zalesień i zadrzewień ze względu na znaczne nachylenia terenu, występowanie terenów zagrożonych osuwaniem i terenów o glebach V i VI klasy bonitacyjnej. Obszary te często urozmaicają grupowe lub pasmowe zadrzewienia śródpolne tworzące charakterystyczne remizy zwierząt, szczególnie cenne z przyrodniczego punktu widzenia.

Zadrzewienia śródpolne zajmują na ogół powierzchnię o z reguły nieforemnym kształcie przestrzennym. Zazwyczaj są one nieco oddalone od większych skupisk drzew, a także lasów, spełniają bardzo ważną funkcję ekologiczną jako wspomniane remizy, czyli wyspy ekologiczne. Zbudowane głównie z liściastych gatunków drzew, wzbogacone krzewami, między innymi różą polną, głogiem, bzem czarnym, niekiedy tarniną, są niezwykle cenne ekologicznie. Stanowią one bezpieczne schronienie dla między innymi pożytecznej entomofauny, a także dla drobniejszych kręgowców i miejsce gniazdowania licznych gatunków ptaków. Bywają często wykorzystywane w migracjach różnych gatunków, umożliwiając etapowe się ich przemieszczanie na większe odległości.

Przy ścianie lasu większych kompleksów drzewostanów, na granicy z otaczającą roślinnością niską łąk i pól, lokalnie wykształcają się charakterystyczne, bogate florystycznie i bardzo cenne przyrodniczo strefy przejściowe roślinności, tzw. ekotony. Są to tereny o cennych walorach ekologicznych, wskazujące na wysoki poziom naturalności przyrody.

Ekoton jest strefą występowania wzajemnie przenikających się przestrzennie stanowisk gatunków – w pasie terenu o różnej szerokości – występujących na kontakcie (styku) między odrębnymi ekosystemami, na przykład lasu i łąki, łąki i brzegu cieku wodnego. Jest to strefa o najwyższych parametrach ekologicznych i wysokiej odporności na czynnik stresowy z zewnątrz, chroniąca właściwy ekosystem przed zniszczeniem lub przekształceniem.

W zasięgu omawianego obszaru znajdują się również niezwykle cenne ekologicznie i przyrodniczo zbiorniki terenów źródłiskowych o znacznym zróżnicowaniu gatunkowym, między innymi zależnym od sposobu wykształcenia występującej tu warstwy mchów oraz od bogactwa gatunkowego. Zabezpieczają one warunki mikrosiedliskowe terenu, w którym znajduje się strefa źródłiskowa cieku.

3. Obszary predysponowane do rozwoju funkcji rolniczo-osadniczych.

Obszarów o predyspozycjach rolniczo-osadniczych zajmują na terenie gminy Wieprz największą powierzchnię. Należą do tej kategorii zarówno otwarte tereny rolne jak i tereny wykorzystane pod zabudowę rozproszoną wraz z mozaiką terenów zajętych przez uprawy rolne oraz niewielkie lasy i zadrzewienia śródpolne, a stanowiące zintegrowaną przestrzeń formację w terenie.

Są to również tereny, odznaczające się wysokimi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, użytkowane rolniczo w różnych formach.

Zabudowa tego obszaru występuje częściowo w formie bardziej zwartej, z mniejszym lub bardziej licznym udziałem zieleni niskiej i wysokiej.

Do tej kategorii należą tereny położone w obrębie wysoczyzn Podgórze Wilamowickiego oraz wierzchołków i łagodnych stoków garbów Pogórze Wielickiego i Śląskiego a w niewielkim stopniu także na wysokich terasach rzeki Wieprzówki. Predyspozycje tych obszarów wynikają głównie z korzystnych warunków glebowych dla rozwoju rolnictwa (tutaj znajduje się większość terenów o glebach dobrych i średnich należących do III, IVa i IVb klasy bonitacyjnej) oraz z korzystnych warunków klimatyczno-bonitacyjnych, które sprzyjają zarówno rozwojowi

osadnictwa jak i rolnictwa. Współwystępowanie na tym samym obszarze korzystnych warunków naturalnych zarówno dla rozwoju osadnictwa jak i rolnictwa rodzi sytuację potencjalnie konfliktową na etapie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ze względu na uzasadnione wnioski właścicieli gruntów o rozszerzanie terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową z jednej strony, oraz konieczność ochrony wartościowych terenów rolnych przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze. W warunkach gminy Wieprz brak jest kryteriów przyrodniczych, które pozwalałyby na jednoznaczne rozgraniczenie pomiędzy obszarami predysponowanymi do rozwoju tych funkcji. W związku z tym na etapie formułowania ustaleń planów miejscowych zaistnieje potrzeba rozwiązania kompromisowego uwzględniającego również przesłanki inne niż przyrodnicze.

Zależnie od lokalizacji, funkcję mieszkalną w tych obszarach należy traktować jako równorzędną, dopuszczalną lub uzupełniającą z ograniczeniami dotyczącymi formy i gabarytu budynków mieszkalnych i obiektów gospodarczych oraz uciążliwości prowadzonej działalności.

4. Obszary predysponowane do rozwoju osadnictwa i usług oraz produkcji.

Obejmują obszary odznaczające się przewagą terenów z zabudową gospodarczą i osiedleńczą, o znacznym stopniu zwarcia tej zabudowy, wraz z lokalnym układem komunikacyjnym obejmującym także szlaki tranzytowe. Układ zbiorowisk roślinnych w tej strefie może być lokalnie ograniczony, a roślinność często charakteryzuje się znacznym udziałem roślin synantropijnych.

Obejmuje centra zabudowy historycznej i współczesnej w poszczególnych miejscowościach (Wieprz, Frydrychowice, Gierałowice, Przybradz, Gierałowiczki i Nidek), wyposażone w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną jak również dysponują zasobami terenów zieleni o nieco ograniczonej przestrzeni i zasięgach. Obszary te nadal pełnią funkcje ekologiczne i mogą służyć celom osadniczym – mieszkaniowym oraz usługowym.

Wśród roślinności dominują zbiorowiska ruderalne związane głównie z zabudową gospodarczą. Występują tutaj przede wszystkim zbiorowiska ogródków przydomowych, nasadzenia krzewów i drzew owocowych, uprawy pod folią, a także drobne powierzchniowo pastwiska i łąki.

We wszystkich miejscowościach tego obszaru, przy zabudowie mieszkaniowej i gospodarczej lokalnie występują kępy starodrzewu, wpływając na warunki mikroklimatyczne siedlisk ludzkich oraz wzbogacając estetycznie element krajobrazowy. Występują tutaj skupiska większej lub mniejszej liczby drzew albo też jako pojedyncze osobniki między innymi lipy i dęby. Niekiedy są to drzewa o znacznych rozmiarach i w nienajlepszym stanie fitosanitarnym.

Z uwagi na postępujące zagospodarowanie tego obszaru – głównie w okresie ostatnich lat – oraz wyposażenie w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną, nastąpiło zredukowanie części przyrodniczych funkcji środowiska. Obszary o omawianej predyspozycji, nadal są przydatne do pełnienia funkcji między innymi rolniczej w lokalnie nieco zminimalizowanym zakresie, a przede wszystkim do funkcji mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej.

Zalecane tu ograniczenia dotyczą jedynie lokalizacji uciążliwych zakładów produkcyjnych oraz gabarytów i form zabudowy mieszkalnej i obiektów gospodarczych itp.

Zaleca się również zachowanie w ciągach zabudowy, zwłaszcza w dnach dolin, lokalnych drobnych struktur ekologicznych. Umożliwiają one bardziej swobodną migrację zwierząt różnych grup systematycznych. Zapewnia to wymianę puli genowej w populacjach, wpływając na zachowanie i wzbogacanie bioróżnorodności.

5. Obszary predysponowane do zagospodarowania na cele gospodarki rybackiej.

Obejmują istniejące kompleksy stawów rybnych wraz z otoczeniem położone w dolinach rzek Wieprzówki i Frydrychówki oraz innych cieków wodnych. Utrzymanie dotychczasowej funkcji jest uzasadnione nie tylko ze względów gospodarczych ale również ze względu na znaczenie stawów jako siedlisk chronionych gatunków ptaków, dla których utworzono Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy”. Utrzymanie stawów jest celowe także ze względu na położenie niektórych terenów w tych obszarach w zasięgu obszaru szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie 1 % oraz ze względu na istniejące w tej dziedzinie tradycje.

18.2 Ustalenia projektu zmiany studium w stosunku do predyspozycji dla kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej

Na podstawie analizy przyrodniczych uwarunkowań rozwoju w opracowaniu ekofizjograficznym stwierdzono iż: *warunki środowiska przyrodniczego sprzyjają rozwojowi różnorodnych form działalności człowieka. Istniejące uwarunkowania naturalne tworzą wprawdzie na niektórych terenach zdecydowane preferencje dla rozwoju wyspecjalizowanych dziedzin ludzkiej aktywności, ale nie wykluczają całkowicie innych form działalności. Dlatego też opisane poniżej predyspozycje do kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej stanowią istotną przesłankę dla formułowania ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, ale nie determinują ich w sposób jednoznaczny. Oznacza to, iż ustalenia studium i planów miejscowych mogą odbiegać od opisanych poniżej predyspozycji, jeżeli przemawiają za tym inne przesłanki niż uwarunkowania środowiska przyrodniczego, pod warunkiem zachowania wymagań określonych w przepisach odrębnych.*

Możliwości porównania opisanych powyżej predyspozycji z ustaleniami projektu studium są ograniczone z kilku powodów:

- zbliżony charakter funkcji użytkowych sprawia iż niektóre funkcje występują w kilku kategoriach predyspozycji (np. rolnictwo, osadnictwo). Nie sposób zarazem rozgraniczyć tych funkcji w przestrzeni gdyż cechy środowiska są sprzyjające dla większej ilości funkcji;
- omówione powyżej 5 kategorii predyspozycji nie wyczerpuje wszystkich możliwości użytkowania jakie mogą się pojawić w związku z różnorodnością aktywności człowieka;
- przyjęta w projekcie zmiany studium lista kierunków zagospodarowania przestrzennego jest znacznie dłuższa niż przytoczona powyżej lista predyspozycji.

Biorąc powyższe ograniczenia pod uwagę można stwierdzić, iż omawiany projekt zmiany studium jest zgodny z predyspozycjami określonymi w opracowaniu ekofizjograficznym w zakresie dominujących kierunków zagospodarowania przestrzennego.

I tak, zgodnie z opracowaniem ekofizjograficznym, w zasięgu wielkiej wody 1 % Wieprzówki (obszary predysponowane do pełnienia funkcji ekologicznych) dominującymi kierunkami zagospodarowania są: tereny zieleni o funkcjach ekologicznych i ochronnych (**ZE**), tereny gospodarki rybackiej (**RR**) oraz tereny rolne (**R**) i leśne (**ZL**). Podobne kierunki zagospodarowania dominują w kategoriach obszarów predysponowanych do pełnienia funkcji rolno-leśnych i rolnych. Oprócz obszarów (**ZL**) i (**R**) wyznaczono tu również znaczne obszary rolne

z możliwością zalesienia (**R/ZL**). W obszarach predysponowanych do pełnienia funkcji rolniczo-osadniczych oprócz obszarów rolnych (**R**) dominują obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy mieszkaniowo-usługowej oraz zabudowy zagrodowej (**MN, MU, MR**). Z uwagi na brak jednoznacznych kryteriów przyrodniczych pozwalających na rozgraniczenie obszarów predysponowanych do funkcji rolniczych od obszarów predysponowanych do rozwoju funkcji osadniczych, w opracowaniu ekofizjograficznym przyjęto istniejącą zabudowę za podstawę wydzielenia obszarów predysponowanych do rozwoju osadnictwa i usług. Zgodnie z tak określonymi predyspozycjami w projekcie zmiany studium dominującymi kierunkami zagospodarowania są obszary zabudowy usługowej i mieszkaniowej w centrum Wieprza i w centrach pozostałych miejscowości (**U/MN1; U/MN2**) oraz obszary zabudowy mieszkaniowej i usługowej (**MU**). Z oczywistych względów zgodność z predyspozycjami występuje w przypadku obszarów predysponowanych do rozwoju gospodarki rybackiej (**RR**), które obejmują istniejące kompleksy stawów.

Nie sposób porównywać z predyspozycjami ustaleń projektu zmiany studium dotyczącymi przebiegu liniowych elementów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, które z konieczności muszą przebiegać przez obszary o różnych predyspozycjach.

Występują również rozbieżności pomiędzy zasięgiem predyspozycji opisanych w opracowaniu ekofizjograficznym a projektowanymi kierunkami zagospodarowania przestrzennego. Wynikają one z następujących przesłanek:

- istniejącego zagospodarowania i użytkowania terenu;
- wcześniejszych przesądzeń planistycznych;
- stanu własności gruntów;
- zamierzeń inwestycyjnych wyartykułowanych w toku opracowania projektu zmiany studium.

Biorąc pod uwagę charakter i skalę tych rozbieżności nie ma powodów do wprowadzania w omawianym projekcie zmiany studium zmian, których celem byłoby doprowadzenie do pełnej zgodności z predyspozycjami opisanymi w opracowaniu ekofizjograficznym.

19. Propozycje rozwiązań alternatywnych do zawartych w projekcie zmiany studium

Ustalenia omawianego projektu zmiany studium uwzględniają uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe rozwoju gminy jak również wcześniejsze przesądzenia planistyczne oraz aktualne tendencje w zmianach sposobu użytkowania terenu. Dotyczy to głównie:

- zachowania walorów przyrodniczych doliny Wieprzówki, w tym jej funkcji jako korytarza ekologicznego;
- stworzenia nowych możliwości realizacji zabudowy mieszkaniowej oraz zabudowy służącej działalności gospodarczej.

Projekt zmiany studium zawiera również ustalenia dotyczące wyposażenia gminy w zakresie usług publicznych, infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

W projekcie zmiany studium ograniczono rozwój zainwestowania w granicach obszaru Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy” zachowując istniejące kompleksy stawów rybnych oraz wolne od zainwestowania tereny w dolinie Wieprzówki. Analiza wpływu rozwoju zainwestowania na warunki bytowania chronionych gatunków ptactwa wskazuje że projektowane rozszerzenia terenów zabudowy nie będą mieć znaczącego negatywnego wpływu na przedmiot i cele ochrony obszaru Natura 2000 pod warunkiem konsekwentnego zachowania pasm zieleni na obrzeżach stawów na etapie planów miejscowych sporządzanych na podstawie omawianego studium. W projekcie zmiany studium uwzględniono wymogi ochrony drzew stanowiących pomniki przyrody ożywionej.

Biorąc powyższe przesłanki pod uwagę na etapie niniejszej prognozy odstąpiono od formułowania propozycji rozwiązań alternatywnych w stosunku do przedstawionych w projekcie zmiany studium.

20. Wnioski złożone do prognozy oddziaływania na środowisko

Zgodnie z aktualnie obowiązującą procedurą planistyczną po ogłoszeniu o przystąpieniu do sporządzenia Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wieprz wraz ze strategiczną prognozą oddziaływania na środowisko umożliwiony jest udział społeczeństwa przy opracowywaniu wymienionych wyżej dokumentów poprzez między innymi składanie wniosków do prognozy.

W okresie określonym w obwieszczeniu o przystąpieniu do sporządzania Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wieprz wraz z prognozą oddziaływania na środowisko nie złożono żadnego wniosku.

21. Streszczenie

W gminie Wieprz opracowano projekt zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Dla tego projektu opracowano prognozę oddziaływania na środowisko zgodnie z ustawą *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*.

Z prognozy wynika, że realizacja projektu zmiany studium będzie mieć następujące nieuchronne negatywne oddziaływania na środowisko:

- zajęcie na cele zainwestowania gruntów rolnych o łącznej powierzchni około 530 ha.
- wzrost zużycia wody i wzrost ilości powstających ścieków i odpadów komunalnych w związku z powstawaniem nowej zabudowy mieszkaniowej i zabudowy służącej działalności gospodarczej.

Ograniczanie negatywnego oddziaływania na środowisko w wyniku realizacji projektu zmiany studium polegać będzie na:

- budowie, zgodnie z przyjętymi w projekcie zmiany studium zasadami, sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki z terenów zabudowy do oczyszczalni ścieków;
- rozbudowie zgodnie z przyjętymi w projekcie zmiany studium zasadami, systemu gospodarki odpadami;
- zachowaniu znacznego udziału powierzchni biologicznie czynnej w obszarach zabudowy;
- przyjęciu zasad kształtowania nowej zabudowy nawiązujących do miejscowej tradycji w tym zakresie;
- ograniczeniu możliwości zabudowy terenów zagrożonych powodzią lub osuwaniem się mas ziemnych.

Pozytywne oddziaływania na środowisko wynikające z ustaleń planów to:

- możliwości tworzenia nowych zalesień, z zachowaniem różnorodności terenów rolnych, w których nie dopuszcza się zalesień;
- ochrona zabytków i obiektów ważnych dla krajobrazu kulturowego gminy;
- zachowanie pasm zieleni wzdłuż obrzeży stawów rybnych oraz koryt cieków wodnych.